BX
8049
.K844
1921

KORSBANERET

1921

BX
8049
K844
1921
GTU
Storage

PACIFIC LUTHERAN
THEOLOGICAL SEMINARY
LIBRARY

"Han på korset, han allena
är min fröjd och salighet"

KORSBANERET

In hoc signo vinces.

KRISTLIG KALENDER

FÖR ÅRET

1921

REDIGERAD AF ALBERT W. LINDQUIST

Fyrtioandra årgången.

ROCK ISLAND, ILL.
AUGUSTANA BOOK CONCERN

BX8047
.K844
1921

Herren är min herde, mig skall intet fattas. Han låter mig hvila på gröna ängar, han för mig till vatten, där jag finner ro. Han vederkvicker min själ, han leder mig på rätta vägar för sitt namns skull. Om jag ock vandrar i dödsskuggans dal, fruktar jag intet ondt, ty du är med mig; din käpp och staf trösta mig. Du bereder för mig ett bord i mina ovänners åsyn; du smörjer mitt hufvud med olja och låter min bägare flöda öfver. Godhet allenast och nåd skola följa mig i alla mina lifsdagar, och jag skall bo i Herrens hus evinnerligen

APR 26 1965
PACIFIC LUTHERAN THEOLOGICAL SEMINARY LIBRARY
20431

Innehåll

SID.

I stormig tid. Poem 5

Till uppbyggelse:

Sions konung. Poem. CARL KRAFT 11
Glädjebudskapet. Julbetraktelse. ERNST LÖNEGREN 13
Medlemskapet i församlingen. A. W. L. ... 17
Guds ord. ADOLF SERENIUS 23
Det heliga dopet. G. A. DORF 36
I konfirmationstiden. Poem. C. A. LÖNNQUIST 47
Herrens heliga nattvard. M. P. O 49
Under korset. Poem. NILS FORSANDER 56

Missionen:

Tillkomme ditt rike! Poem. V. JOHNSON 60
Augustana-synodens hemmission, en lifsfråga. P. A. M. 62
Bilder från Kina. VICTOR E. SWENSON 77

Skolverksamheten:

Våra samfundsskolor. A. T. LUNDHOLM 99

Uppsatser i blandade ämnen:

Minnen från en resa i de af världskriget förhärjade lutherska länderna. S. G. YOUNGERT 113
Jenny Lind. Ett 100-årsminne. EMIL LUND 145
Sv. Jerusalemsföreningen. D. A. LÖFGREN .. 157

Berättelser och bilder:

Lifsbilder. JULIUS LINCOLN 167
I hamn till sist. A. F. ALMER 173
Kristi stridsmän. ASSAR LINDEBLAD 179

Från kyrkans fält:

Iowa Lutheran Children's Home. CHAS. E. BENGTSON 183
The Luth. Bible Institute. C. J. SÖDERGREN 190
Sjuksköterskornas hem och ålderdomshemmet vid svenska lasarettet i Kansas City, Mo. V. SPONG 199
Svenska lutherska ålderdomshemmet i Worcester, Mass. J. A. E 202

SID.

Herdeminnen:
In memoriam. Poem. PHILIP ANDREEN.... 206
John B. Bennett. P. G. T..... 208
Erik Schöld. A. G. HAMMARBERG..... 211
Anders Paul Green. ERNEST A. MARTELL.... 215
Anders Johan Östlin. NILS FORSANDER..... 219
M. C. Ranseen. L. G. ABRAHAMSON..... 223
Carl Johan Emil Haterius. A. W. L..... 230
Theodore E. Schmauk. G. A. B..... 237
Biskop Knut Henning Gezelius von Schéele. L. G. ABRAHAMSON..... 241

Hädangångna samfundsmedlemmar:
Fru Vendla Adail Henry. G. W. H..... 252
Fru Anna M. F. Håkanson. E. T. LINDEEN.. 254
Fru Minnie Joanna Benander. M. P. O.... BEF
Fru Brita Södergren. C. A. LÖNNQUIST.... 258
Fru Jennie Olson. F. EDW. OLSON..... 260
Fru Mathilda Fletwood. B. S. NYSTRÖM.... 262
Fru Alfred Nelson. E. K. J..... 264
Carl Nikolaus Dolk. C. G. A..... 267
Johan Magnus Swanson. H. P. J..... 268
Diakonissorna Carin Carlson och Emelia Mathilda Carlson. E. G. C..... 270
Swan Lethin. PHILIP ANDREEN..... 273
Fru Wilhelmina Lundquist. L. J. L..... 275
Adolph Peter Anderson. G. S. OHSLUND... 276
Fru Chas. R. Abrahamson. C. A. L..... 277
John Jeppson. J. A. E..... 278
John A. Johnson. J. A. E..... 279
Amalia Carolina Peterson. J. P. PETERSON.. 280
Evigt lif. Poem. PHILIP ANDREEN..... 282

Kyrkoalbum:
Präster ordinerade i Jamestown, N. Y., 1920 284
Tempelinvigningen. Poem. G. FLETWOOD.. 289
Kyrkor och prästhus 291

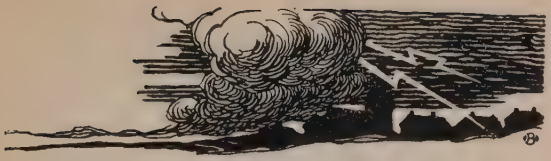

I STORMIG TID

Hårda stormar gå igenom tiden,
vilda makter röra sig på djupet
af så månget, månget mänskohjärta.
Världens haf är fullt af vreda vågor,
och bland skummet höras hemska röster,
röster än af hån, än af förtviflan.

Stormens tjut går i det dofva hotet
såsom åskans buller efter blixten.
Hör, hvad brak bland bränningarnas massor,
när den krossas, tidens stolta farkost.
Än i döden höras vilda eder
utaf dem, som på sin tro gjort skeppsbrott;
än i döden smäda de och håna
himlens stjärnor, som de velat leda
öfver djupen till den lugna hamnen. —
I SIN EGEN *makt de velat bana*
sig en väg ut öfver skumhöljd bölja;
med SITT EGET *ljus de velat lysa*
sig igenom tidens tjocka dimmor.
Ej mot himlen sågo de på färden,

ej de vises stjärna ha de aktat,
men den lusteld, som de själfva tände,
har dem fröjdat, gäckat och bedårat,
tills omsider uti nattsvart bölja
sista gnistan släckes och försvinner.
O, hur hemskt det blir i mänskohjärtat,
när på tro och hopp det blifvit plundradt.
Ack, hvad ger oss världens falske ande,
när Guds Ande måste gå till rygga!
Hvad kan Belial åt hjärtat skänka,
när Guds Krist har vikit fjärran, fjärran!

Såsom mörker låg utöfver landet,
när på korsets stam HANS *blod blef gjutet,*
som var världens ljus och lifvets källa:
så i mörker famla dessa dårar,
dessa fräcka, smädande titaner,
som i våra dagar storma himlen
för att "sätta Herren Gud af sätet."
O, hvad göra de, som stolt förneka
Herren Jesus Kristus, gudasonen,
och som gå att med profana händer
rifva ned Guds altaren i världen?
Ack, de veta icke hvad de göra,
deras ögon höljas än af mörker,
deras hjärtan känna icke honom,
som af kärlek dog för mänskligheten.
Ej titanen hann Guds höga himmel,
Gud ej ger sin ära åt en annan,
ej sitt lof åt världens falska gudar.
"Här intill", han säger, "skall du komma,
hårda mänskohjärta, men ej längre;
här din stolta bölja skall sig sätta,
och du finna skall, att jag är Herren."

Då, då bryter stormen lös och skakar
djupt i grunden mänskans stolta fästen,
då skall dåren finna litenheten
af sin makt, sin visdom och sin ära,
och hans kind skall blekna, när af höjden
Herrens ljungeld glänser och förkrossar.

Kom, du andestorm, och rensa luften
från det gift, som hädelsen har andats
in i tiden och i mänskligheten;
kom att väcka upp oss ur den dvala,
hvari vekligheten vill oss sänka.
Säg med tordönsröst till våra sinnen:
Nu är tid att strida för det sanna,
för det heliga, som man vill rycka
bort ur hjärtat, hemmet, helgedomen.
Nu är tid att ringa sammanringning
för de skaror, som kring korsbaneret
vilja lida, vaka, verka, bedja.
Uti korsets tecken skall du segra,
kämpaskara, som mot världens makter
går åstad att offra dina krafter.
Öfver djupen sväfvar Herrens Ande,
efter Ragnarök skall friden komma,
och de sköna himlens idealer
skola stå, när mänskodrömmar svinna.

DEN SIXTINSKA MADONNAN.

TILL UPPBYGGELSE

GLÄDJEBUDSKAPET.

SIONS KONUNG

Uti morgonrodnans skimmer eller middagstimmans ljus,
när som aftonsolen dalar bakom västerns purpursky;
djupt i nattens mörka stillhet eller dagens larm och brus
kunde timman för hans ankomst gry.

Smyckad ej med silfvergördel eller kappa prydd med guld,
icke heller skimrande från vackra ädelstenars brand,
men i ljus, likt förr på Tabor, tjänt af änglar, dyrkad, huld,
bär han härskarspiran i sin hand.

Öfver öknens brända nejder, öfver mäktigt haf och land,

in i templets vigda salar, ut i gränders sot och damm,
dit, där bergen väldigt trona och där vågen slår mot strand,
allestädes gå hans stigar fram.

Genom forntids gråa dunkel, genom himlar, öfver jord,
genom hårda, stolta hjärtan, genom ångerfulla bröst,
kännes makten af hans rike, tolkas vikten af hans ord,
höres klangen af hans härskarröst.

Mästarn kommer, Sions konung, till en värld af oro, strid.
Mörkret viker, banden lossas, segern följer i hans spår,
och ur tidens vinter, fasa, grymhet, svek och falska frid
framgår själens evigt friska vår.

CARL KRAFT.

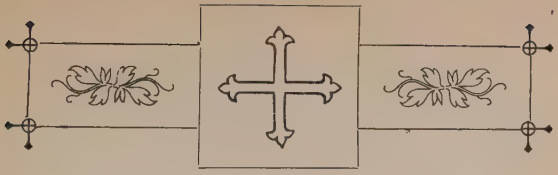

Glädjebudskapet

Julbetraktelse.

I dag är eder född Frälsaren.
Luk. 2: 11.

Aldrig ha irrande människobarn så ett gemensamt mål som i julens dagar, aldrig samlar någonting i världen dem så, som då vi gå till Betlehem för att höra det gamla, gamla glädjebudskapet, som här möter oss, sammanträngdt i de få, enkla orden, som först ljödo ur änglars mun till fattiga herdar: "*I dag är eder född Frälsaren.*"

Hur underbart skönt, hur outsägligt rikt är ej detta budskap. Hvarje ord innesluter en fullvikt af nåd och glädje. Inte kunna vi uttömma dess innehåll; men låt oss dock tillsamman än en gång stilla våra hjärtan inför dem.

1. *I dag.* Genom århundraden hade de fromme längtande sport: "Huru länge?" Bidan blef lång, ehuru dagen, som utlofvats, kom närmare. "Han kommer", det var löftet. Men först nu hette det "i dag".

För vanliga ögon tedde sig dagen som alla and-

ra. Och dock: den dagen är den vändpunkt i historien, till hvilken allt hade syftat, och från hvilken allt ljust och godt i världen härledes.

Men fastän den står där såsom all tideräknings fasta punkt och tycks med hvarje nytt år komma ett stort steg längre bort från oss; det är det underbara, att hvarje jul ljuder detta "i dag" lika närvarande, lika nytt, såsom hördes det för första gången. Det hör med till julundret, att Jesus Kristus är densamme i dag som då, att vi mot barnet Jesus få i tron sträcka våra armar lika personligt som Betlehems herdar; han vill vara oss lika nära som dem. Aldrig heter det i julens glädjebudskap: då eller då, en annan gång, utan nu, i dag.

Och det blir ej jul för oss, förrän detta "i dag" blir lefvande sanning. När därför glädjebudskapet åter höres, icke som ett gammalt ord från fordom, utan som ett bud med frisk lefvande klang, svara då i ditt hjärta: "Ja, Herre, i dag." Då sker på nytt ett julens under, allt ditt "fordom" utplånas; om julens Jesus kan du betyga: Kristus lefver i mig. Glädjebudskapet förvandlas i glädjesång: "Jesus, hjärtats glädjekälla, Du är genom trona min." — —

Så många gå äfven denna jul fattiga på glädje. De tänka möjligen med tyst suckan på barndomstiden, då de ännu kunde tro och fröjdas.

Hören I icke, att det heter i dag?

2. Hvad var det då, glädjebudskapet förmälde? — Frälsaren är född! Och där låg det lilla barnet i krubban, fattigt, så likt ett vanligt, fattigt människobarn. Om de vise spekulerat än så mycket, hvem skulle kunnat förutsäga, att himmelsk

nåd och glädje på den vägen skulle komma hit ned. Men detta var Guds väg. Här är kvinnans säd; detta barnets lilla fot är det som skall söndertrampa ormens hufvud.

Hvilken ringhetsväg! Född af en jordisk moder, Marias son, vår broder. Ja, det är sant, men ej hela sanningen. Undret är, att han ock är vår gudomlige Frälsare. Gudomlig; ja, hjärtat finner intet fäste eljest, när i syndanöden det griper efter frälsningsnåd och frälsningskraft hos Jesus.

Och Frälsare. Inte förstodo herdarna allt hvad som ligger i det namnet. Men de hade erfarit nog af syndens eländes verklighet för att fröjdas vid talet om en Frälsare.

Än i dag vittnar det namnet om en syndens skuld, en dom och en vanmakt, som skulle sluta i förtviflan och förtappelse, om ej frälsning vunnits. Men det vittnar ännu högre om en nåd, större än all vår synd, en makt starkare än all vår vanmakt, en kärlek, hvars längd och bredd, djup och höjd äro omätliga.

Så, när änglarna talade ut ordet om den födde Frälsaren; — hur tillbedjande skådade ej de in i julundrets hemlighet. — Så ock, när du och jag i högtiden tillbedja inför Frälsaren.

"*Min Frälsare*"; det betyder: mitt fridlösa hjärta behöfver ingenting mindre än detta. Men det betyder ock: jag tror, att du kan, du vill förlåta allt. Men du kan mera; du kan förlossa ur banden och göra mig till en ny människa.

Mycket skönt och godt säges om Jesus i juletid. Men verklig jul firar blott den, som fattar den djupa, ljufliga klangen i detta: din Frälsare är född.

3. Ja, just din! Så personligt, så nära gäller det oss, gäller det dig! Det ligger så mycket af nedlåtande själavård i det sätt, hvarpå glädjebudet bragtes herdarna. "Varen icke förfärade": så stillas den naturliga skyggheten och bäfvan inför det underbara: "eder är Frälsaren född": — ej en Frälsare för alla andra; nej, tagen mot honom, som komme han blott för eder räkning! Och för att stärka den svaga tron gifves dem ett tydligt tecken: barnet i krubban. Så angelägen är Herren alltjämt, att detta *eder* må tränga in just i deras hjärtan, som nås af glädjebudet. Hvad glädje kan det väl bringa, om jag ej blir viss om att han är en Frälsare just för mig?

Men på samma gång — det är en ny sida af glädjebudets rikedom — hur vidt ut öfver all världen må det ej nå! Detta *eder* är ingen trång utkorelse; tvärtom, änglarna båda en glädje, som "allt folk vederfaras skall."

Alla folk — ingenting mindre! Julhögtiden är det stora missionsevangeliets dag. Glädjebudet har också ljudit ut öfver folkvärlden; det ljuder i dessa dagar på hundratals tungomål.

Budbärarenas fötter ha ilat och ila i dag öfver bergen till ständigt nya folk, och hvad de förkunna är intet annat än glädjebudet, fridsbudet: "I dag är eder född Frälsaren!"

Och hvar helst det höres, samma behof, samma längtan, samma frälsningsfröjd!

Inför julens Jesus falla alla skrankor; alla äro vi lika fattiga och Han är lika rik öfver oss alla.

Så tystna ej, du underbara glädjebud! Gå ut allt vidare till dem, som lefva i mörker och dödsskugga. Låt hela vår arma jord uppfyllas af ditt evangelium!

ERNST LÖNEGREN.

Medlemskapet i församlingen

I ditt lifs morgonstund blef du i och genom det heliga dopet upptagen till den treenige Gudens barn och till medlem i hans nåderike på jorden. Sedan fick du åtnjuta andlig vård i hemmet, i skolan och i kyrkan. Snart kom äfven den andliga lefnadsvårens sköna högtid, din konfirmationsdag. Många år hafva flytt sedan dess, men klart minnes du den minnesrika dagen. Du kan i andanom se det till högtid smyckade templet och den stora folkskaran. Du hör på nytt orgelns och psalmsångens melodiska brus. Äfven minnes du texten för konfirmationstalet och din pastors innerliga tröste- och maningsord. Så kom äfven den oförgätliga stunden, då du första gången fick böja knä vid det heliga nattvardsbordet och mottaga underpanterna på din kärleksrike och trofaste Frälsares själfuppoffring för din frälsning.

Vid din konfirmation lofvade du att blifva din Herre och Frälsare trogen, att bruka nådemedlen, att vaka och bedja och i Herrens namn redligt och trofast kämpa trons goda kamp intill slutet. Det var säkerligen din bön och önskan att med Guds nåd och hjälp hålla dessa löften. Men hur har det gått härmed? Har du hållit dem? — Är

du i dag en sann medlem af Guds församling? Besöker du flitigt Herrens gårdar? Älskar du bibelordet och det dukade nattvardsbordet? Känner du dagligt behof af umgänge med Gud i bönen? Kämpar du mot det onda, och är du iklädd den rätta vapenrustningen? Dessa frågor äro af stor vikt. Det är icke nog att vara inskrifven i kyrkoboken. Medlemskap i församlingen innefattar mera. Det innebär, att du är en gren i honom, som är det sanna vinträdet, och att du af hela hjärtat älskar Herren och hans församling.

Sorgligt nog finnes det mången, som förringar Guds församlings inflytande och betydelse. Anstalter och organisationer sättas i stället för kyrkan. Man vill ej rätta sig efter Guds ords föreskrifter, och får man icke sin vilja fram, är man strax färdig att säga: "Stryk ut mig. Jag kan lefva lika lycklig utan att vara medlem i församlingen." Ett rätt stort antal äro färdiga att göra eftergifter. Ännu ljuder den förföriska rösten: "Skulle Gud hafva sagt?" Man menar, att Gud är icke så nogräknad, och slagordet är, att man måste följa med sin tid, och den fostrar liberalitet. Att det är tids- och världsandan som för detta språk, är tydligt.

Då vi omgifvas af så många falska föreställningar om betydelsen af medlemskap i församlingen, böra vi noga och i Guds ords ljus öfverväga, hvad församlingen är, och hvad det innebär att vara medlem af densamma. Säkerligen bör större vikt läggas vid betydelsen och nödvändigheten af lärjunga- och medlemskap i Kristi rike på jorden.

Genom Andens utgjutande på första pingstdagen

har Herren stiftat sin kyrka, och i denna utför Anden helgelsens verk. Detta samfund är således af helt annat slag än alla andra samfund. Det har sin särskilda grundläggning, sitt särskilda syfte och sina särskilda medel för detta syftes uppnående. Det för detta samfund utmärkande är, att det är det samfund, där Anden utför helgelsens verk. Att helgelsens verk där utföres, beror därpå, att Anden där är för handen. Han är tillstädes och verkar genom nådens medel. Anden allena är den i församlingen gifvande och helgande. Men den Helige Ande utför ej helgelsens verk annorstädes än inom församlingens sköte. Kristi församling är, enligt Luther, "modern som föder och fostrar hvar och en kristen genom Guds ord, hvilket den Helige Ande uppenbarar och predika låter, förmedelst hvilket våra hjärtan upplysas och upptändas att det ordet fatta, emottaga, sig därvid fast hålla och däruti framhärda."

I församlingen hafva vi "evangelii predikan, det ord, som är fast och visst och kan frälsa våra själar; här hafva vi de heliga och högvördiga sakramenten efter Kristi ord och instiftelse; här är det, som Guds Helige Ande genom dessa nådemedel skänkes åt syndare samt verkar i deras hjärtan den bättring, som är inför Gud, och den tro, som är till vår Herre Jesus Kristus; här är det, som den rätta trösten gifves mot alla sorger och allt lidande, mot synd och död; ja, här i Kristi nåderike är det, som vi skola fostras och beredas att en gång blifva saliga medlemmar af Guds triumferande församling i himmelen."

Betänk, att Herren i sin godhet och stora kär-

lek stiftat församlingen för din skull. Där vill han möta dig och bevisa dig nåd och barmhärtighet. I församlingens sköte vill han fostra dig för himmelen.

Du kan icke blifva frälst utom och utan församlingen, ty ingen kan få nåd utan genom nådens medel, och nådemedlen finnas endast i församlingen. Liksom ingen frälstes utanför arken, så frälses också ingen utanför Guds församling, som är Guds egen frälsningsanstalt på jorden.

Den tanken, att församlingen är utan vidare betydelse för oss, är högst falsk och farlig, ja, rent af antikristisk. Såväl bibelordet som historien visar något helt annat. Sant säger en författare: "Tag bort kyrkan, och staten ramlar; landsförvisa kristendomen, och värre än en djurisk råhet skall göra sig gällande; bortkasta bekännelsen och församlingsordningen, och du skulle ej känna dig säker, hvarken till lif eller egendom." Hade medlemskapet ingen betydelse för människan, och vore denna inrättning ett människoverk, så hade hon ej funnits till i dag.

Jesus har återlöst oss, *på det vi skola vara hans egna, blifva och lefva under honom i hans rike, och tjäna honom*, hvarför man icke kan afsäga sig dessa förmåner eller likgiltigt vända Guds församling ryggen utan att därmed tillfoga sig själf den största skada för tiden och evigheten. Läs i detta sammanhang Hebr. 10: 37—39.

Du bör tillhöra församlingen, ty du har en odödlig själ, som behöfver frälsas, medan nådens dag varar, att du på din dödsdag, som ju snart kan vara för handen, ej må gå en osalig, utan en fröjdefull och salig evighet till mötes. Förspill ej

nådatiden. Tänk, om det skulle gå för dig på dödens och domens dag, som det gick de fåvitska jungfrurna, hvilka blefvo utestängda från bröllopssalen. I dag är salighetens dag, och det finnes ingen giltig orsak, hvarför du icke skulle hörsamma inbjudningen från Herren. Hvad skall det hjälpa en människa, om hon vinner hela världen, men förlorar sin själ? Mark. 8: 36. Vi äro skapade icke blott för tiden, utan för evigheten, och därför säger våra själars Herde och Biskop: Samlen eder icke skatter på jorden, där mal och rost förstöra, och där tjufvar bryta sig in och stjäla, utan samlen eder skatter i himmelen, där hvarken mal eller rost förstöra, och där tjufvar icke bryta sig in ej heller stjäla. Matt. 6: 19—21.

Såsom medlem i Guds församling äger du bröder och systrar i tron, hvilka vilja ditt sanna väl och bedja med och för dig. Gemenskapen med dem skall göra dig lyckligare och gladare i medgångens tid och mera förtröstansfull och frimodig i motgångens. Omsluten af hängifna trossyskon och i deras krets värmd och vederkvickt vid den inbördes kärlekens härd skall du känna dig mindre ensam och öfvergifven på din lefnads stig och mera i stånd att motstå och uthärda jordelifvets köld och bittra erfarenhet, än du eljest skulle kunna. Med ett ord: dina utsikter så för det närvarande som för det tillkommande blifva genom ett sant medlemskap i församlingen bättre och ljusare i alla hänseenden.

Men såsom medlem i församlingen må man ej förgäta, att denna här på jorden är en stridande församling, hvarför Herren sagt sina bekännare och efterföljare: "I världen hafven I betryck."

Strider, pröfningar, vedermödor och lidanden skola vi ej undgå. Ju trognare vi följa vår Frälsare i spåren, och ju mera vi likna honom uti att oförtrutet verka Guds verk, desto mera betryck skola vi röna i världen. Men om vi i den stridande församlingen på jorden lida med Herren Jesus, så skola vi ock sedan få lefva och regera med honom i den triumferande församlingen i himmelen. Och där skall ingen strid, intet lidande, ingen värk, ingen vedermöda mera vara. Om den segerfirande församlingens medlemmar, skaran som kommit ur stor bedröfvelse, heter det: "De skola icke mer hungra eller törsta, icke heller skall solen eller någon hetta falla på dem. Ty Lammet, som är midt för tronen, skall vårda dem och leda dem till lefvande vattenkällor, och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon." Upp. 7: 16, 17.

A. W. L.

Guds ord

"Ty Guds ord är lefvande och kraftigt och skarpare är något tveeggadt svärd, och tränger igenom, så att det åtskiljer själ och ande, märg och ben; och det är en domare öfver hjärtats uppsåt och tankar." Hebr. 4: 12.

Man har talat om en trefaldig Guds-uppenbarelse: i skapelsen, i människornas hjärtan och i Ordet. Denna indelning klarlägger åtminstone mycket. Man behöfver naturligtvis icke påminna kristna om att den senast nämnda uppenbarelseformen är den högsta och för oss människor mest tillgängliga. Dock torde den skillnad, som vi vanligen göra mellan det andliga och det materiella, icke vara fullt berättigad. Det ena som det andra är ett verk af samme Gud och står under hans allvisa och eviga lagar. Och människan kan lika litet reda sig utan Gud i det lekamliga som i det andliga. Det är en fullkomligt falsk lifsåskådning som i något afseende gör människan oberoende af Gud. Hans vilja, makt, visdom och godhet stå med outplånliga bokstäfver skrifna på allting. Ty det finnes lyckligtvis icke

en plats, där icke Gud regerar, på det ena sättet eller det andra. Öfverallt synas hans spår. Och det minsta försök att ställa sig oberoende af Gud är rent vanvett. Man må tro det eller låta bli. Gud är, Gud har uppebarat sig och Gud regerar, det är allt.

Hvem kan t. ex. läsa i naturens stora uppenbarelsebok utan att på hvarje dess sida finna Gud? Den store botanisten Linné talar ju om huru han hörde Guds fotsteg i florans prasslande, och i dess dofter anade han fläktarna från den eviga världen. Ja, Gud är i allt, men därför är icke allt Gud. Ty Gud är en treenig personlighet, icke blott kraft, ändamålsenlighet och skönhet, hvilket ju naturen företer. Men blind och döf måste den vara, som icke ser Gud och hör hans röst i naturen.

Den andra uppenbarelseformen är uppenbarelsen i människans samvete, hennes självmedvetande. Människan är dock, t. o. m. i sitt fallna tillstånd, en del af Gud själf, en fläkt af det eviga lifsväsendet. Hon är, såsom Augustinus säger, utgången från Gud och finner därför aldrig ro, till dess hon åter hvilar i Gud. Det är någonting stort att vara människa. En lärd man stod en gång och betraktade en groda. Under det att han så stod där, började tårar att rulla utför hans kinder. På tillfrågan hvarför han grät, svarade han: "Jag gråter af tacksamhet till Gud, därför att jag är en människa och icke en groda." Vårt inre medvetande säger oss, att det finnes en Gud, att vi äro skapade af honom, böra lyda och älska honom, och att målet med hela vår tillvaro är den eviga saligheten och Guds förhärligande. Alla dina verk, Herre, skola prisa dig.

LUTHER OCH DEN ÖPPNADE BIBELN.

Stora och härliga som dessa uppenbarelser äro, äro de dock dunkla och ofullkomliga, jämförda med uppenbarelsen i Ordet. Där har Guds uppenbarelse, så långt det rör denna tiden, nått sin höjdpunkt. Den utgör också afslutningen på Guds meddelelser till människan. Nu ha vi ingenting mera att vänta i denna tidsålder. Hvilka nya sidor af Guds härlighet vi skola blifva benådade med att se i den andra, det hör Gud till. Men visst är, att vi blott delvis fattat Gud och hans eviga planer med skapelsen och människan i synnerhet. Och källan till denna fullkomligare Gudskännedom är Guds uppenbarade ord. Men det olyckliga är, att man i allmänhet så litet aktar på Guds ord, kanske minst på det profetiska ordet. Om människorna mera läste Guds ord och aktade på hvad de läste, så skulle förståndet upplysas, vandeln helgas och de skulle skona sig från många svårigheter, i hvilka man nu störtar sig själf, emedan man icke aktar på Guds ord. Detta är lika sant om nationerna som individerna. I det senaste stora världskriget ha nationerna dyrt fått betala för sin olydnad mot Herrens ord, som förblifver evinnerligen, och hvars hotelser äro lika sanna som dess löften.

Mig veterligt har ingen kyrkoafdelning en så sann, djup och skön blick på Guds ord som den lutherska kyrkan. Luther kallar ju Skriften lika snillrikt som djupsinnigt: Jesu Kristi lindakläder. Tänken blott på den bilden. Huru meningsrik är den icke! Luthers ställning till Skriften var ganska fri, men han hade ett säkert grepp på dess gudomlighet och fullkomlighet för sitt ändamål. För Skriften vågade han allt. Han kom

heller icke på skam i sin tro och ståndaktighet. Såsom en bibelmänniska är Luther ett skönt exempel för oss alla. Ack, att vi blott alla vore Luthers efterföljare äfven i detta stycke! Gifve Gud, att vi hade hans kärlek till Skriften, hans orubbliga förtroende till densamma och icke minst hans bekännaremod. Och hvar fick han då detta mod, som trotsade alla fiender, döden inberäknad, och slutligen vann en sådan afgörande seger? Från Skriften allena. Men märk, att bibeln för Luther icke var en lagbok blott, utan en frisk porlande källa, som hade sitt tillflöde direkt från Gud. Såsom sanna lutheraner tro och bekänna vi, att Skriften är en lefvande organism, just en fullkomlig gudomlig organism, med förmåga att fylla alla våra behof såsom evighetsvarelser. Men allt hvad Skriften är, är den, emedan Kristus är i densamma. Han lefver där, därför är den lefvande. Ja, Skriften är det medel, genom hvilket Kristus gifver sig själf åt en behöfvande mänsklighet. Allt hvad till lif och gudaktighet tjänar är oss skänkt genom Jesus Kristus, och han meddelar oss detta genom Anden och Ordet.

Det bibelord vi lagt till grund för denna betraktelse säger oss, att Guds ord är lefvande. Andra skriftställen säga oss, att Guds ord är ande och lif o. s. v. Guds ord är ett nådemedel, ja, det förnämsta nådemedlet. Kanske ingen fattat denna sanning så som Luther och efter honom den kyrka, som på sätt och vis bär hans namn. Emedan det är ett lefvande ord, så är det också en outtömlig kraftkälla såväl som ett medel till lefvandegörelse. Guds ord är icke tomt tal eller goda föreskrifter blott. Nej, Guds ord gifver just hvad det fordrar.

Alla Guds rikedomar äro nedlagda i Ordet. Somliga likställa Guds ord med andra böcker. Och likväl är skillnaden denna: Skriften är gudomlig uppenbarelse; andra böcker, t. o. m. de bästa, äro blott verk af människor. Guds ord är också ett allsmäktigt skapareord. Därför skola vi tänka på Guds ord icke såsom en död bokstaf eller ens blott såsom en lagbok, utan såsom en lefvande verklighet, i hvilken bo gudomliga egenskaper. Såsom våra ord äro en del af oss själfva, så är Guds ord en del af Gud, dock icke så att förstå, som vore Gud söndrad. Såsom elden genomtränger järnet, så genomtränger Gud genom Anden ordet och gör det lefvande. Bokstafven dödar, men Anden gör lefvande. Guds ord är icke blott skrifttecken, utan andliga verkligheter. Det förblifver också evinnerligen. T. o. m. när den närvarande himmelen och jorden förgås, så står Guds ord kvar. Dess lagar äro lika orubbliga som de äro fullkomliga. Det ord, jag har talat, sade Jesus, skall döma eder på den yttersta dagen. Och från den domen finnes ingen undanflykt. Med detta ha vi något talat om hvad Guds ord är till sitt väsende.

Men hvartill är då detta underbara och mäktiga Guds ord oss gifvet? Man kan säga, att Guds ords uppgift är tvåfaldig: att döda och att gifva lif. Guds ord dömer såsom syndig och förlorad allt hvad människa heter. Och allt hvad människan någonsin i egen kraft kan åstadkomma är likaledes dömdt såsom till frälsning alldeles odugligt. Guds ord är kraftigt, skarpare än något tveeggadt svärd. Det tränger igenom, åtskiljer själ och ande, märg och ben, det är en domare öfver hjär-

tats tankar och uppsåt. Det dömer icke blott öfver den yttre handlingen, utan det tränger in till det innersta uppsåtet. Det är ett kraftigt ord. Men dess kraft är icke blott negativ. Det är också lika kraftigt att återställa det förlorade i gudsbelätet. Se blott på hvad Guds ord uträttat, där det blifvit predikadt och trodt. Af egenrättfärdiga och självgoda människor, som icke trott sig behöfva Gud, Kristus eller hans kyrka på jorden, har det gjort förlorade syndare, som i stoftet ha tiggt om nåd hos Gud. Och när de så i ånger och tro ha vändt sig till Gud, så har samma ord kommit dem till hjälp och gjort dem till den lefvande Gudens barn, himlamanna-medborgare och Guds husfolk. Endast Guds ord kan åstadkomma sådana ting.

Det första villkoret för all upprättelse är syndakännedom. "Allenast känn din synd, att du mot Herren, din Gud, syndat hafver." Men hvar är syndakännedom i denna tid? Äfven där man hvarje söndag läser syndabekännelsen, synas många icke mena mycket därmed. Faraos förhärdelse synes ha drabbat vårt folk. Gud allena vet, huru många af den nuvarande generationen han kan få frälsa, och huru många det är, som allaredan gjort sig odugliga för tron. Men det synes, som om nådatiden tagit slut före lifstiden för en hel del af de människor, som nu bebo vår jord. Ty de allvarligaste varningar och förmaningar liksom de svåraste straff och det allra ljufligaste evangelium synas stå maktlösa inför den närvarande utvecklingen, hvilken stupar mer och mer åt fördärfvet. Kanske står därför en stor domsperiod för dörren. Vi trodde litet hvar, att den

världsnöd, som genom historiens blodigaste krig gått öfver nästan hela världen, skulle lärt folken förstånd och kommit dem att i redlig bot och bättring kasta sig ned i stoftet inför Gud. Man kunde ju väntat detta. Men raka motsatsen få vi nu bevittna. Gudlösheten och fräckheten är större än någonsin. Man gör, såsom det står i Uppenbarelsebokens 16 kapitel, hädar Gud för plågorna, men man gör icke bättring och afstår icke från sitt gudlösa lif. När så är, är affallet djupt och domen står för dörren. Gud förbarme sig öfver vårt obotfärdiga släkte!

När vi se på ställningen i kyrkan såväl som i världen i sin helhet, så möter oss ett behof, som är långt mera skriande än alla andra behof. Hvilket då? Behofvet af Guds ord. Detta behof torde i de flesta fall vara omedvetet, men det är i alla fall verkligt. Guds ord är ett lifvets bröd för den efter odödlighet, efter Gud hungrande själen. Guds ord är också den kompass, efter hvilken Gud menat och velat att människorna skulle segla öfver tidens ocean och till sist lyckligt nå den önskade hamnen. Och hvarken för tiden eller för evigheten blir det väl, om icke Guds ord får komma till makten. Vi ha nu så länge försökt andra ting, att man kunde ha rättighet vänta, att människorna skulle vara uppledsna och uttröttade vid de ständigt felslagna förhoppningarna och börja återvända till Guds ord. Och i somliga fall märkes denna återgång, men troligen skall det mycken nöd till ännu, innan återvändandet till ordet sker i någon större skala. Och Gud har äfven sin tjänare nöden i beredskap, när hans tid är inne.

Då ju denna årsbok förnämligast läses af *vår*

kyrkas folk, så torde det icke anses opassande att i all uppriktighet och broderlighet ställa en särskild vädjan till dem i denna lifsviktiga sak — ty huru vi nu än räkna, så är det, att Guds ord blir läst, predikadt och trodt, den egentliga hufvudfrågan och lifsfrågan. På detta hänger allt. Alla våra ansträngningar och tilltag skola blott åstadkomma ett tillfälligt ryck, en rörelse på stället, som kommer att ha det med sig, att vagnen blott sjunker så mycket djupare, lifskrafterna tömmas ut, församlingsandan och samfundsandan försvagas och tynar till sist bort, om icke Guds ord får komma med och utföra verket. Ja, jag ser denna sak så viktig, att jag tycker att hela synoden borde upphäfva ett riktigt nödskri, som kanske kunde väcka till besinning någon del af vår älskade kyrka, i hvilken vi födts och fostrats, och som sitter inne med så många stora andliga värden. Skola verkligen dessa värden gå förlorade för vårt samfund, som med rätta kallas: Ordets kyrka?

Och huru skall då det onda kunna hindras? Huru skola lifskrafterna på nytt börja på att svälla i samfundskroppen? När skall ropet efter frälsning och tacksägelsen för att "barmhärtighet blifvit mig vederfaren" på nytt börja höras ibland oss? Ja, vi ha blott ett svar, det samma gamla, som du hört så många gånger förut: Tillbaka till bibeln! Tillbaka till Uppenbarelsen! Tillbaka till det ord, som förblifver, då himmelen och jorden förgås! Och hvem skall då börja detta återtåg till Skriften? Jag, som skrifver och du som läser. Just vi skola börja. Vi skola icke vänta på officiella åtgärder. Detta är först af allt en sak mellan Gud och din själ. Det är en personlig sak.

Om du således är en husfader, så börjar du med att upprätta hemmets altare, som kanske legat nedbrutet i flera år. Broder, börja där. Börja inte att svamla på mötena om saken. Börja hemma. Men för all del sök att bevara kristendomen i sin ursprungliga friskhet, manlighet och ljuskärlek! Fly munkartad kristendom, hvilken, surmulen och ansiktslång, kallar sig kristligt allvar. Detta är döden. Men låt Kristus genom Ordet framträda i sin egen gestalt. Det är en lögn, att bibelns Kristus är tråkig och världsskygg. Han stod midt i strömmen, midt i det pulserande mänskliga lifvet. Där lefde han och lärde människorna att både lefva och dö.

Guds ord i hemmen, omskapande och pånyttfödande dem, — se där det stora problemet. Om 25,000 Augustana-fäder skulle återinsätta Guds ord på sin af Gud bestämda plats i hemmet, så skulle det, om Kristus ännu dröjer i några år, sakta men säkert åstadkomma en hel och hållen nyfödelse af hela vår verksamhet. Kan icke detta ske, ser jag framtiden mörk och — hvad värre är — evigheten likaså för en hel del af oss. Ty Guds ord är det, och endast Guds ord, som kan omskapa hjärtat och gifva lif. Detta emedan Kristus genom Anden bor i Ordet. Genom denna dagliga bibelläsning skulle man också skapa mottaglighet för det predikade ordet, gifva Guds Helige Ande rum och tillfälle att verka på människohjärtat. Ack huru många det ändå är, som hvarje år gå förlorade på grund af försummelse i detta fall. Och glöm icke det, du fader, att deras blod skall kräfvas ur din hand.

Men kan man då vänta, att icke troende män-

niskor skola läsa bibeln? Ja, säg mig hvarför de inte skulle göra det? Har någon rättighet att ställa sig likgiltig till hvad Gud har talat? Böra icke både himmel och jord stå stilla och lyssna, då den evige och allsmäktige Guden talar? Och han talar ju förnämligast genom Ordet. Erfarenheten visar ju också, att det finnes ett stort antal sökande själar, hvilka dagligen läsa Guds ord, ehuru de icke ännu hafva nått fram till barnaskapets visshet. Men här är det ordet sant: Den som söker, han finner, och för honom som klappar varder det upplåtet. Det gäller därför att hålla på i tid och otid. Det äldre släktet minnes ju också sådana tider, då Guds ords betraktande i hemmet hörde till regeln, fastän det andliga lifvet i många fall saknades. Och är det icke alldeles märkvärdigt, hvilket inflytande Guds ords bruk i en eller annan form hade på det släkte, som nu snart är samladt till fäderna. Det släkte som nu är och det som kommer har i många afseenden mycket större tillfällen än deras fäder. Därför väntar Gud mera af dem. Men skall detta förverkligas, så måste Guds ord komma mera i bruk, i annat fall tar hedendomen öfverhand.

Till sist blott några ord om följden af att tro och flitigt bruka Guds ord. Vi sade, att Guds ord dödar. Men det gifver också lif. Alltså lif och frid blifva den lyckliga själens egendom, som förblifver vid Guds ord. Eller genom hvilket annat medel har hela den stora och lyckliga skara af människor, som nu lefver på jorden, såväl som de oändligt många flera, hvilka gått hädan i frid, kommit i detta saliga förhållande till Gud? Af Ordet lefde de, i tron på det gingo de öfver grän-

sen, och i dess kraft stå de såsom segervinnare på den andra stranden. Men under tiden har en för oss oräknelig skara gått osalig in i evigheten, emedan de förkastade Ordet, som är gifvet till lif. Emedan de icke aktade skäligt att hafva det i hågen, blef det dem till död. "Antingen, eller" gäller om allt Guds ord. Lif eller död. Och lika gärna kan du tänka dig att göra en resa till månen, som att du skulle undfly konsekvensen af din rätta eller orätta ställning till Guds ord. Guds ord blifver evinnerligen och skall ha sista ordet.

Kastom blott den allra flyktigaste blick på historien, och låtom oss se hvad Guds ord kan uträtta. Hvilken är den makt, som kommit hedendomen att fly och dess gudar att falla? Guds ord. Hvad heter den grundval, på hvilken hemmen och staten hvila? Guds ord det är. Och hvilken är den tanke, som ordnande och ledande framträder i mänsklighetens historia? Är det icke just Gudstanken, sådan denna framträder i Guds ord? Hvad var det som höjde judafolket öfver alla andra nationer? Det att de hade Guds ord ibland sig. Hvad bröt hedendomens bommar under de första århundradena och framfödde den kristna församlingen? Guds ord. Genom hvilken kraft förmådde Luther att skaka hela världen och öppna en ny stig för den bortkomna mänskligheten? Bara genom Guds ord, en lössläppt bibel. Huru kom den tyska pietismen till stånd, då reformationens verk var så godt som utplånadt i det land, där dess vagga stått? Genom ett stilla betraktande af Guds ord. Och den väckelsevåg, som gick öfver Sverige för 40 à 50 år sedan, af hvilken vår kyrka dragit så stor fördel, huru kom den till stånd?

Genom samma Guds ord. Man började läsa Guds ord i hemmen, i bönehuen; drängen och pigan togo upp tonen efter skolläraren, predikanten och prästen, till dess att Guds ord genljöd öfverallt. Så kom en väckelse, som pånyttfödde nästan hela landet och skapade många nya förhållanden, hvilka i sin tur varit till välsignelse för allt folket intill dessa dagar.

Och så till sist en fråga: när skall en ny tid, en tid af klagolåt och jubelrop, en tid af syndasorg och frälsningsfröjd, en tid af gudasänd väckelse och förnyad andekraft komma öfver vår synod? När vi i redlig bot och bättring i hemmen — framför allt där — och i kyrkan återvända till Guds ord.

ADOLF SERENIUS.

Det Heliga Dopet

Och Jesus gick fram och talade till dem och sade: Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden. Gån fördenskull ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem till Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem att hålla allt det jag har befallt eder. Och se, jag är med eder alla dagar intill världens ände.

Matt. 28: 18—20.

Detta enkla och alltför ofta underskattade ord utgör innehållet af ett viktigt dokument, som öfverlämnats åt den kristna kyrkan. Det uppdraget har kommit från den, som obestridligen kunde försäkra: "Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden", från honom, som i apostlarnas skrifter framställts såsom *församlingens hufvud* (Ef. 5: 23). Det är Herren Jesu egna ord. Det är ett dokument med bestående värde för kyrkan. Ty alldeles oriktigt vore det, om någon skulle fatta detta uttryck såsom en tillfällig föreskrift för de grundläggande arbetarna i den kristna kyrkan, nämligen apostlarna, då Jesus ju tillagt detta ord: "Och se, jag är med eder alla dagar intill världens ände." I kraft af de orden

är detta dokument af lika stor betydelse nu som det någonsin varit, och skall den betydelsen bibehållas ända in i den sista generationen före världens ände.

Med detta uttryck har Herren Jesus dokumenterat till oss, hans kyrka på jorden, en handling, som för ögat ser så enkel ut, att förnuftet är benäget att med ringaktning vända sig bort från densamma, men hvilken handling dock har värdighet att vara ett nådemedel, bärare till oss af gudomlig frälsande nåd. Vi böra därför icke tillåta oss själfva att i likgiltighet och försummelse lämna ifrån oss detta ord och den därpå grundade heliga handlingen till kyrkans teologer blott, för att de skola hafva något att syssla med och diskutera, utan böra vi personligen lära att uppskatta dess stora och evighetsviktiga värde. Ett beklagligt misstag är det, då dopet betraktas blott såsom en from sed, som bör iakttagas för god ordnings skull, så att, sedan handlingen utförts, den sedan aldrig mer blir föremål för meditation och begrundande.

Det heliga dopet har en så stor andlig betydelse för oss med sin insats i vårt personliga andliga lif, att vi tillfoga oss själfva och Kristi kyrka stor förlust, då det ej får både på ett varnande och uppfriskande sätt tjäna oss till ständig uppbyggelse. Vårt Nya testamente har ej knapphändigt undervisat oss härom, så att vi oförvålladt skulle behöfva sitta i dunkel och ovisshet rörande detta sakraments höga värde. Själfva de ofvan anförda instiftelseorden äro också klara och tydliga, så att vi genom dem ensamt få en omfattande kunskap om dopet. Af dem framgår det, hvilka förmånen

gäller, hvad dopet är, och hvartill det förpliktar oss.

I. *Hvilka förmånen gäller.*

Af Jesu uttryck i instiftelseorden är denna fråga så tydligt klargjord, att hvar och en, som vill taga sitt förnuft till fånga under trons lydnad, borde känna sig fullt tillfredsställd därmed och vara viss i sin öfvertygelse. Han säger: "Gån ut och gören *alla folk* till lärjungar, *döpande dem*." Uttrycket *folk* i betydelse af nation eller ras måste naturligtvis omsluta alla, både små och stora. Och då intet uttryck, som angifver något undantag, förekommer, så är det vår plikt att så förstå Jesu ord, att alla, äfven barnen, inberäknas. Men ack hvilka strider ha ej ändå förekommit med afseende på hvilka skola vara berättigade till det heliga dopet! Striderna ha nog varit heta och äfven bittra, men tager man hänsyn till antalet af dem, som däri representerats, så blir det nog klart, att striden varit ganska ensidig. Endast ungefär fem procent af dem, som utgöra kristenheten på jorden, med baptistsamfundet i spetsen och några mindre samfund med dem, yrka på att barnen ej skola såsom sådana ha rätt eller del i denna Jesu instiftelse. De öfriga nittiofem procenten, fördelade i olika samfund, ha så förstått Herren Jesus och Nya testamentets lära om dopet för öfrigt, att barnen böra blifva delaktiga af detsamma.

Det är tvenne omständigheter, som gifvit skenbart stöd åt den uppfattningen, att barnen ej böra döpas. Båda dessa hvila tydligt på förnuftsgrund. Den ena omständigheten, som påverkat rätt

många, är val af vilseledande uttryck i tidigare öfversättningar af Nya testamentet, då det där hette: "Gån ut och lären alla folk, och döpen dem." I den gamla engelska öfversättningen möter oss detsamma: "Go ye therefore and teach

DOPFUNT. Staty af Thorvaldsen.

all nations, baptizing them." Blir det fråga om skiljaktigheter i uppfattningen om hvad vårt Nya testamente lärer oss i en så högviktig sak som denna, så måste vi vända oss till dess ursprungliga tungomål för att mera säkert komma åt ordens mening. Där påträffa vi då att Jesus begagnade uttrycket *μαθητεύσατε*, hvilket riktigt återgifvits i vår nyare svenska öfversättning sålunda: "Gån

ut och gören alla folk till lärjungar." *Gören till lärjungar*, det är det grekiska ordets betydelse. Den nyare engelska öfversättningen har återgifvit det sålunda: "Go ye therefore and *make disciples* of all nations" (ordagrant: *disciple all nations*). Och döpandet och lärandet angifver sättet. En annan omständighet, som ej borde vilseleda någon, är denna, att då lärjungarna började sin verksamhet, voro alla, som de kommo i beröring med, odöpta. Det nytestamentliga dopet var ju ej instiftadt förrän omedelbart före Jesu himmelsfärd, och dessas verksamhet påbörjades en och en half månad senare. Men att barndop förekom under lärjungarnas eller apostlarnas tid, är långt mera antagligt än att det icke förekom. Uttryck förekomma, som gifva oss anledning att vara vissa om att barn döptes. Vi läsa ju om att hela familjer döptes. *Lydia och hennes husfolk blefvo döpta* (Apg. 16: 25). Fångvaktarn i Filippi *och allt hans husfolk* blefvo döpta (Apg. 16: 33). Paulus berättar om att han hade *döpt Stefanas husfolk* (1 Kor. 1: 16).

Den tidigare kyrkohistorien bär oss också vittne om att äfven barnen döptes. Origenes, född år 186, var döpt som barn. Han har också skrifvit rörande detta ämne: "Kyrkan har från apostlarna mottagit bruket att döpa barn." Vid kyrkomötet i Kartago år 253 framlade biskop Fidus förslag om att barn icke böra döpas före den åttonde dagen, i analogi med omskärelsen. Kyrkomötet beslöt dock att de må döpas, om så anses nödigt, före den dagen. Flera andra exempel skulle kunna andragas, men det sagda i denna riktning får vara nog.

Vår kyrkas lära, att också barnen skola göras delaktiga af det heliga dopet, det är vår oryggliga öfvertygelse, hvilar på säker grund.

II. *Hvad dopet betyder.*

Det är ingen kyrka, som blickat så djupt in i Guds ords lära om dopet, och följaktligen ingen kyrka, som i sin bekännelse framställt det såsom ett så dyrbart nådemedel som just den lutherska kyrkan. Baptistkyrkan, som lägger stor vikt vid att endast äldre skola döpas, lärer att dopet endast symobliserar, men hvarken förlänar eller är villkorligt för pånyttfödelse (teol. prof. A. H. Newman, D.D., LL.D.). Kongregationalisterna lära, att dopet är ett insegel eller bevis på en äldre troende persons eller ett något kristligt hem tillhörande barns eller skyddslings medlemskap (teol. prof. Williston Walker). Metodistkyrkan lärer: Döpelsen är icke allenast ett kännetecken, hvarigenom de kristna utmärkas från andra, som icke äro döpta, utan den är äfven ett nya födelsens tecken" (Relig. art.). Detta är ganska allmänt inom de reformerta samfunden. Nog gifver Jesu uttryck vid handen, att dopet har större betydelse än blott att vara ett tecken, då han säger: "Gören alla folk till mina lärjungar, döpande dem till Faderns och Sonens och den Helige Andes namn." Genom dopet införlifvas vi med den treenige Guden, och på så sätt göras vi till Jesu lärjungar, icke enligt någon kringgående tolkning af detta Jesu uttryck, utan i enlighet med dess meningsfulla betydelse, då ej ett obotfärdighetens motstånd lägges i vägen för Andens verkningar. I det spä-

da barnahjärtat kan ett sådant motstånd vara minst tänkbart. Men äfven om en äldre döpes, i hvilkens hjärta Guds verk hindras af mostånd, så nedlägges dock äfven där förutsättningarna för detta barnaskap, hvilka komma till sin rätt närhelst motståndet viker.

Vi döpas till Faderns namn. Vi införlifvas med honom, så att han är vår Fader, hvaraf måste följa, att vi äro hans barn, något som icke bör betraktas såsom blott ett vackert bildspråk, utan såsom en verklighet genom nyfödelse. En sådan födelse talade Jesus om med Nikodemus, innan ännu dopet var instiftadt, men han visste hvad han ämnade göra. Han sade då: "Utan att en varder född af vatten och Ande, kan han icke ingå i Guds rike" (Joh. 3: 5). Och Paulus talar om "ett bad till nyfödelse och en förnyelse af den Helige Ande" (Tit. 3: 15). Detta barnaskap är sammanlänkadt med delaktighet i frälsningen i Jesus Kristus, till hvilkens namn vi också äro döpta, såsom Paulus säger: "Ty allaären I Guds barn genom tron i Kristus Jesus; ty I, så många som hafven blifvit döpta till Kristus, hafven iklädt eder Kristus" (Gal. 3: 26, 27). Denna dopets egenskap att vara ett nådemedel, som bär till oss frälsningen i Jesus, det var Petri tydliga lära, då han på den första pingstdagen sade till de många, som väckts af hans predikan: "Hvar och en af eder låte döpa sig i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse" (Apg. 2: 38). Och på ett särskildt beskrifvande sätt har Paulus framställt vår delaktighet genom dopet i hela Kristi försoningsverk genom dessa ord: "Så hafva vi då blifvit begrafna

med honom genom dopet till döden, på det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne. Ty om vi hafva blifvit införlifvade med honom genom en lika död, så skola vi ock blifva det genom en lika uppståndelse" (Rom. 6: 4, 5).

Detta tal om förlåtelse och försoning leder vår tanke in på det djupt liggande skälet just för detta, nämligen synden. Visste vi ej om annat än verksynd, då blefve denna lära om dopet för oss meningslös, hvad de späda barnen beträffar. Där är dock en annan art af synd beskrifven i Guds ord, som vi ej få se bort ifrån. Det är arfsynden. Den läran beskrifver vårt tillstånd såsom syndabehäftadt ända från vårt första inträde i människovärlden. David säger: "Se, i synd är jag född, och i synd har min moder aflat mig" (Ps. 51: 7). Hos Paulus förekommer bland annat i denna riktning följande uttryck: "af naturen vredens barn" (Ef. 2: 3). På grund af detta förhållande framställer också Jesus denna kontrast mellan människan sådan hon är af naturen och människan pånyttfödd: "Det, som är född af köttet, är kött, och det, som är född af Anden, är ande" (Joh. 3: 6).

Men ännu en gåfva påminner oss treenighetens namn om i det heliga dopet: den Helige Ande. "Hvar och en af eder låte döpa sig...och I skolen undfå den Helige Andes gåfva" (Apg. 2: 38). När Paulus tillfrågade några nykristna i Korint, om de hade fått den Helige Ande, och de visade sig okunniga därom, frågade han dem: "Hvartill haf-

ven I då blifvit döpte?" (Apg. 19: 3). Med det af Jesus stiftade dopet skulle självskrifvet höra mottagandet af den Helige Ande. Där är kraften till fortsatt helgelse, om dopets verkningar och välsignelser tillvaratagas.

Stor är dopets betydelse såsom nådemedel. För att fatta detta behöfva vi att förkasta förnuftets tolkningar och i tro blicka in i Guds ord för att kunna fatta detta, ty när tanken annars åter ställer de späda döpta barnen framför sig, vill denna fråga, tviflande och förnekande, inställa sig: Huru skola de kunna ha nytta utaf detta? Och huru benägna äro ej vi människor att i vårt försök att svara förringa vår Gud! När vi ej förstå huru ett nådens verk kan sättas i gång i det lilla barnets hjärta, så vilja vi ej tro att Herren kan utföra det. Tänk då på den tilldragelsen, då Jesus välsignade späda barn. Lärjungarna kunde icke då se någon nytta däri, men Jesus såg och förstod det. När vi bära våra små till Jesus i dopet, upprepas den Jesu handling med de späda, som omtalas i Markus' 10 kapitel. Han välsignar också våra små. Och hur gärna vill han ej, att den välsignelsen skall räcka alltid!

III. *Dopets förpliktelse.*

Har Herren gifvit oss så mycket genom detta nådemedel, så är det klart, att han också fordrar något. Han lärer oss, att lärjungaskapet fullständigas därigenom, att de döpta *läras att hålla allt det han befallt.* För sitt bestånd och sin utveckling behöfver det i dopet tända nya lifvet lära känna hela Guds ords lära, på det att lifvet må

få sin riktning i öfverensstämmelse därmed. Herrens afsikt med oss är därför denna, att det helgade lif, som har sin början i nya födelsen i dopet, skall sedan fortfara oafbrutet genom hela lifvet. Det är en förbundshandling, i hvilken Gud har förbundit sig att vara vår treenige Gud. Å vår sida innebär detta förbund, att vi skola vara hans barn, hvilket har med sig denna förpliktelse: "*Så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne*" (Rom. 6: 4). Herren har sörjt för att detta skall bli möjligt för de små barnen och för äldre nykristna, som hemma eller i hednavärlden omvändts från ett gudlöst lif och genom dopet blifvit Jesu lärjungar. De skola läras att hålla allt det Jesus har befallt. Detta Jesu bud och förordning lägger därför en helig plikt på föräldrarna och på den kristna församlingen. De döpta barnen böra i hemmet vara berättigade till ej blott vård om kroppens hälsa, utveckling och välbefinnande, utan ock, minst lika så väl, om det andliga lifvets välbefinnande. Det kristna hemmet står i samband med Kristi rike och samarbetar därmed. Där i den kristna församlingen bör detta bud alltid helighållas: "Lären dem att hålla allt, det jag har befallt eder." I detta bud se vi också det sammanhang, som bör finnas mellan dopet och konfirmationen.

Men äfven då vi växt till i visdom och ålder och nåd för Gud och människor, är och förblir det vår plikt att vårda vårt lärjungaskap genom att allt fort flitigt bruka Guds ord, som med sin lefvande och lifgifvande kraft skall bevara nya födelsens lif intill änden.

* * *

Du är döpt. Låt det alltid framstå klart för ditt sinne. Låt en ständig erinran därom blifva ditt kraftiga värn i frestelsens stund, din tröst i anfäktelsens tider, ditt ljus, när trosblicken tycks vara skymd, och då din känsla icke förnimmer några ljufva andliga rörelser! När ditt hjärta fröjdar sig i sin Gud, stöd då denna glädje på förbundet, som den evige och oföränderlige Guden ingått med dig, och hvilket han förklarat och befäst hos dig genom sitt ord! När tanken erinrar sig detta lifvets ovisshet och hjärtat därvid känner en bäfvan, kom då ihåg hur mycket ditt hopp får omfatta, ty är du barn hos Gud, en Jesu lärjunge, så är du Guds arfvinge och Kristi medarfvinge!

Rörande och dyra minne
af det sällaste förbund!
Sväfva troget för mitt minne
under hvarje lifvets stund.
Tala på min skumma stig
om en Far, som leder mig;
bland besvären, plågan, bristen
säg mig, att jag är en *kristen!*

G. A. Dorf.

I konfirmationstiden

Skall jag lofva? Kan jag våga
lita, trots min oförmåga,
på min vilja, om jag svärjer
trohet mot min Gud och Far?
Mycken är hans gåfva redan,
mycken väntar mig, emedan
han är god, och sedan, sedan
ljusets himmel underbar!
Kan jag svika Gud och vinna
ljusets himmel underbar?
Hvad, mitt hjärta, är ditt svar?

Lifvet, anar jag, är viktigt —
säg då, fagra värld, uppriktigt:
tror jag dig, för jag behålla
friden i mitt ljusa sinn'?
Om jag följer dig och dansar
vid din barm min dag och sansar
mig mot aftonen, förskansar
jag mig så mot lögnen din?
Ger du lycka, eller plundras
jag kanske af lögnen din,
som för död i barmen in? —

Hjärta, fastän världen sminkar
frilloanletet och vinkar,
märk ej på: det gäller göra
valet, som du föddes för.
O, du vet så väl, hon dårar,
lofvar rus och skänker tårar.
Rosen, som hon ger dig, sårar,
du får ångra hvad du gör.
Om du glömmer Honom, Honom,
får du ångra hvad du gör
i ett kval, som aldrig dör.

Frälsare, jag räds och ryser
för den frestelse, jag hyser
redan i min håg, och sträcker
bäfvande mot dig min hand.
Knäpp den fast i din och varligt
för mig genom allt hvad farligt
världen har; låt ljuset klarligt
lysa öfver fästets rand.
Låt en vänlig hemlandsstjärna
lysa öfver fästets rand,
att jag når det goda land.

C. A. LÖNNQUIST.

Herrens Heliga Nattvard

Då Herren Jesus stod färdig att i synlig måtto skiljas från sina lärjungar och gå till sin Fader, och då han för sista gången med sina lärjungar åt påskalammet, instiftade han den heliga nattvarden, sin lekamens och blods sakrament.

Detta var i sanning en helig stund. Visserligen voro alla stunder med Jesus heliga, men denna stunden var den heligaste, som lärjungarna upplefvat. Påskalammet var en förebild till Jesus, och påskalammsmåltiden var en förebild till den heliga nattvarden. Då Jesus satte sig till bords med sina lärjungar, sade han: "Jag hafver högligen åstundat att äta detta påskalamm med eder, förrän jag lider." Och så heter det i detta sammanhang om Jesus, då han var medveten om att hans stund var kommen, att han skulle gå bort ifrån denna världen till Fadern: "Såsom han hade älskat de sina, som voro i världen, älskade han dem intill änden." Dessa ord kunna ock tydas så, att han älskade dem "*ända i det yttersta.*" Denna Jesu innerliga kärlek och åstundan gällde det stora offer, han nu var redo att erlägga för värl-

dens synd, till världens återlösning; men det gällde icke mindre den stora gåfva, han nu beredde sina sanna lärjungar, då han skulle utbyta påskalammet mot hvad det förbildade, *själfva saken*, sin lekamen och sitt blod till andlig lifsnäring för dem, som helt gifvit sig åt honom, och hvilkas innerligaste åstundan det är att helt tillhöra honom.

Då han satt där till bords med sina lärjungar vid denna stora minnesmåltid, eller denna stora förebildande måltid, tog han ett bröd, tackade (d. v. s. välsignade det), bröt det och sade: "*Tagen och äten, detta är min lekamen, som för eder varder utgifven. Gören det till min åminnelse. Sammalunda tog han ock kalken, tackade (välsignade den) och sade: Dricken häraf alla. Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, hvilket varder utgjutet för eder och för många till syndernas förlåtelse.*"

Sålunda stiftades på detta enkla sätt denna allra härligaste och största gudomliga handling på jorden, Kristi lekamens och blods sakrament.

Så länge Jesus var med sina lärjungar i utvärtes måtto, behöfdes icke detta sakrament, lika litet som de behöfva det, då de i himmelen skola vara i Jesu omedelbara närhet och se honom och hans härlighet. Men nu, då de icke längre skulle hafva Jesus i synlig måtto ibland sig, så instiftade han sakramenten, däri han lofvade att vara personligen närvarande. Visserligen meddelade han sig på ett andligt sätt åt sina lärjungar i förnedringen; ty han betygade: "Mina ord äro ande och lif." Och han sade ock: "Mitt kött är den rätta maten, och mitt blod den rätta drycken. Hvilken

som äter mitt kött och dricker mitt blod, han hafver evigt lif", o. s. v. Och han tillkännagifver ock, att de, som blifva delaktiga af hans kött och blod, dem skall han uppväcka *(till evigt lif)* på den yttersta dagen. Ja, visserligen blefvo de på honom troende delaktiga af Jesu lif både till själ och kropp, ty Jesu trogna voro då lika beroende af Jesus, synnerligen till sina själar, som de trogna i våra dagar. Dock måste vi städse minnas, att vi kunna aldrig här komma i en så innerlig gemenskap med Jesus som i den *heliga nattvarden.*

Meningarna hafva varit och äro olika i olika delar af kyrkan om betydelsen af Herrens heliga nattvard, och om hvad nattvardsgästen mottager i nattvarden. Men de olika meningarna kunna icke göra Kristi instiftelse och löfte om intet. Förnekelsen af sakramentets innehåll hindrar den troendes saliga erfarenhet af hvad sakramentet innehåller. Det är stor skillnad på erfarenheten, då nattvardsgästen verkligen tror, att Kristi sanna lekamen och blod äro *sannerligen närvarande.* eller om han tror, att det endast är bröd och vin han mottager, låt vara till åminnelse af Kristi lidande.

Det är då man velat förklara det, som icke kan förklaras, man kommit till olika och delvis orätta meningar om sakramentet och många andra läropunkter. Då man sökt att förklara, hvad som icke kan förklaras, så har man kommit till falska meningar. Huru kan någon förklara föreningen mellan brödet och vinet å ena sidan och Kristi lekamen och blod å andra sidan i den heliga nattvarden? Då den katolska kyrkan skulle söka att förklara denna förening, så kom hon med läran, att

"brödet förvandlas till Kristi lekamen, och vinet till Kristi blod" genom den instiftelsebön, prästen läser. Och därför har, så tror hon, den katolske prästen makt att i nattvarden offra för lefvande och döda. Därför tilbedes brödet och vinet i den katolska kyrkan.

Raka motsatsen är det i den reformerta kyrkan; där bortförklaras helt och hållet Kristi lekamens och blods närvaro i nattvarden. Man säger, Kristus har satt sig på Faderns högra sida, och därför kan han icke vara i brödet och vinet. Detta bevis kallade Luther ett "matematiskt bevis", och han sade: "Gud står öfver matematiken." Gud håller sina löften. Då Jesus i nattvarden säger: "*Detta är min lekamen, detta är mitt blod*", så förklara de reformerta detta som en liknelse och säga, att detta betyder detsamma, som då han säger: "Jag är det sanna vinträdet." Kan man väl tänka sig, att Jesus i denna stund skulle tala i *liknelse?* Hade Jesus endast velat instifta en symbolisk måltid, så hade väl intet varit en bättre bild af Jesu lekamen och blod än påskalammets kött och blod. Men nu talar han icke symboliskt. Den lutherska kyrkan söker ej förklara, huru Gud kan gifva sin lekamen och sitt blod. Hon tror Jesu ord: "*Detta är min lekamen och detta är mitt blod.*" Jesus hvarken sade: Detta betyder min lekamen och mitt blod, ej heller sade han: Detta förvandlas till min lekamen och mitt blod. Men aposteln Petrus, ingifven af den Helige Ande, säger: "Välsignelsens kalk, den vi välsigna, är han icke Kristi blods delaktighet, och brödet, som vi bryta, är det icke Kristi lekamens delaktighet? Det svenska ordet "delaktighet" motsvarar det engelska ordet "communion"

och visar sålunda, huru i den heliga nattvarden brödet och vinet äro i "*communion*" med Kristi sanna lekamen och blod. Sålunda stå vi såsom lutheraner på Guds ords klippfasta grund, då vi helt enkelt tro, att vår dyre Frälsare sade, hvad han menade, då han sade: *Detta är min lekamen och detta är mitt blod.*

O, hvilket härligt nådemedel är icke Herrens heliga nattvard! Kunde de kristne rätt fatta, hvilken välsignelse Jesus vill gifva dem i detta outsägligt härliga sakrament, skulle de aldrig låta något tillfälle gå förbi utan att framträda till det heliga nattvardsbordet. Ja, en sann Jesu lärjunge må framträda till Herrens bord hvarje gång nattvard firas.

Nattvardsgästerna skola pröfva sig själfva och så äta af brödet och dricka af kalken. Då finner den uppriktiga själen vid den allvarliga självprövningen inför Gud, att hon visst icke är, hvad hon önskade vara. Och själafienden är framme och säger: Om du nu skulle gå till nattvarden, så hör du till de ovärdiga och äter och dricker dig själf en dom. Men under självprövningen finner den uppriktiga själen, att hon *behöfver* Jesus, och att hon icke kan lefva utan Jesus, och detta är ett trons kännetecken (om än alla andra skulle saknas för tillfället), att man *icke kan lefva utan Jesus.* Och den själ, som icke kan lefva utan Jesus, är visserligen välkommen till Herrens heliga nattvard. Ja, då har nattvardsgästen pröfvat sig rätt, då han kommit till det resultat, att han icke kan lefva utan Jesus. Är det nattvardsgästens innerligaste önskan att helt tillhöra Jesus, och hans största sorg, att han icke är, hvad han

önskade vara, ja, då behöfves den välsignelse och den nådeskraft, som Jesus vill meddela honom i den heliga nattvarden. I den heliga nattvarden får den efter Jesus längtande själen möta sin Frälsare. Och ingenstädes gifves åt den nådehungrande själen så mycken nådeskraft som vid nattvardsbordet. Detta få lärare ofta tillfälle att se, då de meddela döende denna välsignelsens måltid. Jag skall aldrig förgäta ett sådant tillfälle, då en sjuk mottagit den heliga nattvarden, huru han utropade: "Herre, nu låter du din tjänare fara i frid!" Tänk ock hvilken kraft och frimodighet martyrerna genom sakramentet erhöllo att lida den kvalfullaste död.

Visserligen finnas ock de (och icke så få), som ovärdigt mottaga Herrens heliga nattvard. Dessa äro de, som icke på allvar pröfvat sig själfva, och som af en vana framträda till Herrens bord, och den som så gör blifver saker på Herrens lekamen och blod.

Då vi i den heliga nattvarden blifva delaktiga af Jesu lekamen och blod, så icke blott mottager den troende syndernas förlåtelse, utan han erhåller ock den kraftigaste underpant därpå och försäkran därom.

Vi skola ock i den heliga nattvarden äta och dricka till Jesu åminnelse. "Detta gören", sade Jesus, "till min åminnelse." Och hvad skola vi då minnas? Jo, vår dyre Frälsare, Jesus Kristus själf och hans djupa försoningslidande, hvaraf hela frälsningen, och icke minst den heliga nattvarden, är en frukt. Ja, vi skola minnas hans i döden utgifna lekamen och hans till försoning och syndernas förlåtelse utgjutna blod. Och hvarje gång vi framträda till Herrens nattvardsbord, för-

kunna vi ock Herrens död, till dess han kommer.

Såsom vi redan påmint, är det endast så länge vi äro här nere, så länge vi ej åtnjuta Jesu synliga umgängelse, vi äro i behof af detta sakrament. Då vi komma till himmelen och inträda i Jesu omedelbara umgängelse, blifva honom lika, då vi få se honom såsom han är, och vi själfva skola skina som solen i Faderns rike, då behöfva vi icke mer detta härliga nådemedel.

M. P. O.

Under korset

Gud Fader, nåderik och mild,
din godhet har ej ända.
Ett kors, af Jesu kors en bild,
du har oss velat sända.
På korsets stig ur dödens land
du leder med din milda hand
oss, som ditt namn åkalla.

Du själf, o Herre Jesu Krist,
fått korsets kval erfara;
från lagens näpst och döden sist
du ville dig ej spara.
Din smärtas lön du håller kär,
att vi få komma dit du är
och evigt dig lofsjunga.

I nåd och kärlek, Jesus Krist,
du tåligt på dig lade
vår krankhet, sveda, synd och brist,
då du ock mandom hade.
Varkunna dig och för ditt blod
oss nåd beskär och heligt mod;
ty satan vill oss fälla.

Vi synda städs mot dina bud,
du känner väl oss arma.
Jag stoft och aska är, o Gud,
i nåde dig förbarma,
att jag ditt ord må hålla fast,
om annat allt förgås med hast.
Min tro på dig föröka!

Bevisa oss barmhärtighet
och hjälp i rätta tiden;
din stund du känner bäst och vet
att rädda oss i striden.
Stärk arma hjärtan med din blick,
stärk trötta händren, vederkvick
de knän, som för dig böjas!

Hugsvalare, o Helge And',
kom, trösta rätt mitt hjärta
och visa mig det sälla land,
där slutad är all smärta!
Mot korta vedermödan här
den salighet ej lika är,
som väntar Jesu vänner.

NILS FORSANDER.

KOMMEN TILL MIG, I ALLE!

Staty af Thorvaldsen.

MISSIONEN

Tillkomme ditt rike!

Tillkomme ditt rike, o Herre Gud,
med nådens budskap till alla!
Sänd ut härolder med fridens bud,
härolder, som nödga och kalla!
Ditt hus måste fyllas, ditt härlighetshus,
och folken frälsas, och nådens ljus
fördrifva synden och mörkret.

O, uppfyll ditt löfte: gör, som Du sagt!
Låt värliga vindar brusa!
Tillkomme ditt rike, o Gud, med makt,
låt väckelsens vindar susa!
Låt elden löpa från härd till härd,
låt hvarje själ, af din kärlek tärd,
nitälska för världens frälsning!

Låt ordet löpa som eld med fart,
att folken din frälsning må skåda,
den saliga tid inbryte snart,
som löftena härligt bebåda,
då jorden frälsats och synden flytt
och smärta och ve är i glädje bytt
och allt förkunnar din ära!

Tillkomme ditt rike i härlighet!
Din salighet, Herre, vi bida.
Dig tillhör riket i evighet,
för detta rike vi strida.
För härlighetsriket till strids vi gå,
och midt uti kampen jublande stå;
ty segern är viss. Halleluja!

V. JOHNSON.

Augustana-Synodens hemmission, en lifsfråga

"Ställen icke eder färd till hedningarna, och gån icke in i någon samaritisk stad, utan gån hellre till de förlorade fåren af Israels hus. Matt. 10: 5, 6.

När Herren efter fulländadt värf på jorden återvände till härlighetens land, sade han till sina lärjungar vid denna högtidliga och allvarsamma afskedsstund: "I skolen vara mina vittnen både i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien och sedan intill jordens ände." I denna maning finna vi grundlinjerna för lärjungarnas framtida verksamhet angifna. Hemlandet skulle först få bevittna deras verksamhet, och sedan skulle den utsträckas till jordens alla folk.

Den kristna kyrkan har sålunda fått ett stort uppdrag af sin Herre, och det innebär, att hon skall verka såväl i inre som i yttre riktning och sålunda befästa Guds rike. Herren har angifvit dessa riktningar genom liknelserna om surdegen och senapskornet. Enligt Herrens egen anvisning tillhör det henne att i första hand samla in de förlorade fåren af Israels hus och göra dem till helga-

manna medborgare och Guds husfolk. Häraf är det klart, att Jesu lärjungar skulle först genom förkunnelsen om riket insamla de förskingrade, och så göra dem till tjänande krafter för utbredandet af Guds-riket.

Deras uppgift liknade i mycket den, som vår kyrka är kallad att utföra bland våra förskingrade landsmän och landsmaninnor i den Nya världen, och härmed äro vi inne på vårt ämne, visserligen ett gammalt, men icke desto mindre ett för vår kyrka lifsviktigt ämne.

Med hänsyn härtill vilja vi då först fråga: *Hvad bör mana Augustana-synoden att behjärta denna sin stora lifsfråga — hemmissionen?* Det måste ligga manande orsaker under Frälsarens hemställan till lärjungarna att först gå till de förlorade fåren af Israels hus. Den står i full harmoni med Guds frälsningsplan i sin helhet, och den är full med lifsvillkor för förverkligandet af frälsningsidén. Gifvet är, att det folk, som fått kallelsen och därmed tillfällena att vara bärare af frälsningens stora budskap till människorna, skulle först få kännedom om denna sannings innebörd, och därför skulle ju lärjungarna börja bland egendomsfolket. Ty skulle detta folk kunna gå ut med budskapet om riket, så måste det själft vara buret af detta rikes höga och heliga lag.

Men såsom det var med Israel i detta stycke, så är det med den kristna kyrkan i stort, med samfunden såväl som med lokalförsamlingen. Den kyrka, som skall kunna vara en missionerande sådan, måste i lära och praxis troget följa sin Mästare i spåren och sålunda vara en lefvande lem i den kropp, för hvilken Kristus är hufvudet.

Kyrkan måste med andra ord lefva detta höga och härliga lif, som Herren gifver, om hon skall kunna vara en missionerande kyrka i sann mening.

Då nu kyrkan söker fatta sin kallelse såsom en missionerande kyrka, så finner hon, *huru stora och trängande behof möta henne, i det hon söker insamla de förlorade fåren af Israels hus.* Det är klart, att hemmissionen har varit, är och — jag vågar tillägga — skall förblifva en lifsfråga för den kristna kyrkan och därmed också för Augustana-synoden. Icke känner väl Augustana-synoden såsom den borde, att hemmissionen är en fråga af sådan vikt, att därpå beror dess framtida vara eller icke vara? Det är därför fråga om att kyrkan skall lära sig förstå denna kallelses heliga innebörd, och då så sker, så skola icke blott behofven framstå i deras rätta ljus, utan kyrkan skall ock däraf manas att känna sin plikt och gå till verket för dess utförande.

Det ligger i sakens natur, att vår synod från dess första början måste vara med om en omfattande hemmissionsverksamhet. De svenska immigranterna, som drogo ut åt landets skilda delar i stad och på land, kunde ej komma till rätta i kyrkligt hänseende och finna sitt andliga och kyrkliga hem utan hemmissionsarbete. Våra banbrytare på kyrklig mark voro därför trogna hemmissionärer, och genom ett sådant insamlingsarbete har en del af det svenska lutherska folket insamlats och så har vår kyrka slagit rot på amerikansk mark. Hemmissionsarbetet hör ju till vår kyrkas program, och det får aldrig utelämnas. Nej, tvärtom är kyrkans nuvarande läge sådant, att hemmissionen bör bedrifvas med en allt större

styrka. Det var en tid i vår kyrkas historia, då hemmissionens heliga eld brann med en starkare och mera värmande låga än i närvarande tid. Men vi måste dock därvid erkänna, att den yttre missionen blef tämligen så mycket glömd.

Så började intresset för denna mission att framträda mera än tillförene, och följden blef, att Augustana-synoden erhöll en egen hednamission i Kina. Med synnerlig hänförelse har vår kyrka omfattat denna verksamhet, tjänande krafter hafva villigt ställt sig i denna missions tjänst och medel för densamma hafva rikligen influtit.

Men vi måste dock bekänna, att vår kyrkas viktigaste mission är hemmissionen, och att denna under tiden fått maka åt sig och ett mindre intresse har visat sig i vår kyrka, icke blott när det gäller män, utan ock när det blir fråga om medel för denna missions bedrifvande. Många synas hålla före, att vi vid detta laget fått allt i ordning, kyrkor äro till finnandes nära nog öfverallt, och den som vill höra Guds ord har rika tillfällen att så göra. Endast den kortsynte kan instämma i ett sådant vittnesbörd. En välmågans tid har inträdt och därmed en liknöjdhet för det andliga, en liknöjdhet, som knutit handen och är mindre hågad att villigt gifva för befrämjandet af denna högviktiga mission.

I hemmissionsverksamheten ligger ej heller den nimbus eller gloria, som är förenad med hednamissionen, och som gör, att den fått ett så kraftigt understöd på senare tiden. Den, som känner till behofven på hemmissionsfälten, skall nog instämma däri, att behofven äro stora, ja, skriande, och från denna synpunkt sedt borde denna mission

få påräkna mera understöd. Men om man frånser den skriande nöden, ty det är verkligt stora behof, så borde vi dock manas att kraftigare bedrifva denna mission från självbevarelsedriftens synpunkt, ty hemmissionen är en verklig lifsfråga för vårt samfund. En liten blick på de stora skaror, som ännu ströfva omkring därutanför den kristna kyrkan, skall nogsamt förvissa oss om behofvet af hemmission. Inom norra Amerikas gränser lär det finnas cirka 2,000,000 svensk-amerikaner, och dessa äro till större delen lutheraner från sina fäders land och genom den fostran, de fått här i den Nya världen. Enligt tillförlitlig statistik tillhör hvarje sjunde eller åttonde svensk-amerikan sina fäders kyrka. Enligt samma statistik tillhör hvarje tredje eller fjärde norsk-amerikan sina fäders kyrka — ett mycket mera tillfredsställande antal än det som rör det svensk-amerikanska folket. Den stora massan af vårt folk vandrar sålunda omkring därute på allmänningen utan gemenskap med den kristna kyrkan och dess välsignelserika inflytande. Följden är ju den, att det utsättes för allehanda frestelser från en bortkommen och förvillad värld och kommer allt längre bort i synd och otro. Stora skaror fastna ock därför i satans garn, och på mången plats förvildas vårt folk. En ny hedendom uppstår i många af våra landamären, dit ej den kristna kyrkans verksamhet trängt sig fram med sin upplysande, höjande och välsignelsebringande förkunnelse.

Den sanne hemmissionären blir vek om hjärtat, då han ser de stora skarorna i våra folkrika centra och de i förskingringen stadda, där tillfällen att

höra lifvets evangelium saknas. Stora skaror sitta därute i vildmarkerna utan andlig tillsyn och vård. Där det finnes en bättre hågkomst kvar af bättre dagar i gemenskap med Guds församling både för egen del och för barnen, där känner man ödemarkens tomhet, då ej någon hemmissionärs stämma ljuder i sådana andliga öknar. Där får man höra huru mången med tårad kind förtäljer om en tilltagande hedendom, om en makalös bortkommenhet bland det uppväxande släktet samt om ett tillväxande antal af dem, som beträda brottets slippriga bana. Hvar och en, som pröfvat på nybyggarelifvet i de trakter, dit ej kyrkan ännu hunnit med sin förkunnelse af korsets evangelium, har burit med sig djupa intryck af hemmissionens nödvändighet.

När man sedan besinnar, huru efter all vår verksamhet på vår kyrkas mark så liten frukt förnimmes, och att i trots af alla våra sträfvanden det likväl framgår, att de makter, som förfäa och degradera människorna, synas med hvarje år tilltaga i styrka och förförelsekraft att draga skarorna in på olycksvägar, så att en ny hedendom inbryter, rå och ohyfsad, med ingen kännedom om lifvets väg, och då det gäller att kämpa som för lifvet i denna förförande och bortkomna tid för att vinna några för Gud och hans rike, så är det ej underligt, om man har en smula blick för själens höga värde och behofvet af dess räddning för den stundande evigheten, och att man då inser betydelsen af hemmissionen och i någon mån känner sitt ansvar såsom en lem af den kristna kyrkan.

Det gifves sålunda både inre och yttre orsaker,

hvarför vi såsom ett samfund skulle kasta oss in med en allt större entusiasm i denna verksamhet. De nämnda orsakerna hafva ju en manande kraft och borde egga hvarje medlem af vår kyrka att vara med om att främja hemmissionen och föra dess sak framåt. Men självbevarelsedriften borde ock härvid hafva en stor betydelse, ty ett samfund, som ej går framåt, går faktiskt tillbaka, ty något stillestånd i andlig mening är ej tänkbart. Går man ej framåt, så går man tillbaka, och om så sker, huru skall man i sinom tid då kunna möta de kraf, som ställas på vår kyrka i fråga om den yttre missionen, i fråga om skolverksamheten och vidare i fråga om barmhärtighetsverksamheten? Ser man ej häraf, att denna verksamhet är af den allra största betydelse, och att försummelsen häraf hotar samfundets existens. Härvid måste det blifva fråga om att gå kraftigt till verket med denna verksamhet och samla in de stora skaror, som ännu stå utanför, och om möjligt inlemma dem till tjänande krafter i den kristna kyrkan. Vi komma därför till den andra viktiga frågan, nämligen denna:

Huru skall vår kyrka bedrifva denna sin viktigaste verksamhetsgren?

I en tid, då svalget mellan massorna och den kristna kyrkan synes blifva allt djupare och bredare, och då på vackra söndagsmorgnar endast en femtedel af folket infinner sig i kyrkan, så är det anledning att fråga: Hvad skola vi göra? Huru skola vi på ett framgångsfullt sätt bedrifva denna, den allra viktigaste verksamhet till vårt folks frälsning och salighet? Vår Herre och Frälsare, som sade *att* hans kyrka skulle insamla de bort-

tappade fåren af Israels hus, har ock sagt oss i hufvudsak *huru* vi skola gå tillväga för att ernå det bästa resultat. Med de stora missionsproblemen framför oss och med de många täflande samfund, som omgifva vår kyrka, framträder hemmissionsfrågan för oss i en mycket allvarlig dager. Frågan tränger sig inpå oss på fullaste allvar: Skall Augustana-synoden kunna fortvara och bibehålla sig i den täflingskamp, som pågår för närvarande, och som med hvart flyende år synes blifva allt starkare? Det är en fråga, som hvarje medlem af vår synod måste ställa sig inför, och han måste gifva den ett tillfredsställande svar.

Vid denna fråga inställa sig trenne underordnade frågor, dem vi måste behjärta. Den första berör *tjänande krafter* för befrämjandet af vår hemmission, och huru vi skola erhålla lämpliga sådana. Då Mästaren själf gick omkring här på jorden, gaf han oss en anvisning, huru vi skulle gå till väga för erhållandet af sådana. Han sade: "Bedjen skördens Herre, att han sänder arbetare i sin myckna skörd." Vi känna i denna tiden behof af lämpliga och tillräckliga krafter för bedrifvandet af vår kyrkas mission, och vår stora fråga är ju: huru skola vi erhålla sådana? Vi behöfva göra denna angelägenhet till ett verkligt böneämne i våra hem och våra församlingar. Vi behöfva flera arbetare på våra missionsfält, arbetare, som ej skygga tillbaka för svårigheter, som möta. Vi hafva dock märkt i denna tid, att arbetet på missionsfälten ej har synnerligt stor dragningskraft. Man går dit helt enkelt, om man är tvungen i brist på annat och lämpligare fält. Det är få som vilja ut på hemmissionsfälten, och det är illa,

att dessa fält kommit i sådant vanrykte, att de män, som verka på dylika fält, anses såsom olämpliga för andra och mera ordnade fält. Vi måste få detta förhållande omvändt, så att det blir den största ära att få gå och insamla de borttappade fåren af Israels hus. Hvarför icke? En liknöjdhetens tid har inträdt, och det synes, såsom om en del arbetare på kyrkans fält ej blicka öfver gränserna af sitt pastorat, och i så fall kan det ej blifva fråga om att intaga nya områden för den kyrka, hvars tjänare man är.

Men vi böra ock påminna om att det ej är pastorerna, som ensamt skola vara med om denna verksamhet. Hvarför skulle ej hvarje medlem af den kristna kyrkan känna sin plikt att vara med och insamla allt flera till den hopen, som samlad är? Alltför mycket af denna tidens kristendom är negativ i stället för positiv, eller sådan som Mästaren framhöll för sina lärjungar. Det är en likgiltighetens tid, och man lämnar gärna det andliga åt pastorn, och han skall både frukta Gud och älska sina medmänniskor för det folk, han betjänar. Man sänder sin bankanvisning till sin pastor eller någon annan, då man blir anhållen om att göra en tjänst för Guds rike. Man glömmer, att hvar och en är kallad att vara en tjänande länk i Guds rike. Huru mycket annorlunda skulle det ej se ut i våra församlingar och i våra samhällen, om hvar och en kände, att han eller hon bör gifva någon tid och någon personlig kraft åt det viktigaste af alla verk — själars frälsning. Nu säger mången för att dölja sin ovilja: "Jag har ej tid, här är min dollar, låt en annan gå." Det synes blifva allt svårare att få tjänande krafter

att verka på våra hemmissionsfält, och nog behöfva vi innerligt anropa Herren, att han må sända arbetare i sin myckna skörd.

Men en annan viktig sak vid detta verks bedrifvande är *tillräckliga medel för hemmissionens heliga sak.* Den, som pröfvat på något litet, har nogsamt funnit, att det är mycket svårt att insamla medel för hemmissionen, och naturligtvis är det så af det enkla skäl, att man sofver alltför tungt öfver denna viktiga missionsangelägenhet. Icke saknar väl vårt folk medel för denna verksamhet, långt därifrån, men det är en njugghet, en ovilja, som framträder just i fråga om denna kyrkliga verksamhet, som är minst sagdt förvånande. Visst hafva vi medel äfven för detta verks utförande. Vårt folk håller på att dö af fetma, men det stora felet är, att man ej är rätteligen vaken öfver denna betydelsefulla verksamhet, och därför inflyta medlen så trögt och så sparsamt. Samfundet har därför varit nödsakadt taxera sitt folk för att erhålla medel för att bedrifva denna mission. Och likväl var det den första, som Herren gaf befallning om. Vi måste gripa oss an såsom samfund med en upplysningskampanj för vår hemmission, så att vår kyrkas folk må förstå huru viktig den är, och att den är en lifsfråga för Augustana-synoden, om den skall kunna lefva och utföra sin af Gud gifna kallelse.

Men sedan vi erhållit män och medel, så skola vi ej heller förgäta att sätta i verkställighet *de allra bästa och mest tidsenliga verksamhetsmetoder* för att kunna vinna det allra bästa resultat. Herren lade på sina lärjungars hjärtan vikten af att bruka de allra bästa metoder i sin verksam-

het. Han lärde dem, huru de skulle gå till väga vid arbetets utförande. Det går ej an att göra nu som man gjorde i den gamla tiden, då hvarje pastor fick sköta om missionsfältet i sin församlings närhet. Hvar och en har nu allt han orkar med. Följaktligen måste man tillse missionsfälten på andra sätt, om de ej skola lämnas åt sitt öde. Andra samfund hafva satt en stor evangelisterskara i fältet, och de sköta om denna verksamhet. Men så har man ock sett till, att dessa missionsarbetare få sitt tillbörliga underhåll och kunna obekymrade om det timliga lifvets uppehälle kasta sig in i denna högviktiga verksamhet. Vi måste slå in på samma bana, om vi skola kunna möta våra medtäflare i denna tiden.

Vi skola aldrig förgäta, att vi lefva i en tid af stor täflingskamp, och frågan är för närvarande, hvilka skola kunna hålla ut i denna kamp. Låtom oss ej glömma, att vi hafva starka medtäflare både inom de lutherska samfunden och bland de reformerta och katolikerna. Frågan är, hvilka skola bibehålla sig i den pågående täflingskampen, ty den är hård för närvarande och synes blifva med hvarje förbiilande år allt mera intensiv. De stora lutherska samfunden hafva män och medel, och de spara icke på någondera, då det blir fråga om att vinna fälten för sin kyrka. Det enda för oss är, att vi ägna oss åt detta arbete med samma mod och beslutsamhet, ty här är fråga om att fortvara i täflingskampen, och ingen vinner här, "utan att man redligen kämpar."

Vi vilja ock slutligen påakta: *Vådan af att ej behjärta denna lifsfråga i den närvarande tiden.* Den stora frågan är, om Augustana-synoden skall

rätteligen behjärta denna lifsfråga på ett sätt, som motsvarar tidens kraf eller ej. Det gäller att genast gå till verket och söka besvara den *just nu* och ej invänta lämpligare tider. En täflingskamp pågår i den närvarande tiden, och vår kyrka har just nu mäktiga medtäflare. De hafva ock insett, att nu är den behagliga tiden, ty ett år nu betyder fem i framtiden, och fem år nu betyda 25 i framtiden, och om vi ej bruka våra gyllene tillfällen just nu i denna tiden, så blir det för sent, ty de som äro med i den närvarande täflingskampen vänta sannerligen icke, utan gå åstad att intaga de mognande fälten, som länge hvitnat till skörd. Men här är ju den viktiga frågan, huru vårt samfund skall lära sig inse, att just nu är den behagliga tiden, just nu hafva vi tillfällen att gå in och intaga fält, som erbjuda sig för den trogne arbetaren, och de lofva rika skördar för framtiden. Vi hafva ej råd att uppskjuta, ty om några år blir det för sent. Detta hafva de skilda samfunden insett, och de spara ej tid eller krafter för att vinna de öppnade fälten för sina respektiva samfund.

Vidare märka vi, då vi betrakta vår stora hemmissionsfråga, att vår kyrka har rika tillfällen just nu, *men om några år kunna dessa tillfällen vara helt och hållet förlorade för att aldrig sedan återvinnas.* Hvilka allvarstider lefva vi ej därför uti såsom ett samfund. Vi hafva stora möjligheter på kyrkans skilda områden, men det är möjligt, att vi genom försummelse skola låta tillfällena gå oss ur händerna, och så blifva våra fält förlorade för vår älskade kyrka. Må vi beakta, att våra medtäflare på kyrkans stora områden äro väl för-

beredda, och de sofva sannerligen icke. Den norska lutherska kyrkan, som är stark och väl organiserad, är beredd på att gå framåt och intaga de öppnade fälten, som ligga framför henne, och däri gör hon rätt och följer Mästarens till henne ställda maning. Hon har redan elfva män, som kastat sig in i denna verksamhet, och de gifva sin tid helt och hållet åt intagandet af de öppnade missionsfälten. Den Förenade kyrkan i Amerika har icke mindre än tjugotre män, som ägna sig uteslutande åt lösandet af hemmissionsproblemet, och huru många hafva väl vi inom Augustanasynoden? Blott några missionärer på hemmissionsfältet, och det går mycket trögt att få in flera. Dessutom synes ej samfundet vara rätteligen vaket angående betydelsen af denna mission, utan synes hålla före, att det vi ej nu hinna med, det kunna vi göra någon gång i framtiden. Men glömmom ej, att det kan bli och måste inom några år blifva för sent, ty fälten äro då intagna af andra.

Men det är icke allt, att vi förlora härliga tillfällen att göra landvinningar för vår kyrka. Vi hafva då visat oss vara ovärdiga vår höga uppgift att under kommande dagar bära frälsningens budskap till det svensk-amerikanska folket, och såsom en följd däraf skola andra taga vår ungdom och undervisa dem, andra skola bearbeta våra andliga tegar och skörda frukten. Men detta är icke allt. Det återstår att emottaga den otrogne tjänarens lön. Väcke oss därför Herren i tid, så att vi må utföra vår höga kallelse såsom ett kyrkans folk och erhålla den trogne tjänarens härliga lön.

Bakom detta missionsproblem står denna fråga: Hurudan skall vår kyrkas historia blifva i detta land? Skall Augustana-synoden motsvara sin höga kallelse och växa sig stark i förtröstan på Herren och så lösa sin stora af Gud henne gifna uppgift? Med rask fart nalkas vi den tid, då ett allmännare bruk af det amerikanska språket kommer att blifva regel i vår kyrkliga verksamhet. Då skall vår kyrka minnas, att hennes kallelse blir allt mera omfattande, ty lika visst som vi börjat, så vilja vi kraftigt i Herrens namn fortsätta och insamla vårt folk i vår kyrkas sköte, men ingalunda skola vi känna det vara vår mission att verka i denna trängre sfär, utan insamla i vår kyrka alla folk som vi kunna nå, ty så ljöd budskapet af kyrkans öfverherde: "Gören alla folk till mina lärjungar." Och det är i denna anda som de skilda samfunden bedrifva sin hemmission.

Det var en tid, då många ansågo, att vår kallelse var att bedrifva vår verksamhet på det svenska språket och så låta andra verka på landets språk ibland vårt folk, och då en gång vårt folk öfvergick till bruket af det amerikanska språket. så var vår kyrkas dag all och vi skulle då ej lefva längre såsom ett samfund. Vår kyrka har ej hittintills skrifvit under på denna tanke, utan ärnar lefva såsom Augustana-synod, och det äfven sedan den öfvergått till bruket af landets tungomål i sitt gudstjänstlif. Hvarför icke? Hvarför skulle det svensk-amerikanska folket försvinna såsom ett kyrkofolk och ingå eller uppgå i andra samfund? Hvarför har ej vår kyrka rätt att lefva och sköta sin gudagifna kallelse på Columbias mark såsom andra nationaliteters kyrkor? Vi vilja lefva, vi

måste lefva, och så skola vi i Herrens namn draga åstad i hemmissionsverksamhet för att stärka vår kyrka, för att i Herrens namn upplifva henne, så att hon må fylla sin kallelse att höja Jesu Kristi fana bland vårt folk. Augustana-synoden *bör* lefva, den *skall* genom Guds nåd lefva, men så bör den ock vårda sig om sin stora och högviktiga uppgift, hemmissionen. Gör den det icke, så är hennes dag snart all.

P. A. M.

Bilder från Kina

"Ända hitintills har Herren hulpit."

I viss mening kan Kina benämnas civilisationens vagga. Dess historia sträcker sig så långt tillbaka som två tusen år, andra auktoriteter säga tre tusen år, före Kristus. Då pyramiderna byggdes i Egypten, fanns Peking, Kinas hufvudstad, till, och då Kristus kom till herdefolket i västra Asien, var världens civilisation centraliserad i och omkring Peking. Den första bok på något språk, skrifven för flickor, skrefs af en kinesisk kvinna, fru T'sao, som lefde under aposteln Pauli dagar.

Kina är den nation, som sammanbinder den gråa forntiden med nutiden. Att ett hundra femtio generationer af Kinas folk skulle samlas till fäderna utan kännedom om en helig och rättfärdig Gud, är ett olöst problem. Det synes, som om kristendomen borde ha gått österut lika väl som västerut, men så skedde icke.

Under det senast hänsvunna halfseklet har Kina satt världen i förundran öfver sina många reformer på alla områden. De kedjor af tusenårig sed, som fastbundit detta folk, börja att sönderslitas.

Djupgående förändringar i det religiösa, sociala och industriella samt på bildningens område äro synnerligen märkbara.

Hvad är orsaken till dessa lifgifvande rörelser och dessa reformer? Helt enkelt denna, att Kina kommit i beröring med inflytanden från västerlandet. Under kriget mellan Japan och Kina, 1894, insåg Kina sin maktlöshet. Det lilla Japan segrade öfver sin store granne. Kinas ledare begynte forska efter hemligheten till denna makt och kommo till den slutsatsen, att Japans styrka låg däri, att man lärt sig västerländska metoder och bruk. Det blef klart för de ledande inom Kina, att om deras land skulle bevaras från undergång, måste den gamla fariseiska högfärden och den falska konservatismen gifva vika för nya och moderna rörelser.

Kuang Hsü, den unge monarken, blir intresserad i bibeln och andra västerländska böcker. Han blir ock intresserad i de många olika västerländska uppfinningarna. I allt ser Kuang Hsü huru en framåtskridande regering borde vara. Den unge monarken utfärdar det ena påbudet efter det andra. Skarpt kritiserar han det föråldrade skolsystemet och förklarar sig vara i favör af västerlandets metoder på bildningens område. Inom tjugo år, efter regeringens beslut om ändrandet af skolsystemet, uppstå 40,000 skolor och läroverk efter västerländskt mönster. De första sex universiteten grundades af regeringen under protestantiska missionärers tillsyn.

År 1900 kom det härjande boxar-upproret, delvis föranledt af andra nationers uppdelning af Kina. Tyskland tog Kiaoschow i Shantung provinsen, nu

under Japans regering, år 1897. Ryssland tog Port Arthur, också under Japans välde. England underlade sig Wei Hai Wei, och Frankrike Kuang Chou Wau. Det blodiga upproret, som kräfde en stor skara utlänningar och en 20,000 kinesiska kristna, gjorde sitt till att Kina måste vända ryggen till det gamla. De förnummo åter, huru vanmäktiga och hjälplösa de voro att strida med andra nationer.

Man frågar i hemlandskyrkan, och det med rätta: Äro edra kristna trogna sin Herre? Det finnes både goda och dåliga kristna i Kina. Öfver 20,000 kinesiska kristna önskade hellre lida martyrdöden än förneka Kristus. Allt som fordrades af dem vore, att de brände rökelse framför afgudarna, eller att de tecknade ett kors på jorden och spottade på det, eller ock att de satte sitt namn under en skrifvelse, som förnekade Kristi evangelium. — — —

En gammal kristen fick välja mellan att förneka sin Herre eller att kastas i en tunna med kokhett vatten. Han valde det senare. En annan önskade hellre att begrafvas lefvande än att förneka sin Frälsare. Då jorden nådde den gamles hals, tillfrågades han, om han ännu trodde på den utländska djäfvulsreligionen, och trosfrimodigt svarade han, att Kristus, som varit honom trogen i lifvet, kunde han icke förneka i dödens stund. Följden blef, att han öfverhöljdes med jord och begrafdes lefvande. En äldre kvinna i Shantung provinsen sönderskars med knifvar, emedan hon var trogen sin Herre. De kristne sattes i fängelse, deras hem och egendom förstördes, de förföljdes, plågades, stenades, höggos och sågades till döds,

men intet af allt detta kunde omintetgöra deras tro på korsets evangelium. Fasthellre besannades åter, att "martyrernas blod är kyrkans utsäde."

Då regeringen år 1906 förbjöd opium-rökande, togs ett betydelsefullt steg i rätt riktning. Väl röka ännu de rika, men den stora massan är befriad från det fördärfliga bruket af opium. I detta sammanhang kan nämnas, att sedan det amerikanska folket utröstat likörstrafiken, så ha krogligans målsmän mycket brådtom med att omplantera sitt elände på Kinas mark, men vi hoppas och bedja, att detta onda går sin undergång till mötes äfven i Kina.

Ett annat tecken, som tyder på uppvaknande bland Kinas folk, var den revolution, som utbröt den 9 oktober 1911. Folket förklarade sig emot Manchu-regeringen, och Kina blef republik. Den 1 januari 1912 blef Sun Yat dess president. Han har visat sig vara en man med stark fosterlandskärlek, och saknad af patriotism bland den regerande klassen har varit en af de mörka sidorna på det politiska området. Men nu sedan Kina blifvit repubilk, har det allmänna folkets intresse upplifvats och en ny nationalkänsla håller på att fostras. Nya nationalsånger komponeras; ett nationalmedvetande håller på att födas ibland massorna, och de känna allt mer och mer sitt ansvar såsom medborgare.

Vid fredskongressen i Versailles efter världskrigets slut voro de allierade nationerna, och särskildt Japan, mycket orättvisa emot Kina. Stora föreningar, i synnerhet bland studenterna, ha bildats, som ha till mål att motarbeta Japans kommersiella intrång i Kina. Denna rörelse synes

vara mycket effektiv och är ett lefvande bevis på att Kinas söner älska sitt fosterland.

"Vi som äro starka äro pliktiga att bära de svagas skröpligheter." Västerns folk böra på sympatiskt sätt hjälpa Kina i dess sträfvanden att uppbygga en stark och progressiv regering. Vi hjälpa dem mest genom att gifva dem evangelium.

— — — — —

År 1807 reste Robert Morrison till Kina, och sedan dess har en rätt stor skara följt i hans spår. För närvarande finnes det 5,900 utländska missionärer med 23,345 kinesiska medarbetare. Detta utgör 18 utlänningar för hvarje million kineser. Antalet af sökande är 234,448, och kommunikantantalet uppgår till 312,970. En fjärdedel af mänskligheten äro kineser, och hälften af hedningarna i världen bo i Kina.

Daggryning skönjes i Kina. Strålar af Rättfärdighetens sol äro märkbara ibland massorna. Väl utgöra de kristna en jämförelsevis liten skara, men det är likväl en verksam och kraftig sådan. Kristna kineser ha framstående platser på det politiska, medicinska och vetenskapliga området. Icke så få intaga en framskjuten plats i fråga om affärer. Och då det gäller det andliga, äro de kristna naturligtvis bland de ledande.

Vår första och högsta uppgift är att predika evangelium för dessa många millioner. Ett mycket ffektivt sätt att bringa dem frälsningens budskap är att bedja, sjunga och predika för de skaror, som samlas i tält och tempel. Vid stora konferensmöten ha många genom den Helige Andes upplysning blifvit öfverbevisade om sin synd och mottagit frälsningens ord af Herren.

AUGUSTANA-MISSIONÄRERNAS BARN.

Vid ett tillfälle uppstod en gammal diakon för att bekänna sin synd, men hans känslor voro så upprörda, att han icke kunde tala. Rätt som det var stiger han upp framför den samlade skaran och säger: "Denna börda är för stor. Framför församlingen vill jag bekänna, att många år tillbaka var jag en varmhjärtad kristen. Men ack, jag föll i synd." Han omtalar sedan i minsta detalj, hur han trenne gånger försökt döda sin hustru genom att gifva henne gift, och liknar sig själf vid en arg hund, som skrämt själar bort från Kristus. Gång på gång utropar han: "Må Gud förbarma sig öfver mig." Sedan under djup vånda kastar han sig på golfvet och gråter bitterligen. Strax därefter utbrast hela församlingen i bön för den ångerfulle mannen.

Denne diakon är endast ett exempel på många andra, som gjort sammalunda i olika delar på vårt fält. Dessa från synden väckte ha lofvat land, hus, ägodelar och penningar för ett vidare utbredande af Kristi evangelium. Somliga gifva en del af sin tid, andra gifva tionde af sina inkomster till församlingen. En fattig jordbrukare gaf fem bushels hvete. En trustee skänker $300. En diakon lofvar betala lönen för en evangelist. En ung affärsman gifver tionde af sina ägodelar, hvilket var $7,000.

Vid dessa väckelsemöten bekännas alla slags synder. Fiendskap i hem eller grannar emellan, afundsjuka, mord, världslighet, högfärd, skrymteri, girighet, skörlefnad, allt måste fram, förrän det väckta samvetet får frid. Människor återvända från dessa möten med nytt hopp och mod och en innerligare kärlek till Guds ord och med-

människor. De få erfara, att Kristi evangelium är en Guds kraft till salighet för hvar och en som tror. Huru skulle det vara, om vi med nit och hängifvenhet både och arbetade fr sådana väckelser i Amerika?

En annan sak, som bådar godt för framtiden i Kina, är det nya alfabet, som för några år sedan utarbetades. Detta alfabet består af trettionio bokstäfver eller tecken, och dessa representera de olika ljuden i det kinesiska språket. De gamla skrifttecknen äro för svåra för det stora flertalet att läsa. Med det nya alfabetet kan man stafva sig till de olika orden i stället för att göra nya skrifttecken. Detta nya alfabet är kändt såsom Chu Yin Tza Mu och är rekommenderadt af de ledande skolmännen i regeringen och i kyrkans tjänst. Då endast tio procent af männen och en procent af kvinnorna kunna läsa, så kan man icke vänta mycket af dem såsom kyrkomedlemmar. Men om en kristen har lust och förmåga att läsa sin bibel, så växer han till både i nåd och kunskap. Att gifva det allmänna folket frälsningens sanningar på ett enkelt språk var ett af Luthers starka vapen gent emot otron. Detsamma är sant i dag. Med Guds välsignelse väntas därför mycket godt af det nya alfabetet. Delar af bibeln äro redan öfversatta och traktater skrifna med de 39 bokstäfverna.

Omkring två år tillbaka bildades en missionsförening inom den kristna kyrkan i Kina, hvars uppgift är att skicka arbetare till andra trakter i Kina, Thibet, Turkestan eller hvarhelst Gud öppnar en väg. Några män och kvinnor ha redan blifvit sända till Yunnan af denna förening.

Flertalet kineser på vårt fält äro ytterst fattiga. Öfverallt möter man trasiga, hungriga och smutsiga människor. Men det finnes ock en annan klass: de rika, välmående och fint bildade, som kläda sig i långa och vackra silkeskläder. Vi ha

EN GATU-TIGGARE I KAIFENG, HONAN.

EN RIK KINES, TILLHÖRANDE FÖRSAML. I HONANFU.

lyckats vinna några af dessa mera välmående såsom församlingsmedlemmar, men de flesta ha kommit från det allmänna folket.

Fem hufvudstationer och dubbelt så många bistationer ha öppnats på vårt fält. Hufvudstationerna äro belägna i de stora städerna. I dessa städer, omgifna af sina åldriga murar, bo 30,000 till 100,000 människor, allt efter städernas storlek. Gatorna äro smala, smutsiga och osunda. Husen äro för det mesta af lera, andra af tegel. Inga skorstenar förekomma. Sällan ser man glasfönster. Hemmen med sina spindelväfvar, smuts och

damm äro låga, mörka och fuktiga. Grisar, höns, hundar och kattor få vanligtvis gå in och ut i dessa boningar. Råttor, möss och krälande djur finnas i öfverflöd. Att med ord måla fattigdomen och nöden är icke möjligt. Och detta midt ibland stor rikedom, både i andligt och lekamligt hänseende. I bergen finnas rika förråd af kol, järn och andra mineraler. Jordmånnen är rik på slätterna.

Men hedendomens makt och elände håller på att brytas. Man har icke samma förtroende för de icke-kristna religionerna. De första femton åren på vårt fält ha varit en förberedandets tid. Efter såningsarbetet kommer skördetiden. För några månader sedan var det mer än ett hundratal, som önskade att döpas vid en af våra stationer. Efter en noggrann undersökning, både i fråga om kunskap och vandel, erhöllo sextio det heliga dopet. Vid en annan station synes den rika och mera bildade klassen vara djupt intresserad i den kristna religionen.

Ett fyrtiotal evangelister arbeta troget med att sälja böcker och predika. Följande är i korthet berättelsen om mr Woos, en af våra evangelister i Honanfu, omvändelse. Såsom ungkarl arbetade Woo för en affärsman i Honanfu. En dag för nära elfva år sedan hade han anledning att aflägga ett besök vid en missionsstation, och där hörde han för första gången en predikan. Såsom hedning var han mycket trogen sin hedniska uppfattning, men han var ock en sökare efter sanningen. Han köpte därför några delar af bibeln. Af sin förman erhöll han tillåtelse att läsa bibeln, men han fick ej gå till missionsstationen på söndagen. Han var

den ende sonen hemma, och hans moder och hustru voro beroende af honom för sitt uppehälle. Emedan han icke fick söndagen fri, lämnade han affärslifvet. Nu stodo trenne vägar öppna för honom. Han kunde arbeta för Augustana-synodens mission, inträda i Svenska Missionen i Kina, eller ock bedrifva verksamhet tillsammans med en kristligt sinnad kines i staden. Huru skulle han utröna Guds vilja i denna sak? Jo, han skref de ofvannämnda namnen på tre papperslappar, lade dem i en hatt och hopblandade dem. Sedan bad han, att Gud måtte leda honom att draga den rätta lappen. Detta verkställdes, och då han läste papperslappen, stod det: Augustana-synodens mission. Han såg i detta Guds ledning och ingick i vår mission.

Mr Woos första uppgift blef att missionera i sitt eget hem, ty huru kunde han predika för andra, då hans hustru och moder voro hedningar. Han beslutade sig för att öfva husandakt hvarje dag. Men hans närmaste gjorde narr af hans andaktsöfningar. En dag då han bad och hustrun och modern bara skrattade åt honom, utbrast han i bitter gråt öfver tillståndet. Då de sågo hans djupa allvar, beslutade de att icke säga något vidare, utan låta honom i ro fortsätta. Tiden gick och en ändring inträffade i hemmet. I stället för motstånd blef det intresse i den nya läran. Hustrun, modern och farmodern omfattade inom kort kristendomen och blefvo nitiska i och för dess utbredande. Hvarför segrade mr Woo? Emedan han hade tillit till Gud och trodde på bönens makt.

Skolarbetet är också en mycket viktig gren af missionsarbetet. Skolor måste man hafva för både

HASSELQUIST-SKOLAN, JUCHOW.

gossar och flickor. Alla våra stationer hafva gossskolor och alla utom en flick-skolor. En fyrtio lärare och lärarinnor verka i dessa skolor. Det är vår innerliga önskan, att våra skolor må vara och blifva plantskolor för Guds rike. Regeringens skolor äro i regeln religionslösa.

Vi hoppas att få till stånd s. k. "Primary schools" öfverallt på vårt vidsträckta fält. Dessa blifva då grunden för högre skolverksamhet, ty sedan eleverna fullbordat sina kurser i dessa, kunna de erhålla vidare utbildning i Hasselquist-skolan för gossar och i Emmy Evald-skolan för flickor.

Det finnes aderton "colleges of university standing" i Kina, som kontrolleras af de andra protestantiska samfunden. Hvad hafva vi? Det var vårt hopp att kunna öppna ett Union College i Sinyangchow, Honan, i höst, men inga medel, eller åtminstone ganska litet, hafva inkommit för detta ändamål. Tänk, att vår lutherska kyrka är så långt efter de andra samfunden, då det gäller högre skolverksamhet. Fattar icke vår kyrka sin stora och viktiga plikt gent emot det uppväxande släktet på vårt fält i Kina? Huru skola vi kunna utbilda goda och dugliga präster och lärare utan den högre skolverksamheten?

Glädjande budskap ha nått oss från styrelsen af Kvinnornas Hem- och Hednamissionsförening. Styrelsen föreslår, att de olika konferensafdelningarna ikläda sig ansvaret för hvar sin flickskola på våra stationer. Jag tycker mig nästan se, huru de stackars flickorna räcka ut sina händer och ropa till Augustana-synodens kvinnor: "Kommen och hjälpen oss."

För fem år sedan påbörjades en goss-skola i

FLICKOR I EMMY EVALD-SKOLAN.
Miss Colberg till vänster. Två kinesiska lärarinnor till höger.

Kiahsien. Att få en passande lärare att föreslå arbetet var icke lätt, men efter noggrann öfverläggning beslutades att hyra en mr Gwoh, som graduerat från en af regeringens skolor. Lönen bestämdes till tre dollars i veckan. Jag minnes mycket väl dagen, då skolan öppnades. Sex eller sju gossar samlades i det trånga och mörka rummet. Deras ansikten voro smutsiga och kläderna trasiga. Skolan öppnades med sång, bibelläsning och bön. Aldrig hade de hört sådan sång förr, aldrig hade de sett någon knäppa händerna tillsamman och bedja till den osynlige Guden. Allt föreföll dem så underligt. Helt annorlunda gingo deras föräldrar till väga, då de dyrkade sina afgudar. Men tiden går, och en stor förändring sker med dessa barn. De lära sig sjunga de kristnas

GOSSARNAS SKOLA, KAPELLET I KIAHSIEN.

GOSSARNAS SKOLA, KIAHSIEN.

sånger och bedja. Hårpiskan afklippes, de lära sig renlighet och ordning. De få andra tankar om detta lifvet och det tillkommande. Efter behörig undervisning döptes ett tiotal. En dag kom en af dessa gossar hem till sin moder, som var mohammedan, och sade: "Mamma, om vi bedja i Jesu namn, så hör Gud vår bön." En annan gosse besökte sin sjuke granne och sade till honom: "Om du dör utan att tro på Jesus, så träffas vi aldrig i himmelen. Tänk, så ledsamt det blir." Vid ett annat tillfälle stiger en af gossarna upp midt i natten och beder för sina föräldrar, som voro hedningar. Läraren blef ock påverkad af Guds Ande och begärde att blifva döpt. Skolan har ett godt anseende, och det säges bland folket, att gossarna som besöka missionsskolan blifva snälla. Skolan har nu ett hundra elever och fyra lärare.

Läkaremissionen är en gren af vårt missionsarbete, som är af stor betydelse. Vår mission äger två "dispensaries", ett i Honanfu och ett i Hsüchow. Det förstnämnda förestås af dr Friberg och det sistnämnda af dr Lindorff. Anstalten i Hsüchow besöktes förlidet år, 1919, af 12,500 patienter. Understundom kommer man flera hundra mil med de sjuka. Genom att lindra kroppens mångahanda lidanden vinnas många vänner för vår verksamhet. Men våra byggnader äro små och otillräckliga för det myckna arbetet. Vi behöfva större landområde och flera byggnader. Ett större antal läkare och sjuksköterskor fordras ock, och sådana böra utbildas äfven bland kineserna, men skall detta kunna ske, måste flera läkare och sjuksköterskor först utsändas från Amerika.

SKOLAN FÖR BLINDA GOSSAR, HONANFU.

Hvilka äro våra största behof just nu? Förliden sommar tillsattes en kommitté, som fick i uppdrag att utarbeta ett program för de kommande fem åren. Efter noga öfvervägande och under bön och fasta beslutades att bedja Gud utsända från vår synod 41 nya medarbetare under nästkommande fem år. De uppdelas som följer: nio präster, fyra läkare, fyra sjuksköterskor, sju lekmän, fjorton kvinnor (Normal School graduates) med god bibelkunskap, en landtbruksmissionär, en snickare, en mekaniker och en föreståndare för skolan för de blinda.

Jag hörde för någon tid sedan en konferenspresident säga: "Jag önskar, att jag blifvit missionär bland hedningarna." En 50 års kvinna sade: "Ack, om jag bara vore yngre, så skulle jag säkert blifva missionär." Säkerligen är det många bland vår synods medlemmar, som förnummit samma känslor. Nu gifves det ett gyllene tillfälle

för sådana, som önska att tjäna sin Mästare i hednavärlden. Om du känner dig kallad att verka bland Kinas millioner, så omtala din önskan för din pastor och meddela dig med missionsstyrelsen.

Glöm ej att endast på vårt fält gå 10,000 själar öfver gränsen och in i evigheten för hvarje månad. Gud har i sanning öppnat en dörr för oss. Missionsmöjligheterna äro stora. Försumma vi att utnyttja dessa möjligheter, kommer det att medföra skada och förlust. Är du villig att uppoffra litet för att bringa frälsningens budskap till de många som famla i hedendomens mörker? Vi få icke, vi kunna icke, vi skola icke försumma dessa härliga tillfällen att sprida ljus och glädje ibland ett folk, som "sitter i mörker och dödens skugga." Gud ropar till oss här hemma och till alla kristna på vårt fält i Kina: "Skördetiden är inne; sänd arbetare i min säd."

VICTOR E. SWENSON.

KVINNORNAS MÖTE I HONANFU.

SKOLVERKSAMHETEN

AUGUSTANA-SYNODENS LÄROVERK.

Våra samfundsskolor

Hvarthelst tyskar gå, där finna vi en arsenal; där fransmän vistas, där finna vi en järnväg; hvart än den brittiska halföns söner styra sin färd, där finna vi ett tullhus; och hvarhelst amerikaner bygga och bo, där finna vi ett skolhus." Så har helt nyligen en framstående engelsk forskare karakteriserat de fyra ledande världsnationerna, och hans diagnos kanske saknar ej helt grund. Är detta det utmärkande kännetecknet på oss såsom en nation, så må vi lägga oss all vinning om att behålla och bevara det för all kommande tid.

Augustana-synodens intresse för högre bildning och vetande har dock ej ingjutits på amerikansk mark. Det är ett födelsemärke. Det har insupits med modersmjölken. Det är en planta, som har öfverflyttats från gamla Sveas mark. Hvem kan se tillbaka öfver Augustana-synodens nu sextioåriga uppfostringsarbete utan att eldas i hela sin själ samt känna hjärtat klappa fortare och starkare af tacksamhet till Herren? Våra samfundsskolor ha en historia bakom sig, som nästan sätter hjärtat i brand. Gud, Skriften, Kunskap, dessa äro de pelare, på hvilka Sveas söner ha byggt sitt

hus på amerikansk jord. Då de lämnade den gamla fosterjorden, togo de Gud i hågen och bibeln och psalmboken i handen. Deras första omsorg här var att få en plats, där de kunde dyrka och tillbedja Herren; deras andra omsorg var att få lärare, som kunde undervisa dem i Guds ord. Så grundlades våra större svenska samhällen, våra församlingar stiftades i en kedja, som sträcker sig från österhaf till västervåg, och våra högre läroverk upprättades, det ena efter det andra, till dess att af det lilla senapskornet har blifvit ett stort, skuggrikt träd, hvars grenar nu utbreda sig och betäcka hela vårt härliga, vidsträckta adoptivland. Kanske att ingen af oss kan till fullo mäta eller uppskatta hvad dessa läroverk betydt för oss såsom samfund, och hvad inflytande de utöfvat i vidare kretsar i vårt land. Ett är dock visst: Augustana-synoden hade ej varit hvad den är i dag utan dess högre läroverk. Frukterna af denna gren af synodens verksamhet äro så i ögonen fallande, att den måste vara blind, som ej ser den välsignelse, som Gud härigenom tillskyndat oss.

Att teckna våra högre läroverks historia, uppkomst, utveckling och nuvarande läge, det har gjorts så ofta under de flydda sextio åren, så att därom torde intet nytt vara att säga. Dock ägnas dem följande minnesruna med anledning af synodens sextioåriga tillvaro.

Vårt samfunds högre läroverk äro tio till antalet, nämligen Augustana College and Theological Seminary i Rock Island, Illinois; Gustavus Adolphus College i St. Peter, Minnesota; Bethany College i Lindsborg, Kansas; Luther College i Wahoo,

Nebraska; Upsala College i Kenilworth, New Jersey; Northwestern College i Fergus Falls, Minnesota; Minnesota College i Minneapolis, Minnesota; Trinity College i Round Rock, Texas, samt North Star College i Warren, Minnesota. Helt nyligen har ock upprättats en bibelskola i St. Paul, hvilken synes lofva godt för framtiden. Af dessa läroverk tillhör Augustana College and Theol. Seminary synoden gemensamt, och de öfriga äro antingen konferensskolor, eller ock ägas och kontrolleras de af privata korporationer och i ett fall af tvenne missionsdistrikt. Så tillhör Gustavus Adolphus College och Minnesota College Minnesota-konferensen; Bethany College tillhör Kansas-konferensen; Luther College Nebraska-konferensen; Upsala College New York- och New England-konferenserna, medan Northwestern och North Star College ännu stå under privata korporationers tillsyn och Trinity College äges af Austin- och El Campo-distrikten i Kansas-konferensen. Coeur d'Alene College i Coeur d'Alene, Idaho, var Columbia-konferensens skötebarn till innevarande år, då egendomen afyttrats och konferensen såsom sådan nedlagt sin skolverksamhet.

Anmärkningsvärdt är, att icke mindre än fyra af dessa läroverk äro förlagda inom staten Minnesotas område, och två inom Minnesota-konferensens område, två inom Kansas-konferensen, och två inom Red River Valley-konferensen. Alla bära de namnet College, hvilken utmärkelse dock tillkommer endast fyra af dem, nämligen Augustana, Gustavus Adolphus, Bethany och Upsala. De öfriga äro endast akademier eller förberedande skolor för våra fullständiga colleges.

I flere fall torde våra läroverks geografiska läge lämna mycket öfrigt att önska. Hade synodens högre skolverksamhet omhänderhafts från början af en Educational Board, så torde få om ens något af dess läroverk blifvit förlagda, där de nu äro. Ej så litet sanning låg i hvad hänsofne dr Enander en gång skref i detta ämne: "Augustana-synoden har lyckats förträffligt i att förlägga sina läroverk, där de icke borde ha varit." Hade synodens gemensamma läroverk förlagts i Chicago, i själfva hjärtat af denna väldiga världsstad, så hade säkerligen ett långt större elevantal letat sig väg dit, än som nu varit fallet. Och säkert är, att Minnesota-konferensen hade sparat sig många bekymmer, om Gustavus Adolphus College från början förlagts i tvillingstäderna. Plan har saknats i vårt uppfostringsarbete, och följderna däraf bli oss allt mera kännbara såsom ett samfund. Hade en "Board of Control" handhaft det hela, så hade säkerligen synodens olika delar annorlunda tillsetts, än som hittills varit fallet. Mycken kompetition hade kunnat förebyggas och medel besparas. Den tanken har ofta vunnit uttryck, att det teologiska seminariet endast skulle ha varit synodens gemensamma egendom, samt att våra colleges skulle ha tillhört och kontrollerats af de olika konferenserna samt blifvit så förlagda, att synodens olika folkcentra blifvit bäst tillsedda. Som det nu är, ha somliga konferenser haft en dryg utgift för uppfostringsarbetet, under det att andra ha haft väl så stora förmåner, men sluppit undan med långt mindre utgifter. Detta har i synnerhet varit fallet med Illinois- och Iowa-konferenserna. Deras uppoffring för vår högre skol-

verksamhet har ej varit proportionerlig med Minnesota-, Kansas- och Nebraska-konferensernas.

Resultatet, som vunnits, är ganska uppmuntrande. Enligt senast tillgängliga uppgifter ha dessa läroverk ett sammanlagdt egendomsvärde af icke mindre än $2,506,653.80, hvarpå hvilar en skuld af $351,997.15. Deras gemensamma årliga utgiftsstat går löst på $425,524.36. Dessa äro stora summor. Är vår skolverksamhet månne värd denna uppoffring vid sidan af beskattningen för våra publika skolor? Tänka vi på deras uppgift, så är svaret snart gifvet. Ingen af vårt folk har under dessa flydda sextio år gifvit något större, mera kännbart offer för vår skolverksamhet. De ha alla bidragit med sin skärf, och det är dessa ständigt tillströmmande smärre intäkter, som gjort den närvarande finansiella ställningen möjlig. Samma förhållande har varit rådande i synodens barmhärtighetsverksamhet. Resultatet är förvånansvärdt i sanning. Vår skol- och barmhärtighetsverksamhet har uppbyggts och underhållits genom ett årligt bidrag af några cents per kommunikant. Herr "Per Kommunikant" har i alla fall tjänat oss väl. Om större donationer skola komma vår skolverksamhet till del i framtiden, det får kommande år utvisa. Sådana borde man med allt skäl kunna vänta. Men det vore utan tvifvel en olycka för denna gren af synodens verksamhet, om den årliga afgiften per kommunikant skulle afskaffas. Den håller menige man i nära beröring med vårt skolarbete, ger åt enhvar ett direkt intresse däri, och det intresset är oupplösligt förenadt med våra anstalters framtida bestånd och utveckling.

Det gemensamma elevantalet vid våra läroverk uppgår till 3,163, en alltför liten procent möjligtvis af synodens 300,000 medlemmar. Och likväl glädjas vi öfver att antalet är så stort, som det är. Då vi betänka hvad våra samfundsskolor ha att konkurrera med, statens och privata anstalter med obegränsade tillgångar på penningar samt en utrustning, som lämnar föga öfrigt att önska, så måste vi medgifva, att resultatet, som nåtts, är ganska tillfredsställande. Med vår ungdom, fostrad från tidigaste år i de publika skolorna under lärare, hvilka endast i enstaka fall höra vårt folk till, är det de unga till heder, att de ej gått våra egna läroverk förbi. De ha visat ett ganska lofvärdt samfundssinne, för hvilket de böra hållas räkning. Vår kyrka har nu öfverallt män och kvinnor i nästan hvarje samhälle, som ha fått sin skolbildning vid något af våra egna läroverk. De inneha förtroendeposter i stat och kyrka, och det inflytande de utöfva kommer att tillskynda vårt land och vår kyrka större välsignelser, än mången af oss nu anar. De flesta, som utgått från våra läroverk, äro lojala mot sin kyrka samt kämpa för det rätta. Det är detta faktum, som ger synoden ersättning för arbete och uppoffring i den högre bildningens intresse. Näst vårt folks arbetsamhet, redlighet och flit såsom medborgare och lemmar i samhällskroppen ha vi våra läroverk att tacka för den aktning och det förtroende, vi lyckats tillkämpa oss i detta vårt nya adoptivland af alla dess invånare. Ingen nationalitet står högre än vår, och därtill har vårt intresse för högre bildning mäktigt bidragit. Det förtroendet

och den aktningen skola vi söka att bevara för all kommande tid.

Inom synoden regera nu barnen i stället för fäderna. Med få undantag är synodens prästerskap synodens egna barn, fostrade af synoden direkt, och hvad det betyder för samhörighetskänslan, det kan lättare tänkas än uttalas. Att synoden hittills lagt så stor vikt vid att fostra sina egna predikanter och lärare, det har utgjort en skyddsmur och varit vår styrka i arbetet. Skulle synoden någonsin frångå den principen, så stunda andra tider för oss i vårt kyrkliga arbete.

Synodalpresidenten dr Swärd skref en gång så här: "De djupaste skälen till att synoden begynte skolarbete i högre mening voro att därigenom kunna bedrifva missionsarbetet med kraft." Missionsarbetet, att tjäna kyrkan i första hand, var sålunda våra läroverks ursprungliga uppgift. Den uppgiften ha de ock varit trogna under de flydda sextio åren. Skola de väl förblifva den uppgiften trogna under år, som komma? Vår tid bryter sin egen väg, och detta icke minst inom den lärda världen. Gamla råmärken flyttas, nya standar resas upp, och å alla lifvets olika områden sträfvar man att slå in på nya vägar. Inom skolvärlden höra specialstudier, elektiva kurser, numera till det fastställda programmet, och man har frångått den gamla regeln, att samma breda, solida grund för lifsarbetet skulle läggas hos hvarje studerande, därigenom att samma ämnen och samma studiekurs följdes af enhvar. Nu går enhvar sin egen väg. Tendensen i skolvärlden är nu den, att den enskilde söker ernå kompetens och blifva en auktoritet på något visst område utan att göra

sig väl hemmastadd och bevandrad å andra områden. Härmed följer en viss ensidighet i fostran och en ofta rent oförlåtlig okunnighet i ämnen, i hvilka en sant bildad människa borde vara väl hemmastadd. Men vår tid har för brådtom att tjäna penningar, den hinner ej sysselsätta sig med ideella syften, den är genomträngande praktisk.

Numera komma de studerande från andra hem än enbart vårt eget folks hem. Från högskolorna strömma de in medförande den fostran, disciplin, lynne och kynne samt lifsåskådning, de där erhållit i tidigare år. Karaktären har redan fått sin riktning. De komma icke numera att studera kristendom såsom hufvudämne, utan detta ämne ingår kanske hos de flesta såsom ett biämne blott. Nu komma de ej till våra läroverk för att utbildas och beredas för det kyrkliga arbetet direkt, utan fastmera för fostran för lifvets mera allmänna värf. De vilja ha en allmän bildning först, sedan göra de sitt val af lefnadskall. De jämföra nu statens skolor med våra samfundsskolor, och erbjuda ej de senare hvad de unga önska och söka, så gå de dem förbi och bevista statens anstalter. Hvad detta läge innebär för vår högre skolverksamhet för framtiden, det är ej svårt att förstå. Skola vi kunna behålla den ställning, vi under de flydda sextio åren tillkämpat oss, så måste våra läroverk befrias från finansiellt betryck, gifvas tidsenliga byggnader med en modern utrustning samt mäta sig med landets andra läroverk och skolor i lärdomsgrader och kompetens, hvad lärarekåren beträffar. Det betyder bättre löner för våra lärare. Vi rent af beundra dem för alla de år, de skänkt åt vår skolverksamhet med den

ringa ersättning, de ha erhållit. Det är något annat än lönen, som har hållit dem kvar på sina poster, och vi tacka dem därför.

Nu sedan hela vårt skolarbete bedrifves på landets språk, så få vi nya problem att möta, hvilkas lösning kommer att pröfva vår synod likasom i eld. I lösandet af språkfrågan ha våra läroverk gått före synoden. De ha alla utan undantag intagit "advanced ground", väl tvingade därtill af den inre naturliga utvecklingens omutliga lag. Men kanske de frestats att begå det misstaget att sätta sin ursprungliga uppgift i skuggan: att fostra arbetare för vår kyrkliga verksamhet, dana kristliga karaktärer samt bevara och fortplanta fädernas tungomål. Luthersk tro och svenska språket, det var dessa två, som hänförde de gamla fädernas hjärtan, för dessa arbetade, bådo och uppoffrade de. Den förra ha våra läroverk än kvar, men det senare håller på att dö sotdöden. Kanske mest af sentimentala skäl lefver svenskan ännu vid våra läroverk, men huru länge skall den lefva? Hittills hafva hemmet och lokalförsamlingen värnat om och bevarat vårt nationella arf och våra traditioner; men förhållandet blir helt annorlunda hädanefter. Hemmet och församlingen äro ingen språkskola, kan icke vara det i egentlig mening. Nu måste starkare krafter upptaga det arbetet, om det skall upptagas, hvad svenska språket beträffar, och hvem är närmare därtill än våra högre läroverk?

En af Minnesota statsuniversitets presidenter framlämnade till anstaltens "board of regents" ett förslag, som afsåg att göra denna statsanstalt till hufvudhärden i Amerika för bevarandet, samlan-

det och fortplantandet af skandinavisk forskning och insats i detta lands historia och utveckling. Detta område borde väl med all företrädesrätt höra Nordens egna ättlingar till. Det området tillhör Augustana College och Teologiska Seminarium såsom dess förstfödslorätt.

"Prästskola" vill intet af våra läroverk numera kallas, och att vara prästkandidat vid våra colleges leder ofta till en undanskymd vrå i våra läroverks familjelif. Studentströmmen går nu åt andra håll, och den, som ämnar sig åt det prästerliga kallet, får följa med eller gå för sig själf, allt efter behag. Vi minnas en tid, då prästkandidaterna satte sin prägel på hela skollifvet. De voro ledare, och de andra följde med. Den tiden är förbi, den har gått och kommer aldrig mer åter. Men studentlifvet hade en annan färg då; det hade mera djup, mera allvar; andelifvet var rikare. Det sociella lifvet var ett annat. Den tidens studerande hade helt enkelt ej medel att slösa bort. De flesta bekostade sin skolgång med egna medel, förtjänade under ferierna. Kanske ock att den studerande ungdomen då tänkte litet annorlunda än nutidens ungdomsskara. Kostbara banketter, utflykter, exkursioner och samkväm kände man då ej ens till. Hände det, att någon enskild lopp i förväg å dessa områden, så brännmärktes han genast. Nu brännmärkes den, som ej följer med. Ett nytt släkte har kommit med dess brådmognad, dess ungdom hvad år beträffar, dess intensiva frihetssträfvan, dess nytidsidéer, dess lätta, lekande lifsåskådning, med dess febrila, oroliga jäktande efter en drömbild. Det innebär intet förringande af de vördade fädernas arbete,

om man säger, att doktorerna Hasselquist, Olsson, Wahlstrom, Swensson m. fl. skulle hvitnat i hjässan långt tidigare än de gjorde, om de beklädt läroverkspresidentstolen nu. Andreen, Johnson, Pihlblad och de öfriga ha ett jättearbete nu, jämfördt med hvad det varit under flydda år.

Kristendomsunervisningen måste för all framtid förblifva det utmärkande för våra samfundsskolor. Annat må ta intryck af sin tid och ändras, detta får dock aldrig ändras, ty då ha våra läroverk förlorat sin rätt att vara till. Kristendomsundervisningen är det stora utmärkande för dem alla. Kunskap, vetande, bildning, lifsutrustning på biblisk grund, det är hvad våra samfundsskolor måste erbjuda vår kunskapsökande ungdom. På samma gång som de måste mäta sig med andra skolor i allt, så måste detta vara det, som utmärker dem från de andra samt ställer dem framför alla andra skolor. Hvarje ung man och kvinna för Kristus, det är våra samfundsskolors mål. För det målet måste allt annat vika. Det målet måste vara inristadt i hvarje lärares hjärta. Allt i hela vår skolverksamhet måste underordnas det målets vinnande. Är det ej detta vi lefva för och uppoffra för i vår skolverksamhet, så kunna vi lika gärna först som sist stänga dörrarna till våra skolsalar och låta statens skolor ta hand om vår ungdom. Det blir oss långt billigare i penningar, och de ungas utrustning att tjäna penningar blir ej sämre. Våra samfundsskolor ha något, som statens anstalter sakna, som dessa ej kunna erbjuda åt de unga; något, som fostrar hela människan samt bereder henne för hennes höga uppgift och kallelse: tjänst i detta lifvet och

salighet i evigheten. Detta skola vi framhålla. Det är våra läroverks bästa annons. Så länge det får vara hvad vi värdera, tänka på, arbeta för, erbjuda de unga, kämpa för att behålla och fortplanta och föreviga i vår skolverksamhet, så länge ha vi en plats att fylla, som ingen annan kan göra oss stridig; så länge behöfver Herren oss; så länge skola vi lefva såsom ett samfund. Må Augustana-synodens läroverk aldrig frångå denna uppgift. Gud välsigne våra läroverk. Lefve och blomstre de alltid.

A. T. Lundholm.

Uppsatser i blandade ämnen

GENERAL MANNERHEIM.

Minnen från en resa i de af världskriget förhärjade lutherska länderna

Det stora världskriget har med få undantag förhärjat hela Europa och uti sig indragit hela världen. Men det är i synnerhet de lutherska länderna, som måst utstå det svåraste lidandet. I själfva verket har slaget träffat så hårdt, att det endast är lutheranerna i Amerika samt i Skandinavien, som ännu någorlunda obehindradt kunna utföra sitt kyrkliga arbete. De öfriga lutherska kyrkorna i Europa — och de äro dock de största — sakna icke blott medel, utan äfven tillfälle för ordnad verksamhet, ty allt är där i den förfärligaste oordning. Man står helt enkelt rådlös, och framtiden är fullkomligt oviss och mörk. Så är det i Tyskland bland dess mer än 30,000,000 lutheraner, så är det i de till Tyskland närgränsande länderna samt i Östersjöprovinserna, eller de nuvarande republikerna Latvia och Estonia, och så är det i Finland.

Det är stor fara å färde! Det måste vara en särskild Guds nåd, om icke Reformationens kyrka skall lida det svåraste afbräck i denna pröfovtid,

för att nu ej antyda att den rent af kunde gå under. Vi tro dock, att Gud ännu skall vara sin församling huld, och att hon efter de pröfningar, som hon nu måste genomgå, återigen skall få stå likt huset på hälleberget, sedan slagregnet, floderna och vädren uttömt sina krafter. Faran är emellertid icke blott den, att kyrkan på en gång blifvit så obeskrifligt fattig i yttre hänseende, och att hon är svårare trängd än någonsin, utan ännu farligare är det, att så mycket af otro och religionsfiendskap nu så bjärt framträder och yrkar på religionens fullständiga afskaffande, emedan tron på det öfvernaturliga numera är öfverflödig, då dess väsentliga läror enligt dessa människors förmenande sakna all grund. Med hänsyn till gudsförnekelsen är faran större än den var vid tiden för det trettioåriga kriget, ty då fanns det i alla fall tro hos människorna. Det finnes det visserligen nu ock, Gud vare lofvad, men här tala vi om de faror, som inställt sig på kyrkans mark efter detta världskrig, och då måste vi ock gifva akt på dem som komma direkt från otrons barn, sak samma om dessa hittills varit mer eller mindre befryndade med kyrkosamfundet. Dessa fiender till Guds folk äro djärfvare och mera hänsynslösa nu än någonsin. Ej heller har Rom ändrat sig. Enligt den romerska kyrkan äro lutheranerna kättare, som ej förtjäna någon barmhärtighet, och som därför ej heller hafva någon sådan att vänta från det hållet. Härtill kommer ock, att församlingen själf ofta gripits af likgiltighet och förtviflan till den grad, att det är svårt nog att föra henne till sans igen. Sådant kan endast ske genom att stärka hennes mod och ingifva

henne nytt hopp, och detta är just den hjälp som nu bäst behöfves, en hjälp som ej heller kan skänkas utan med uppoffringar från deras sida, som skonats från att se sina ägodelars försköfling. Besked om huru detta skall tillgå gifves i Jakobs bref. Såsom kommissionär för "The National Lutheran Council of America" till de af kriget förhärjade länderna i Europa hade undertecknad tillfälle att göra sig bekant med förhållandena i dessa länder, och synnerligen bland våra trosbröder, under den resa, som just i detta ärende företogs förlidet år. Denna resa upptog sju månaders tid och gaf tillräckligt tillfälle att se och lära känna det närvarande tillståndet hos våra trosbröder i Europa både i andligt och lekamligt hänseende. Detta var för mig själf en fullkomligt ovärderlig erfarenhet, och tillfället att få göra denna resa var också oskattbart.

Att nu försöka skildra allt som vi sågo i dessa länder kan naturligtvis ej komma i fråga, ty därtill skulle behöfvas mycket mer än hela utrymmet i denna årgång af KORSBANERET, ej heller tänker jag att här tala om alla de länder vi genomforo, utan blott framställa något om hvad vi sågo i Finland, Estland och, i största korthet, i Tyskland.

Dr G. T. Rygh och undertecknad besökte båda Finland. Rygh kom dit några dagar före mig och stannade där en kort tid, sedan jag ensam rest till Estland för att där göra undersökningar, som upptogo en tid af närmare tvenne veckor.

Revolutionen i Finland var en följd af det ryska förtrycket där i landet. Om detta under årtionden pågående förtryck är ej nödvändigt att säga något vidare, ty det är i allmänhet bekant. Under

världskriget förklarades Finland i krigstillstånd, och de ryska myndigheterna, ledda af generalguvernören Seyn, begagnade hänsynslöst sin makt till folkets förtryck. Senatorerna i landtdagen voro numera nästan alla ryssar, som slagit sig ned i landet. Gendarmer inhystes hos bönderna i de trakter, där frihetstanken gjort sig förnimbar, och dessutom bevakade dessa strängt alla ämbetsverk och öppna platser. Landtdagens förre talman Pehr Edwin Swinhufvud förvisades till Sibirien, och många andra drefvos utan dom eller rannsakning i landsflykt. Tvångsarbete af alla slag pålades, ehuru till det mesta för befästningarna omkring Helsingfors, och all frihet kringskars. En förbittrad och förtviflad sinnesstämning uppkom bland allmogen, och upprorslågan brann redan på många håll. Aldrig hade man i Finland talat och sjungit så upproriskt fritt, som man nu gjorde. Under min vistelse där läste jag och hörde föreläsas en del tal och sånger från dessa dagar, hvilka alla gåfvo vid handen, att tålamodets tid var förbi.

Så kom den ryska revolutionen och kejsardömets fall. Finland sökte nu att göra nödiga förberedelser för att vid lämpligt tillfälle kunna förklara sig självständigt. Att börja med, och under Kerenskys mera moderata regering, gick detta ej så lätt, men när sedan denna regering äfvenledes föll och Lenin och Trotzky med Bolshevismen kommo till makten, blef det klart, att nu måste frihetsförklaringen ske. Den 6 december 1917 förklarade sig Finland självständigt både i regeringen och af landtdagen. Så ingick nyåret 1918 under de mest hotande förhållanden. Regeringen fick af

landtdagen befallning att vidtaga nödiga åtgärder för värnandet af den nyvunna friheten, men saknade utvägar att bringa detta i verkställighet. Man vände sig då till folket med begäran, att medborgarna skulle vara redo att själfva värna sin nyvunna frihet mot fienden, som hotade från öster, och som äfven uppviglade folket i hemlandet. Detta lyckades bättre. Allmogen förstod faran och beredde sig till försvar, så godt man kunde. Samtidigt reste sig det radikala socialistpartiet under ryskt kommando och ledning. Finska "kommissarier" i denna styrelse voro Tokoi, Manner och Sirola.

Redan den 27 januari 1918 intogs Helsingfors af "de röda" och strax därefter ett flertal andra städer och orter i Finland. Revolutionärerna fingo gevär och ammunition af ryssarna, och det syntes som om den legitima finska regeringen snart skulle öfverändakastas. Någon annan skyddsmakt än frikårerna hade man ju ej heller, och följaktligen måste dessa förklaras för regeringstrupper. Man förstår ju hvilken oreda skulle uppkomma, innan allt hunne att ordnas. Till befälhafvare för den "hvita" armén utnämndes general Gustaf Mannerheim, som förut tjänat i den ryska armén, men som nu efter revolutionen där kommit tillbaka för att kämpa för sitt eget fädernesland. Han var svensk-finne och en tapper och duglig general, ehuru utan tvifvel oböjligt hård.

Emellertid utbredde sig de röda med största hastighet öfver hela södra och mellersta Finland. Järnvägen till Petersburg föll i deras händer, och krigsfronten gick i olika bukter genom hela landet, ända från Björneborg öfver Tammerfors till

TAMMERFORS EFTER DEN RÖDA REVOLUTIONEN.

Viborg och Vuoksen. Öfverallt genomfördes också samma fasansfulla skräckvälde med mord och plundring, som vi hafva sett det i tidningarna. Hela socknar nedbrändes tillika med allt som kunde vara människorna till nytta, såsom säd, lador, gärdesgårdar och allt. Själf såg jag och genomfor sådana trakter, hvilka blifvit i grund förhärjade, och jag hörde själf från folkets egna läppar, huru de midt i vintern måst söka sin räddning i skogarna, i snödrifvorna och på undangömda platser, hvarifrån de dock fingo riskera att ibland komma ut för att skaffa uppehälle åt sig och de sina. Detta var en fasans vinter, vintern mellan januari och april 1918. Den vintern glömma finnarna aldrig. Grymheterna som inrapporterades voro ju ock af det mest förfärande slag. Hundratals människor mördades, och bland dessa alla sådana som kunde anses vara ledare och som man kunde komma åt. Många lutherska präster blefvo dödade och flera af dem grymt torterade. Om dessa hafva flerfaldiga underrättelser ingått, hvilka på det hela taget innehållit fakta. Några af dessa män måste gräfva sina egna grafvar, innan de mördades eller lefvande nedstörtades i gropen och öfvertäcktes med jord. Andra fastspikades på det ohyggligaste, och åtminstone i ett fall tvingades en pastorshustru att åse huru hennes man på detta sätt "afrättades".

Emellertid var de rödas framgång öfvergående. Allmogen reste sig öfverallt emot dem, såsom i Österbotten, Savolaks och Karelen, och kampen mellan finnar af den röda färgen och af den hvita blef förfärligt blodig. Ingen gaf pardon, och man dödade sina medmänniskor med en kallblodighet

PÅ TAMMERFORS' GATOR EFTER ETT AF ANFALLEN I DEN RÖDA REVOLUTIONEN.

utan like. De hvitas seger kom dock allt närmare. Svenska frivilliga såväl som tyska trupper kommo till undsättning. De ryska kommunisterna afväpnades fortare än man vågat hoppas, men de röda finnarna, som nu kommit på defensiven, försvarade sig med förtviflans mod. Vid Tammerfors förlorade dessa emellertid flera tusen i döda, sårade och fångar, och på samma sätt gick det längs hela den karelska fronten. Mannerheims armé förstärktes alltjämt med nya tillskott af borgerliga och frivilliga, af hvilka många kommo äfven från andra håll än Finland. Tammerfors blef de rödas Waterloo, men icke förrän staden fått lida förfärligt. Då jag var där förliden höst, var ju allt i ordning igen, men ruinerna efter de nedbrända husen stodo kvar, och jag skulle kanske våga säga, att dessa kvarter och stadsdelar utgjorde omkring en sjättedel af hela staden. Vid hospitalshöjden var det som det kom till slutligt afgörande. Där kämpades förfärligt, och där skedde stor manspillan. De fallna "röda" ligga där i en lång graf, och ett stycke därifrån de "hvita" i sina grafvar, och mellan dem, eller ett stycke längre upp åt höjden, står den minnessten, som finnarna redan låtit uppsätta öfver de frivilliga från Sverige, som här stupade, "den Svenska Brigaden", af hvars män nära halfva antalet föll vid Tammerfors. På denna sten hafva finnarna i en bronstafla satt följande ord: "*Här föllo tappra svenska män vid värnandet af Finlands frihet, den 3—6 april 1918.*"

Vid kapitulationen i Tammerfors gåfvo sig närmare 10,000 röda till fånga, vid Viborg 7,000 och vid Helsingfors, längre fram på våren, hela den återstående röda armén. Således var detta för-

SVENSKA BRIGADEN. MINNE AF HVAR DE FÖLLO.
"Här föllo tappra svenska män vid värnandet af Finlands frihet."

färliga uppror kufvadt. Knappast vågar man dock att tro, att allt är väl ännu. Faran lurar än, och i känslan häraf är man i Finland ständigt på vakt. Till profeternas tal vilja vi ej räkna oss, men det är väl i alla fall en ganska enkel sak att se, att Finland än en gång, och detta kanske rätt snart, åter måste träda fram för att värna sin frihet.

DE RÖDA FÅNGARNA EFTER KAPITULATIONEN I TAMMERFORS.

Möjligen skall detta ej behöfvas, men det ser så ut. För Finlands skull och för världens önska vi, att skräckscenerna från 1918 ej åter måtte komma att upprepas. Kanske hafva vi i den västra delen af världen, i Amerika och Europa, ej ännu förmått att till fullo uppskatta betydelsen för oss af denna Finlands frihetskamp. Hjältarna i Finland, i Estland och i Latvia hafva stått som en mur mot en öfverlägsen fiende och skyddat icke blott sig själfva, utan ock andra kulturfolk, såsom Polen och Österrike fordom hämmade turkars och asiaters framfart öfver Europa. För tillfället skramla tärningarna vildt, planer läggas för krig och fred, maskingevären smattra mellan kanonernas dån i Rysslands gränsländer, och Finland måste afvakta hvad som komma skall.

Mina resor i Finland och bekantskapen med många bland finnarna utgöra tillsammans ett minnesrikt kapitel i mina anteckningar om färderna i Europas krigsländer 1919. Men dessa minnen hafva ock andra kapitel. Vårt nästa skall handla om Estland.

II.

Jag for från Helsingfors till Reval, Estlands hufvudstad, den 4 september och återkom därifrån efter tvenne veckor. I Reval gjorde jag mig bekant med dess mest betydande personligheter i kyrkan, i samhället och i regeringen. Jag blef helt bekant med dåvarande biskopen öfver Estland, W. Kenntmann, med flera af stadens och landets pastorer, åtskilliga regeringsmän, professor Kopp i Dorpat, den ende af den teologiska fakultetens förre medlemmar, som ännu stod kvar

RUNÖFISKARE MED SINA FLINTGEVÄR PÅ RUNÖ STRAND.
I midten prästfrun Linderstrom, hennes dotter samt dir. Anar.

RUNÖFISKARE I EN BÅT. (I MIDTEN DIR. ANAR.)

såsom professor, med flera af de afsatta professorerna, konstituentmedlemmen pastor Jean Lattik från Fellin, pastorerna Walther, Hesse och van zur Muhlen från Reval, prosten Greinert från Ösel, med en kommitté af män, däribland länsman Berg från Runö, hvilka kommo för att bringa hälsning och framställa sin nöd och sina bekymmer, samt med många andra både bland ester och ryssar. Jag var nämligen äfven af "ödets lek" förd in i den rysk-republikanska regeringens högkvarter, där jag fick veta mycket om ryssarnas, både bolshevisternas och republikanernas, planer för den närmaste framtiden. Man önskade att jag skulle bringa en muntlig begäran till Förenta staternas minister i Stockholm, hvilket jag ock gjorde; och således blef jag i tillfälle att möta dessa ryska regeringsmän och att samtala med dem. Med ryska finansministern såväl som med utrikesministern hade jag ett längre samtal, och jag försäkrar att detta var intressant i högsta grad. Dessa ryssar trodde redan då ej på framgången af sin sak gent emot bolshevismen, om ej snar hjälp komme. Af allt detta kan man fatta, att jag hade de yppersta tillfällen att lära känna Estland, estlänningarna och den estländska kyrkan och äfven de olika ryska faktionerna.

Estland har för närvarande en och en half million invånare. Af dessa äro närmare en million lutheraner, så att det är den lutherska kyrkan som har öfvervikten där. För öfrigt bo ännu omkring 8,000 svenskar i Estlands skilda delar, de flesta på öarna i den estländska skärgården, några hundra i Reval, och andra på gamla svenska platser i landet.

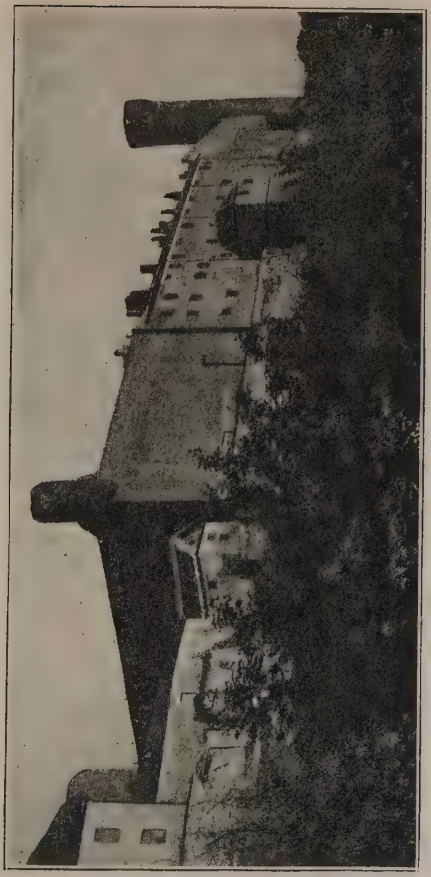

SLOTTET I REVAL. EN GÅNG DE SVENSKA LANDSHÖFDINGARNAS RESIDENS.

Ur Estlands historia kan i största korthet meddelas följande, som troligen har intresse för Korsbanerets läsare.

Estland är kändt i historien sedan mycket länge tillbaka. I trettonde århundradet hade danskarna makten där, men redan 1346 "sålde de ut" till de "Liffländska Riddarna", som merendels voro tyskar, och som regerade till dess deras orden upplöstes. Därmed blef det stor oreda i landet. 1561 kom Estland under Sverige, ehuru på egen begäran, men 1719 besattes Reval och sedermera hela landet af Ryssland, och genom den slutliga freden 1721 kom Estland att läggas under Ryssland, hvilket det alltsedan tillhört. 1918 förklarade det sig självständigt i likhet med Finland och Latvia, så att dessa tre nu äro självständiga stater.

Kyrkan är luthersk, såsom nyss sades, men äfven andra samfund finnas där. Den ryska ortodoxa kyrkan är ock representerad, och jag hade nöjet, medan jag var i Reval, att där öfvervara en rysk gudstjänst. Styrelsen i den lutherska landskyrkan var koncentrerad i generalsuperintendenten och i konsistoriet, men nyligen ha stora förändringar inträdt, så att det för tillfället är svårt att afgöra, huru de andliga sakerna komma att ledas. Tyskarna eller de gamla "balterna", som före frihetsförklaringen 1918 hade makten, ha nu måst vika för "de infödda", d. v. s. för esterna, som i allt tagit styrelsen om hand; men hvad som finns i landet af kyrklig kultur och ordning, är af tyskt ursprung. Den estländska kyrkan har också haft flera utmärkta predikanter och teologer i sin tjänst, och nästan alla dessa ha varit tyskar.

RÅDHUSET I REVAL.

Konsten och litteraturen kunna ej sägas stå synnerligen högt i Estland, men de saknas ej heller helt och hållet. Reval har sina konstsamlingar och sitt museum, hvilket jag besökte. Litteraturen är öfvervägande religiös och historisk. Estlands historia existerar eljest hufvudsakligen i sagans form, i dess folksånger, ballader och allmogeberättelser. Att Estland har sin egen värdefulla

epik, Kalevipoeg, synes ej vara bekant för många af oss. Icke heller jag kände till, att någon sådan fanns, förrän jag kom dit. Det blef en angenäm bekantskap. I många fall liknar Kalevipoeg den finska Kalevala, men den är emellertid en självständig diktning, ehuru med gemensamma traditioner och föreställningar.

BEFÄSTNINGSTORN I REVAL, ESTLAND.

Till sitt yttre är estern hvarken vacker eller kraftigt byggd, såsom det syntes. Endast kustborna utgöra ett undantag. I det inre af landet är folket småväxt, och de mongoliska anletsdragen kunna icke misskännas. I Reval var folket ganska väl klädt, och synnerligen var detta fallet med alla de pastorer, som jag sammanträffade med, och jag träffade eller åtminstone såg nästan alla, ty esternas första kyrkodag hölls, medan jag var där, och man sade mig, att alla voro tillstädes. De voro alla fint bildade och väl utrustade män med universitetsstudier antingen från Dorpat eller från Tyskland. Bönderna gå klädda i långa, svarta rockar, när det skall vara fint, men där dessa ej kunna vara af vadmal, får skinnpälsen tjänstgöra. Under denna rock bäres en tröja af blått tyg, korta läder- eller linnebyxor, ullstrumpor, och i stället för stöflar ett slags skodon af ogarfvad kohud, hvilka med ett snöre sammandragas kring foten. Alla medlemmarna af Runökommittéen, som jag nyss nämnde, hade sådana skor. De voro dock alla klädda i hvita eller ljusgrå vadmalskläder. — Kvinnorna i Reval buro i allmänhet samma slags kläder, som användas i andra moderna länder, men vid en marknad, som hölls medan jag var där, och som jag bevistade, såg jag ock en mängd kvinnor från landet. De hade alla ett slags nationalkostym bestående af en randig kjol och en kort, åtsittande svart kofta. Äldre personer hade svarta klänningar och en åtsittande mössa eller hufva, hvilket allt gaf intryck af något synnerligen snäft. Helt säkert voro dessa kläder tillverkade hemma och därför äfven billiga. Husen i städerna och framförallt i Reval

ESTNISKA KVINNOR I NATIONALKOSTYM.

äro pittoreska, gamla och ståtliga. Man tycker sig försatt till ett folk, som tillhör medeltiden. Man känner genast, så fort man kommer till Estland, att man är bland ett till hälften asiatiskt folk, ty åtminstone till det yttre hafva ryssarna förstått att gifva landet och folket rysk prägel.

Det estniska språket tillhör den finsk-ugriska gruppen af den ural-altaiska språkfamiljen och lär utmärka sig framför den finska för sin pregnans och korthet. Man säger, att esterna ursprungligen voro ett vildt och särdeles krigiskt folk, hvilket utmärkte sig såsom svåra sjöröfvare, ett motstycke till Nordens vikingar, men i senare århundraden ha esterna varit fredliga jordbrukare, hvilka för det mesta stannat hemma i sitt eget land och sökt att praktisera hvad det vill säga att vara nöjd med sin del. Bland de svenskar

i Estland, som jag träffade, ville jag särskildt påminna om konstituentmedlemmen och "svenske konsul-ministern" Hans Pöhl, som varit och är sina landsmän till stor nytta, och som vid mitt besök i hufvudstaden bevisade mig stora tjänster. Kenntmann, Lattik och Pöhl tillsattes af mig såsom kommitté att förmedla den hjälp, som var ämnad åt nödlidande ester af luthersk tro, och i detta ärende hafva dessa män bevisat sig mycket pålitliga och pietetsfulla. De hafva förmedlat hjälpen just så, som vi ville att detta skulle ske.

De lutherska församlingarna i Estland hafva för det mesta underhållits genom länderier, som af de tyska baronerna eller de baltiska egendomsägarna ställts till kyrkornas förfogande. Detta har varit både godt och illa: godt, ty det har varit billigt för menige man att få kyrklig betjäning och att få höra Guds ord förkunnas, och illa, ty det ställde pastorn i ett slags vasallförhållande till dessa landpatroner, hvilket ej kunde annat än menligt inverka på hans tjänst. I vissa fall ha dessa "prästgårdsboställen" nu indragits af den estländska regeringen tillsammans med adelsgodsen, hvilka indragits till staten, för att en bättre fördelning skulle kunna ske. Denna indragning har verkat såsom en förföljelse och upptagits mycket illa af dem, som på så sätt förlorat sina egendomar.

Regeringen är socialdemokratisk och ganska stark. Det borgerliga partiet är numera obetydligt och måste helt enkelt följa med. Förhållandena likna de nuvarande svenska i ganska hög grad.

I Dorpat är landets enda universitet förlagdt.

Detta universitet har alltid gjort sig kändt för att vara mycket godt. Det stiftades af Gustaf II Adolf och är således svenskt till sitt ursprung. Det hade vid krigets utbrott öfver 60 ordinarie lärare och omkring 1,200 studenter. Synnerligen var den teologiska fakulteten mycket berömd och kan framvisa många utmärkta namn. För närvarande är den klent utrustad, och det kommer att dröja, innan det gamla Dorpat blir hvad det en gång var. De andra fakulteterna hafva nyligen rekryterats från Sverige och komma snart att stå i främsta ledet igen.

Folkskoleundervisningen hade legat nere under nästan hela krigstiden, och ungdomen hade under dessa år knappast kunnat erhålla någon ledning. Männen voro ute i kriget; gossar ned till 14 års ålder voro soldater, och flickorna måste hemma göra gossarnas arbete. Kvinnorna hade fullt upp med att sköta jorden, medan far och ej sällan sonen eller sönerna voro ute i kriget, och dessutom måste de laga männens kläder och skicka dem till de olika stridslinierna. Kriget tog allas uppmärksamhet i anspråk. Jag såg många af dessa "soldater" och hörde huru deras hustrur och mödrar måste sy, laga och tvätta åt dem. Sådana soldater har jag aldrig sett på andra ställen. Ofta bestod "uniformen" endast i mössan, eljest hade de samma kläder på, som de buro då de trädde under fanorna, deras egna, nu gamla och utslitna. Jag såg dem många gånger och vet hvarom jag talar. Runebergs ord om finnarna kunna lika väl tillämpas på esterna: "Det var ett folk som frös och svalt och segrade tillika." Det är snart sagdt omöjligt att förstå huru detta lilla

folk kunde stå sig emot en så öfverlägsen fiende som de ryska bolshevikerna och i tvenne år hålla dem stången, drifva dem ur landet och slutligen tilltvinga sig en god fred, hvilket de gjorde, då de förliden höst stiftade fred med bolshevik-regeringen.

Fallna och sårade i detta försvarskrig, då jag var där i landet förliden höst, uppgingo ej till mycket öfver 10,000. Man hade förstått att vårda sig om sina soldater och att föra krig utan alltför stor manspillan.

Angående folkets och kyrkans erfarenheter under denna bolshevik-tid skall jag meddela mig i allra största korthet.

Fyra år, eller från 1914 till 1918, ledo esterna jämte hela det öfriga Ryssland af krigets härjningar, och så kom revolutionen och de första bolshevisterna hösten 1917. Dessa förjagades snart af tyskarna. I november 1918 efter tyskarnas nederlag intogo de röda Narva och större delen af Estland samt kommo ända fram till Reval. Deras väg tecknades af mord och förstörelse, och meningen var att icke blott göra slut på esternas frihet, utan också på deras kristna religion. På de ryska kommendanternas befallning måste nu alla gudstjänster inställas, och det bestraffades stundom med lifvets förlust att hålla en andlig sammankomst eller att närvara vid sådan. Kyrkoklockorna hördes icke mera på söndagsmorgonen, och själfva kyrkorna förvandlades till stall, magasiner eller till "Folkhus" för dans och allmänna möten. Allt kyrkosilfver och all värdefull kyrkoegendom borttogs, och bilder, taflor och ornamenter som förr prydt dessa gamla helgedomar sön-

derstuckos och förstördes. Jag såg själf dyrbara altartaflor och kyrkomålningar sålunda ramponerade vid bolshevisternas första besök 1917, då äfven en af de röda "kamraterna" framträdde för altaret i en af Revals kyrkor och förklarade, att "nu var det slut på den gamla lögnen om Gud, och nu skulle förnuft och broderskap predikas i stället i kyrkorna." Flyktingar från alla håll kommo till hufvudstaden, och endast en gång förr hade det varit så många sådana samlade där, sade biskop Kenntmann till mig, och det var i den stora ofreden 1710.

Stannade pastorerna hemma i sina församlingar, så fasttogos de och behandlades med den största råhet, eller mördades de jämte de mest betydande i församlingarna. Sålunda mördades dr Traugott Hahn och pastor Wilhelm Schwartz i Dorpat, pastor Walther Paucker i Wesenberg och pastor Karl Hesse i Jewe. Alla dessa skötos ihjäl under de blodbad, som anställdes vid dessa platser, och framförallt vid Dorpat och Wesenberg, där flera hundrade människor mördades. Pastor Richard Ahner i Walk togs till fånga och bortfördes. Efteråt fick man veta, att han också blifvit mördad. Pastor Edward Frese i Weiwara sökte att jämte sin familj undkomma till Riga, men blef fasttagen af de röda och slutligen kastad i fängelse, där han dog i fläcktyfus. Med många trogna organister och kyrkotjänare gick det på samma sätt: de underkastades tortyr eller nedskötos, alltefter omständigheter och tillfällen. Sådant var tillståndet i Estland på senhösten 1918 och hela våren och försommaren 1919 eller till den tid, då jag kom

dit, och då landet ännu var stadt i brinnande krig med de röda.

Emellertid kom hjälp både från Finland, från Danmark och från Sverige, och redan i början af vintern 1919 drefvos bolshevisterna undan, så att de numera endast stodo vid gränsen, utanför hvilken esterna ej brydde sig om att gå. Själf kom jag i samspråk med sådana svenska frivilliga, som först tjänat i den finska armén och sedan i den estländska, och som nu lågo i Estland och väntade på vidare ordres. En kapten Alyhr från Visby och en löjtnant Johnson från Jönköping voro sådana män. De hjälpte mig mycket med allehanda saker, som jag ej förstod, och hvarför jag är dem tacksam.

Under dessa omständigheter kan man fatta, huru svårt det dock måste hafva varit för kyrkan att kunna fortsätta sitt arbete. Det var brist på penningar, brist på förståelse mellan de tyska och de estniska prästerna, och brist på snart sagdt allting. Likväl måste det gå. Det var ett under, att det gick. Huru spända förhållandena voro mellan tyska och estländska präster och kyrkotjänare, kan man förstå äfven däraf, att vid det kyrkomöte som hölls i september, och hvilket jag på inbjudning af biskop Kenntmann bevistade, gick det så stormigt till, att samma möte, som började med ett nästan helt och hållet tyskt konsistorium, slutade med ett alldeles estländskt sådant, sedan biskopen eller generalsuperintendenten, som öppnade mötet, och alla konsistoriemedlemmarna funnit sig föranlåtna att ställa sina platser till esternas förfogande. Jag var ju med vid mötet och såg något af det som inträffade, och

sedan har jag hört mera därifrån genom korrespondens. Vid samma möte kungjordes det ock, att regeringen indragit den estländska kyrkans "Götteskasten" eller understödsfond, "emedan regeringen måste hafva medel att bedrifva kriget." Under dessa förhållanden kan man ju förstå, att kyrkans verksamhet måste lida synnerlig afbräck. Den inre missionen afstannade helt och hållet, den religiösa pressen upphörde att funktionera, den teologiska undervisningen afstannade vid universitetet, och prästkandidater kunde således ej heller anskaffas. Visst syntes det, som om allt skulle vända sig emot Herren och emot hans Smorde, och som om Estlands kyrka hade fått dödsstöten. Detta hade hon dock icke. Hennes tjänare fortsatte att bedja och att arbeta. Jag var med vid en del gudstjänster och religiösa möten, och jag fann dem lifliga och varma. Man måste dock komma ihåg, att detta var i september månad förlidet år, då allt börjat draga sig mot det normala igen. Biskop Kenntmann sade till mig, att han trodde, att kriget fått lända landet till väckelse, men också att det åstadkommit mycket ondt, särdeles en lägre moral bland ungdomen.

Den estländska kyrkan består, såsom nämnts, af omkring en million medlemmar, fördelade på 127 församlingar, med 118 präster (då jag var där) och med ett rätt godt skolsystem, d. v. s. sådant det till helt nyligen hade varit. En del af församlingarna äro alldeles för stora, såsom Karls-kyrkan i Reval, som hade 45,000 medlemmar. Kyrkan betjänades endast af trenne pastorer, med hvilka jag ock var tillsammans på en middag hos kyrkoherden, hvilken till helt nyligen

varit pastor i Petrograd, och som därför kunde tala om ganska mycket för mig därifrån.

III.

Nu något om Tyskland.

Jag vet, att min berättelse redan blifvit ganska lång, men det oaktadt skall jag bedja få meddela något äfven ifrån Reformationens moderland.

Skulle vår kommission resa dit också? Ja, visst skulle den det. Vårt budskap såsom kommission var ju icke politiskt, utan andligt och kyrkligt, och då så var fallet, kunde man väl icke förbigå trossyskonen i det protestantiska Tyskland.

Nog hade man sagt oss, att där ingen nöd vore å färde, och att folket där hade allt som det behöfde att lefva af, men annat fick man se, då man kom dit. I Frankrike kunde man för penningar få allt hvad man ville, äfven socker, grädde, ägg, smör och kött, men i Tyskland fanns knappast något af allt detta, och för det som fanns, t. ex. ägg, fick man betala de mest häpnadsväckande priser. Höstskörden hade ju dock nyss blifvit inbärgad, så att det fanns bröd och potatis och framförallt kål, men för ett mål mat, till det mesta utan kött, fick man betala upp till 20 à 30 mark.

Folket har fattats af en gränslös förtviflan, som hos många tar sig form af fullkomlig likgiltighet och hos andra i bitter klagan. Jag hade tillfälle att möta båda slagen, medan jag var där. Stora massor hade ingenting att göra, eller ansågo de det lönlöst att arbeta, då ju likväl staden eller regeringen måste underhålla dem, om de icke

skulle tvingas att stjäla. Det var så det hände, att hundratusentals människor dagligen måste draga understöd af staten. Då man i våras hotade att upphöra med att utdela understöd, gjorde soldatmassorna och proletärerna uppror, och så hade vi revolutionen i full gång igen, ehuru blott för några dagar.

Agitatorer af alla slag, men mest af kommunistisk färg, oroade allmänheten på nästan alla öppna platser. Ströskrifter utdelades och religiösa diskussioner förekommo ideligen. Jag afhörde flera sådana. Några af dessa voro fullkomligt Kristus-fientliga, andra voro hoppfulla och sökte gifva folket mod. Kyrkans förbindelse med staten har upphäfts, och får hon således reda sig själf bäst hon kan och vill. Hon får göra som vi i Amerika. För oss var det dock lätt nog, alldenstund vi hade landet och regeringen med oss och började detta arbete här i en verklig nydaningstid, då alla hade både mod och vilja att gå framåt, men så är det icke i Tyskland numera. Hvad framtiden bär i sitt sköte för Reformationens moderland, det vet man ej, men pröfning blir det. Att förödelsen skulle blifva stor vid en sådan omstörtning som den nu pågående, är klart.

De kyrkliga institutionerna, såsom diakonisshusen, lasaretten, räddningshemmen o. s. v., ha under kriget tagits i bruk af militären och nästan helt och hållet utarmats. Många hafva råkat i odrägliga skulder. Om allt detta fingo vi underrättelser, då vi besökte eller tillskrefvo dessa institutioner, och liknande underrättelser hafva sedermera alltjämt inkommit genom posten. Hvad skall det blifva af allt detta? Och så denna massa

ANFALL AF REVOLUTIONÄRERNA PÅ DET KEJSERLIGA SLOTTET I BERLIN.

af undernärda barn, dessa som lida hunger eller hungerns följder, tuberkulosis, "rickets" eller andra liknande sjukdomar. Och hvad skall man säga med hänsyn till den million barn och orkeslösa gamla, som under senare delen af kriget och sedan efter vapenhvilan, men innan blockaden häfdes, ledo hungersdöden? Hvem bär skulden för allt detta? Den skulden står också uppskrifven i Guds bok. Och betalningen! Ja, den pågår allaredan. Stora försoningsoffer är det som måste gifvas, eller är det icke snarare en hisklig molokstjänst?

Tyskland har ju icke lidit någon förstörelse, men detta betyder icke att det icke detta oaktadt är utarmadt. Åkerbruket kunde ju ej tagas tillvara, industrierna förföllo, allt som kunde begagnas för krigsändamål fråntogs folket, som troligen aldrig velat kriget, utan fördes in däri af sina militära ledare, kreaturen nedslaktades, allt ylle konfiskerades, kyrkorna beröfvades sina klockor, åtminstone till en stor del, och penningarna blefvo värdelösa. En mark plägade vara värd 23 cents eller närmare 24; förliden höst, när vi voro i Tyskland, köpte vi marken för sju och slutligen för sex cents, och sedan jul har den sålts för en och en half cent. Hvad skall blifva följden af allt sådant? I Berlin och på många platser blef det uppror med eller utan revolution. Så har man minnena af krigsförödelsen äfven där. Det kejserliga slottet i Berlin liksom flera andra regeringsbyggnader blefvo ramponerade under revolutionsupproret, industriella anläggningar nedbrändes eller sprängdes och upprorslågan förtärde hvad den fann i sin väg.

Kyrkans män stå dock trogna vid dess styre

REVOLUTIONÄR BARRIKAD OCH BESKJUTNING I BERLIN UNDER NOVEMBERDAGARNA 1918.

och verka bland folket. Jag bevistade flera gudstjänster, och på det hela taget kan jag om dem säga, att de voro lika uppbyggliga som våra egna. I många fall voro de bättre än våra, ty syndamedvetandet syntes vara större. Sången var äfvenledes bättre, såsom vanligt i de tyska kyrkorna. Stora problem föreligga emellertid, och man må väl hoppas och bedja, att Gud i nåd må hjälpa äfven detta folk att komma till rätta igen. Vår bön är, att rekonstruktionstiden snart måtte komma, att krigets fasor måtte utplånas och att frid och rättfärdighet måtte få bo hos människorna igen.

Pris ske dig, Gud, i evighet,
som kungjort din rättfärdighet,
din mildhet och din tuktan;
blott ett står fast i fröjd och nöd
och bryts ej af den bleka död:
det är, o Gud, din fruktan.
Låt städse den vår arfdel bli,
att barn och barnabarn, som vi,
lofsjunga må din stora nåd,
din starka hand, ditt visa råd.
Du, Herre Gud, är hämnaren,
förbarmaren, beskärmaren.
Halleluja. Amen.

Jenny Lind

Ett hundraårsminne.

I Sverige har man nyligen under stora festligheter firat 100-års-minnet af den världsberyktade sångerskans födelse, och på Djurgården i Stockholm har man väl, som ämnadt var, rest hennes staty.

Det kan ju vara berättigadt och äfven ha sin stora betydelse att jämväl för Svensk-Amerika, som tycks hålla på att glömma det gamla fosterlandets höga och stora minnen, mana fram bilden af denna landsmaninna, som genom sin sköna konst och sin rena karaktär spridt glans öfver det svenska namnet och öfver den svenska släkten, hvarhelst i världen den än må bygga och bo.

Hon var och är och blir en klart strålande stjärna på konstens himmel, en stjärna utan fläck. Hånet tystnar inför hennes rena glans. Aldrig har en konstnär varit så vördad, älskad och firad som Jenny Lind. Hennes lof har sjungits jorden rundt.

Minnet af denna kvinna innesluter i sig någonting utomordentligt stort, högt, skönt och tilldragande. Därifrån utgår en underbar doft, visser-

ligen ej berusande, men angenäm och ljuf som den blyga linnéans i Nordens furuskog.

Hon var svensk denna kvinna; hennes namn är och blir svenskt, om hon ock som maka och moder bär ett annat. Som Jenny Lind är hon den stora sångerskan; som Jenny Lind har hon vunnit sina lagrar uti internationell täflan om världspriset i sång.

*

Jenny Lind föddes i Stockholm den 6 oktober 1820. Föräldrarna voro fabrikören Nils Johan Lind och dennes maka Anna Fellborg.

Vid tio års ålder anställdes hon som elev vid kungliga teatern i Stockholm. Hösten 1837 uppträdde hon där för första gången offentligen som skådespelerska och skördade stort bifall. Hennes första uppträdande inför den högre societeten i hufvudstaden skildras af en beundrare på detta sätt:

"Lugnt och behagfullt tog då den 17-åriga flickan plats vid pianot och började preludiera. Härvid fingo hennes ögon detta fjärrskådande uttryck, som alltid lät de närvarande ana att hon dvaldes i en annan värld än de — en ljusare, renare värld, där hon var så hemmastadd, att allt som här nere omgaf henne liksom inte existerade. Nu började hon sjunga. Det var Geijers och Lindblads sånger och visor, som under hela hennes lif förblefvo henne så kära. Alla kände, att här var mera än sång. Hennes stora gåfva var henne själf helig; hon ansåg, att den var henne gifven till att utföra en mission i tiden, den att för människorna uppenbara de lifvets höjder, som de alla kunde

JENNY LIND.

uppnå, blott de ville. Det var därför hennes toner blefvo till beslöjade tårar, men också till saligt jubel. Därför kommo ock nu de spetsprydda näsdukarna fram hos damerna, och unga och gamla herrar beto i mustascherna under fåfänga försök att dölja sin rörelse."

Vid 20 års ålder utnämndes Jenny Lind till hofsångerska och ledamot af musikaliska akademien. Från den tiden blef hennes lif en oafbruten kedja af triumfer. Hennes förtjusande sång och själfulla spel väckte utomordentlig hänförelse. Hennes rykte växte oupphörligt. Hon vann guld, ära, beundrare och vänner.

Att i denna begränsade uppsats följa henne steg för steg på hennes triumftåg låter sig ej göra. Vi få nöja oss med ett och annat vittnesbörd därom.

Om hennes uppträdande i Köpenhamn en afton 1843, då danska studenter efter föreställningens slut kommo tågande under fackelsken och gåfvo serenad för konstnärinnan, har H. C. Andersen, den älsklige sagoberättaren, skrifvit:

"Hela Köpenhamn är hänryckt. Det var en uppenbarelse i konstens rike! Den ungdomsfriska och härliga stämman trängde till alla hjärtan — här var sanning och natur, allt fick betydelse och klarhet. Det var något så egendomligt, så tjusande att erfara makten af dessa folkmelodier, framburna med denna rena kvinnlighet, som bär geniets odödliga märke."

Om en föreställning, som hölls i London 1847, och dess omedelbara följder heter det:

"Då ridån gick upp, var spänningen obeskriflig, och då några minuter senare Jenny trädde in på scenen, mottogs hon med en bifallsstorm, hvartill man aldrig hört något motstycke. Hela föreställningen blef en oafbruten följd af triumfer. Då operan var slut och Jenny Lind inropades, uttryckte drottningen sin förtjusning på ett sätt, som tydligen visade hvilket djupt intryck hon fått, — hon kastade nämligen den praktfulla bukett,

som låg framför henne i den kungliga logen, för den unga debutantens fötter. Detta var något som man aldrig förr sett förekomma och som därför väckte ett ofantligt uppseende. Med ens var nu Jenny Lind London-publikens förklarade gunstling. Men inte endast den fina världens med drottning Viktoria i spetsen, utan också folkets, massornas. Efter en helt kort tid blef hon så populär, att det i London inte talades om annat än "den svenska näktergalen". Under den benämningen gick hon allmänt i folkets mun. Gatumånglarna ropade hennes namn, under det de bjödo ut hennes porträtt på snusdosor, tändsticksaskar, tebrickor och näsdukar. Hästar, hundar och kattor uppkallades efter henne, och de små barnen döpte sina dockor till Jenny."

Följande sympatiska ord yttrades af den hannoveranska drottningen, då hon en afton 1849 uti universitetsstaden Göttingen hört Jenny Lind sjunga: "Intet öga blef torrt, då vi lyssnade till den trolska verkan af denna gudomliga stämma, hvilken rörde det innersta äfven hos dem som sjöngo med henne. Med ett ord, sådana själsrörelser kunna aldrig åter upplefvas." "Den aftonen tappade studenterna" där vid universitetet "bort hufvudet", och i sin glada yra spände de hästarna från sångerskans vagn och drogo den till hotellet under höga jubelrop, som aldrig tycktes vilja taga slut.

I New York, dit hon anlände 1850 med Barnum som impressario, blef hennes mottagande ej mindre hjärtligt och storartadt. Därom bära följande ord tydligt vittnesbörd: "Det är nu ej många kvar, som minnas hennes första konsert i Castle Garden.

Huset var packadt från golf till tak, gångarna voro fulla med människor och minsta vrå upptagen. Efter hvarje nummer steg hänförelsen, och takbjälkarna darrade af det stormande bifallet." Till "Eagle"-hotellet bars "näktergalen från Norden" på sina beundrares skuldror efter en af de minnesvärda konserterna i Castle Garden. Man tiggde och bad sångerskan, att hon "bara en endaste gång till" skulle sjunga "Home, Sweet Home", och Jenny Lind kunde ej motstå de ifriga bönerna. Hon sjöng denna favoritsång så, som hon kanske aldrig sjungit den.

Under sin turné i Amerika blef Jenny Lind i äktenskap förenad med sin pianist Otto Goldschmidt. Hennes äktenskap blef lyckligt. Vid slutet af sin lefnadsbana kunde hon därför tacksamt utropa: "Huru lycklig har jag inte varit med min man i nära 35 år." Äktenskapet välsignades med tre barn: två söner och en dotter.

Efter återkomsten till Europa bosatte sig Jenny och hennes man i London, där hon 1883 blef sånglärarinna vid musikaliska konservatoriet. En förtjusande villa utanför jättestaden var deras hem. Där framlefde hon sina sista lefnadsår, vördad och älskad af de sina, af nationer, ja, af en hel värld. Där utandades hon ock sin sista susk Allhelgonadagen den 2 november 1887, 67 år gammal.

Äfven efter döden har Jenny Lind uppskattats som få, särskildt inom de engelsktalande länderna, och bl. a. fått sitt ståtliga minnesmärke i "the Poets' Corner" i själfva Westminster Abbey sida vid sida med Englands odödliga namn, en Milton, en Shakespeare, en Addison m. fl.

* * *

Hurudan var då i själfva verket den kvinna, hvars yttre lif i korta drag här skildrats? Någon har tecknat hennes *utseende* med dessa ord:

"Jenny Lind var något öfver medellängd, men hennes utmärkta sätt att föra sin smärta figur gjorde, att hon såg ännu längre ut, än hon var. Hennes utseende skulle egentligen varit alldagligt, om inte de stora och själfulla ögonen, som strålade af snillets eld, bredt liksom ett förklarande skimmer öfver hennes drag. Under det hon sjöng, föreföll hon att vara verkligen vacker. Hon bar det kastanjebruna håret i tjocka flätor uppfästade i nacken och kammade ned håret öfver öronen, så som man ser det på alla porträtt af henne från denna tid."

Och en annan yttrar efter att vid en aftonunderhållning hafva sett och hört Jenny: "Jag såg en flicka af helt vanligt utseende, då jag kom in; men då hon började sjunga, blef hennes ansikte bokstafligen 'skinande såsom en ängels.' Jag har aldrig *sett* eller *hört* någonting, som på det aflägsnaste liknar detta."

Jenny Lind ägde *originalitetens gåfva*. Hon var alltid sig själf och kunde ej heller imiteras. Hennes blick, hennes ord, hennes sätt att hälsa, hennes rörelser — allt var naturligt och okonstladt. Uti allt låg någonting ursprungligt, godt, ädelt och behagfullt.

Trots de många och storartade hyllningar och utmärkelser, som den firade sångerskan blef föremål för, var hon dock mycket *förbehållsam* och *anspråkslös*. Hon hatade smicker och drog sig undan den simpla nyfikenheten. Icke ens med

sina förtrogna vänner talade hon om sina framgångar och triumfer. "Nej, låt glömskans böljor gå öfver mitt stackars lilla lif", utropade hon en gång, då några kära vänner sökte förmå henne att berätta om sig själf.

Den *rena glädjen hade uti henne en vän.* Med hvilken fröjd deltog hon icke uti sina barns lekar och upptåg! Modern var barnens muntra och omistliga lekkamrat. — Vid de julbjudningar, som hon hade för fattiga barn i sitt fina hem, stod glädjen högt i tak. Huru gladdes hon ej vid ljudet af stampande fötter! Och själf kunde hon få fatt i någon liten rödkindad gosse eller flicka och svänga tappert om med dem. — I enskilda, mera förtroliga vänkretsar kunde hon skämta af hjärtans lust, och att då bara lyssna på hennes musikaliskt klingande skratt var i sanning en stor njutning.

Välgörande var hon i högsta grad. Hjärta och börs voro alltid hos henne öppna för fattiga, sjuka och lidande. Hela inkomsten af en musikaftons föreställning kunde hon skänka till orkeslösa sjömän, till invalidhem och barnsjukhus. Såväl Sverige som England och Amerika hafva härvidlag anledningar att tacksamt minnas den välgörande sångerskan. Man har sagt, att hon var en "förklädd barmhärtighetens ängel", och det ligger ej så litet af sanning i det yttrandet. — Rikedomen var i hennes ögon en stor fara. Vid en trädgårdsfest, som en rik fru i Chicago hade anordnat till hennes ära, yttrade hon till den artiga värdinnan dessa betecknande ord: "Ack, mrs .S, jag beklagar er." "Huru så?" frågade den förvånade värdinnan, "jag har ju allt hvad världen kan gifva mig."

"Ja, just därför är jag ledsen för er skull", blef svaret, "Ni har så mycken rikedom."

Först och sist var Jenny Lind *artist*. För sitt kall såsom sådan var hon utrustad med den allra härligaste stämma. "Hennes röst var", har en framstående konstkännare sagt, "en sopran af renaste silfverklang; den var fågellik." Lärkan var hennes utvalda symbol. Såsom lärkan "sjöng hon, sväfvande uppåt; och såsom denna sväfvade hon uppåt, sjungande." Med sångens gåfva förenade hon ett fulländadt mästerskap i dramatiskt hänseende. — Hon var såsom artist *ideell*. Hon for efter idealet, och hon nådde det. Hon kunde ej tåla, att någon i hennes närvaro sökte förfuska det eller draga ned det från dess höga piedestal. I sina fordringar med afseende på konsten var hon därför sträng mot sig själf och andra, och hennes omdömen voro stränga. Fuskare kunde hon ej med. I sin undervisning var hon grundlig och tålde aldrig slarf hos sina elever. — Hennes ideal voro ofvan om jorden och tiden; de voro himmelska och eviga. Världen med dess lust, glitter, laster och brott var henne främmande och förhatlig, någonting tomt och disharmoniskt. "Världen är en stor lögn" sade hon en gång. Hon umgicks med sin ande i högre rymder, där allt är rent och klart, och där änglar och helgon med fullt lösta tungor sjunga den Heliges lof. Det var blicken på och behofvet af de högsta idealen som kommo henne att helt och hållet öfvergifva teaterväsendet. Därom syntes nyligen i en tidning följande sköna berättelse:

"En väninna fann Jenny Lind en dag sitta vid stranden af engelska kusten och tankfullt se in i

den lysande aftonrodnaden, som kastade sina strålar öfver vattenytan. Bibeln låg uppslagen i hennes knä. 'Ack, fru Goldschmidt', sade vännen, 'hur kom det sig att ni lämnade scenen, just då ni stod på höjden af edra lysande framgångar?' 'Det kom sig däraf', blef det lugna svaret, 'att scenen kom mig att tänka allt mindre på denna bok och alls inte på solnedgången' — och hon nickade utåt hafvet. Hon menade, att hon känt ett tvingande inre kraf att uppoffra allt som stod hindrande i vägen för hennes evighetsvarelses utveckling."

Det var de öfversvinneliga, gudomliga idealen, som gåfvo hennes ande den högre flykten, och som gjorde henne till furstinna i sångens rike, till en stjärna, inför hvilken alla öfriga konstens stjärnor bleknade. I täflan med de yppersta sångareartister tog vår Jenny Lind priset. Om en sådan seger vittnar följande berättelse: "Inför drottning Viktoria i London eröfrade 'den svenska näktergalen' i ädel täflan med de världsberömda divorna Grisi och Persiani sångarpriset genom sin gripande enkla och sköna nordiska aftonhymn och med minnet 'af fosterlandet och barndomen' för sina ögon. Vid detta tillfälle sjöng Jenny Lind så, att t. o. m. hennes antagonist, den stolta och själfmedvetna Grisi, smälte samman i tårar och, öfverväldigad af sångens himmelska vågor, tillhviskade sin rival sin sångarvälsignelse: 'Signorita, skydde Gud ständigt hos Eder det, hvarigenom Ni i dag besegrat oss alla'." Så segrade Jenny Lind öfver konstens erkända drottningar, och så blef hon "den oförlikneliga", som ännu i fråga om sång står oupphunnen. Hvilken annan världsberyktad

sångare eller sångerska har såsom hon kunnat bekänna: "Jag har alltid satt Gud främst"? Och därför att hon satte honom främst, blef hon själf på sitt område den främsta.

I detta sammanhang meddelas här några omdömen om Jenny Linds konstnärssjäl af konstnärer, erkända storheter, som voro samtida med henne.

"Jag kallar dagligen ner välsignelse öfver denna konstnärssjäl, så stor och högsint, så varm och älskande, så djup och hänryckande. Gud gifve henne all den frid och tröst hon behöfver." (J. Josephson.)

"Geniets gloria strålar omkring henne." (Thorvaldsen.)

"Hennes uppträdande är natur. Man skrattar, man gråter, man har godt däraf som af en kyrkogång, man blir en bättre människa. Man känner, att Gud är i konsten; och där Gud står ansikte mot ansikte med oss, där är ett heligt tempel." (H. C. Andersen.)

"Här träffas en förening af lysande anlag, de djupaste kunskaper och den innerligaste hjärtlighet. Hon är en af de största konstnärinnor som lefvat, den största jag känner. I århundraden födes icke en personlighet som hennes." (Mendelssohn-Bartholdy.)

"En äkta pärla i snillets värld." (Meyerbeer.)

Störst var Jenny Lind som *kristen*. I den bok, hvarom här ofvan nämnts, bibeln, hade hon funnit idealet öfver alla ideal. Med Kristus i sitt hjärta och inför honom sjöng och spelade hon. "Hvilken gåfva är icke konsten", skrifver hon, "och sär-

skildt musiken, då vi förstå att icke göra den till en afgud, utan lägga den vid korsets fot, lägga all vår längtan, alla våra lidanden, fröjder och förhoppningar inför majestätet af en döende och uppstånden Frälsare! Han allena, och intet annat, är målet för vår djupa trängtan, antingen vi förstå det eller icke. Hvad är hela detta eländiga jordelif i jämförelse med en enda blick på den syndfrie, helige Frälsaren?" Hvilken kristlig tro, kärlek och längtan röja sig icke i de ord hon yttrade, efter att hafva betraktat en nyss afliden väninnas ansikte: "Det var icke hennes eget uttryck, som jag fann i hennes ansikte; det var en annans anletsdrag, som hade gått in i hennes. Det var Kristi skugga, som fallit på henne. Hon hade sett Kristus. Och jag bad: Herre, låt mig få skåda dessa ting! Låt mig få stanna här! Låt mig få sitta stilla och betrakta! Hvar äro mina barn, att de måtte få komma hit och se? Här är en kvinna, som har skådat Kristus."

Nu har hon själf för längesedan och en lång tid skådat Kristus "i det landet, som genljuder af de allra skönaste melodier, af harpolekares sång, de där spela på sina harpor och sjunga den nya visan, som ingen känner utom de som äro frälsta och hafva vunnit förlossning."

* * *

Länge lefve minnet af "Nordens näktergal", som med sin underbara sång hänfört tusenden och återtusenden, och som i otaliga själar väckt evighetstankar och evighetslängtan!

Lefve alltid det ljusa, sköna minnet af Jenny Lind inom svenskars och Svea-ättlingars bröst!

EMIL LUND.

Svenska Jerusalemsföreningen

Det var framlidne biskop von Schéele, som efter sitt besök i det heliga landet 1898 tog initiativet till stiftandet af Svenska Jerusalemsföreningen i Blasieholmskyrkan i Stockholm, Sverige, den 14 maj 1900. I första paragrafen af de stadgar som antogos angifves föreningens mål: "Föreningens syfte är att förnämligast genom uppfostrings- och välgörenhetsanstalter verka för att åt Kristus vinna det heliga landets befolkning." Föreningens första styrelse utgjordes af några i Sverige väl kända personer i kyrka och stat.

Med kännedom om förhållandena i det heliga landet vågade man icke från början tänka på direkt evangelisk förkunnelse, utan gjorde till sin uppgift att hufvudsakligen genom uppfostrings- och välgörenhetsinrättningar åt Kristus vinna det heliga landets befolkning. Syftet är att nå landets befolkning utan hänsyn till nationalitet och religion.

Efter en noggrann undersökning beslöt föreningen att grunda en läro- och fostringsanstalt för små barn i Jerusalem.

År 1902 utskickades en pastor, Henrik Stéen, som anordnade en svensk småbarnsskola vid Damaskusporten i Jerusalem. Den 5 januari 1903 invigdes skolan af den tyske prosten Hoppe. Den tyska diakonissan Martha Klaer från flickskolan Talita Kumi utsågs såsom föreståndarinna för skolan. Såsom lärarinna i skolan tjänstgjorde arabiska lärarinnan Afife, som utbildats vid Talita Kumi. Barnens antal gick snart upp till 80, eller så många som lokalerna kunde rymma. Lärarinnan Afife tjänstgjorde till den 26 mars 1907, då hennes plats öfvertogs af Amalia Msarsa.

År 1909 inträdde skolverksamheten i ett nytt skede, då skolan blef officiellt hos turkiska regeringen inskrifven såsom tillhörande Sverige. Samma år erhöll skolan en svensk kvinna till föreståndarinna, nämligen fröken Helfrid Willén, prästdotter från Sverige. Skolan erhöll ock ny, tidsenligare lokal. Skolan syntes fylla en betydelsefull uppgift, och fastän vid den tiden ej mindre än 12 protestantiska skolor funnos för stadens barn, voro öfver hundra barn inskrifna i den svenska skolan.

Efter fyraårigt arbete vid skolan afgick 1912 arabiska lärarinnan Amalia, och efterträddes hon af arabiska lärarinnan Worde.

Fröken Helfrid Willén återvände till Sverige, och tyska diakonissan Martha Klaer fick åter uppgiften att hafva uppsikt öfver skolan.

I början af september 1913 anlände svenska missionslärarinnan Johanna Nilsson till Jerusalem för att förestå den svenska skolan. Så blandade sig Turkiet med i världskriget, och Svenska Jerusalemsföreningen måste tills vidare inställa sin

verksamhet. De flesta missionssällskap hemkallade sina missionärer, som med svårighet lyckades komma till sitt hemland.

Jerusalemsföreningen var ett af de få missionssällskap, som äfven under krigstiden kunde fortsätta sin verksamhet. Den 1 maj 1916 öppnades åter den svenska skolan med Maria Marx, en brorsdotter till svenske generalkonsul Dalman, såsom föreståndarinna och Maria Harb såsom lärarinna.

Skolan var nu, som är lätt förklarligt, mindre, endast 30 barn. Af dessa voro 23 grekiska, 6 romersk-katolska och 1 protestantiskt, däraf 11 gossar och 3 flickor i en ålder af 3—6 år.

Fröken Marx ledde skolverksamheten till den 1 april 1917, då hennes uppgift öfvertogs af fröken Gertrud Einsler, dotter till sanitetsrådet dr Einsler i Jerusalem.

Den 9 december 1917 drogo engelsmännen in i Jesursalem, och fröken Gertrud Einsler såsom varande tyska måste lämna skolan och internerades i fånglägret Helouan i Egypten, men fröken Harb stod kvar och skötte arbetet under den svenske konsulns uppsikt.

I midten af år 1918 fick fröken Einsler återvända till Jerusalem och har sedan med glädje återupptagit sin verksamhet som föreståndarinna för den svenska skolan, som för närvarande räknar omkring 40 barn.

Det var från början ett önskemål, att Svenska Jerusalemsföreningen skulle kunna upptaga läkaremissionsverksamhet i det heliga landet. Gud ledde det så, att en synnerligen lämplig person, medicine licentiaten Gustaf Ribbing, då bosatt i Örebro, förnam kallelsen att utgå såsom missions-

läkare till det heliga landet. År 1902 fattades det viktiga beslutet att upptaga läkaremission i Palestina. Efter noggranna undersökningar bestämdes Betlehem såsom hufvudstation för denna verksamhet. Att Jerusalemsföreningen gjorde ett visligt val, vet enhvar som känner till Palestina. I Jerusalem funnos redan då flera sjukhus, men i Betlehem och omgifningar med cirka 14,000 människor fanns intet protestantiskt sjukhus.

I början af år 1904 begaf sig dr Ribbing till Konstantinopel och aflade där läkareexamen, som skulle berättiga honom att utöfva läkareverksamhet i Palestina. Från Konstantinopel styrde han färden till det heliga landet, dit han anlände i midten af februari och omedelbart började sin praktik. Det dröjde icke länge, förrän många sjuka funno vägen till den nye läkaren. De första åren hade han hjälp dels af en tysk diakonissa, dels af sjuksköterskan Ester Karlsson, som från Sverige medföljde doktorsfamiljen till Betlehem.

Det blef snart nog klart, att ett sjukhus var en nödvändighet för arbetets välsignelserika bedrifvande, och därför anordnades ett litet sjukhus med ett mindre antal sängar. Det lilla sjukhuset förestods under första tiden af fru Fanny Anderson, och sedan hon återvändt till hemlandet, intogs platsen af fröken Helfrid Jönsson. Två andra unga kvinnor, nämligen fröken Emma Eriksson och fröken Hilma Andersson, utsändes ock såsom stöd för missionsläkaren uti hans sträfsamma kall.

År 1907 fattade Jerusalemsföreningen beslut om uppförandet af en svensk läkarebostad vid Betlehem. Den 22 augusti 1908 lades grundstenen till den nya bostaden. Efter många svårigheter med

afseende på byggnadsarbetet blef den synnerligen vackra bostaden färdig.

Att läkaremissionen redan från början välsignats, därom äro vi öfvertygade. Mellan åren 1904 och 1909 behandlades på polikliniken i Betlehem 13,352 sjuka. Där utfördes 76,448 enklare behandlingar, 1,000 operationer, och 2,038 sjukbesök gjordes i hemmen. Det är utan tvifvel sant, hvad nutidens främste missionskännare vittnat, nämligen, "att läkaremissionsverksamheten är den mäktigaste häfstången till lyftning af österns folk upp till den kristna världens plan."

Det provisoriskt hyrda huset vid Bethlehem blef snart för litet. Läkarens bostad var belägrad af sjuklingar, hvars antal emellanåt uppgick till 150 per dag. Under åren 1910—1911 behandlades 5,389 sjuka. Dessa åtnjöto 29,081 enklare behandlingar på polikliniken. Af de 296 å sjukhemmet intagna voro 151 grekiskt katolska, 84 muhammedaner, 31 romersk-katolska, 20 protestanter och 10 syrianer.

Det blef snart nog klart, att ett eget sjukhus i Betlehem var det oundgängliga villkoret för arbetets framgång. Styrelsen lät utfärda ett "bönerop" efter gåfvor, större eller mindre. Såsom svar på detta bönerop inflöt en betydande summa penningar. En vän till verksamheten skänkte tio tusen kronor.

Arkitekten Imberger i Jerusalem utarbetade förslag till sjukhusbyggnad för omkring 30 sängar för en kostnad af 110,000 francs utom rustning. Detta förslag blef af styrelsen antaget till utförande. Grundstenen till sjukhuset lades högtidligt på Gustaf Adolfs-dagen den 6 november 1912, då bland andra bemärkta personer äfven guvernö-

ren i Jerusalem, Medjid Bey, var närvarande. Arbetet på sjukhusets uppförande fortskred, så att man hoppades få inviga det 1915, men så kom

JERUSALEMSFÖRENINGENS SJUKHUS I BETLEHEM.

kriget och medförde förvirring.

Dr Ribbing var på besök i Sverige och kunde icke återvända till sin post. De kvinnliga arbetarna måste söka komma till Sverige, dit de efter

många besvärligheter anlände. Sjukhusbygget kunde dock fortsättas under arkitekt Imbergers och den svenske vice konsulns öfvervakande. Läkarearbetet måste emellertid på grund af nämnda omständigheter någon tid upphöra. Styrelsen lyckades dock engagera kvinnliga läkaren dr Josephine Fallscheer, med läkarediplom från universitetet i Zürich, att öppna poliklinik i läkarebostaden två dagar i veckan.

Dr Fallscheer insjuknade i tyfusfeber och nödgades för att återvinna hälsan begifva sig till hemlandet. Hennes uppgift öfvertogs då af sanitetsrådet dr Einsler, mångårig läkare vid spetälskeasylen i Jerusalem. Polikliniken kunde ej hållas öppen mer än en dag i veckan.

Efter Betlehems och Jerusalems eröfring af engelsmännen hoppades man, att polikliniken i Betlehem skulle få fortsätta sin verksamhet, men dr Einsler var tysk och blef förbjuden att leda polikliniken. Han insjuknade och dog senare i Jerusalem.

Dr F. J. Svimgeour, en engelsk missionsläkare, fick i uppdrag af de engelska myndigheterna att organisera sjukvården i Betlehem. Han har underrättat styrelsen, att han tagit till låns instrument och medicinförråd tillhörande Svenska Jerusalemsföreningen. Det är styrelsens afsikt att fullborda sjukhusbygget och fullfölja läkareverksamheten samt utvidga skolan i Jerusalem till fullständig primärskola, så snart omständigheterna göra det möjligt. Styrelsen söker erhålla en kvalificerad läkare för läkaremissionen i Betlehem.

Jerusalemsföreningens ordförande, professor A. Kolmodin i Sverige, skrifver: "En svensk-ameri-

kansk läkare skulle ock, synes det, hellre ses af den engelska regeringen än en svensk. Jerusalemsföreningen skulle ock därigenom tvifvelsutan vinna flera understödjande vänner inom Augustana-synoden."

En smärtsam förlust led Svenska Jerusalemsföreningen genom dr Gustaf Ribbings oväntade bortgång den 11 oktober 1918. Han hade verkat i Betlehem från 1904 till försommaren 1914. Nu i år kom det smärtsamma budskapet, att Svenska Jerusalemsföreningens stiftare och varmhjärtade främjare, biskop von Schéele, fått lägga ner sin herdestaf.

Svenska Jerusalemsföreningens filial i Amerika stiftades på initiativ af biskop von Schéele vid jubelsynoden i aulan vid Augustana College i Rock Island, Ill., den 15 juni 1910.

Ämbetsmännen äro: dr P. A. Mattson, ordförande; pastor D. A. Löfgren, vice ordförande; pastor Carl Kraft sekreterare, och pastor K. M. Holmberg, kassaförvaltare.

D. A. LÖFGREN.

Berättelser och bilder

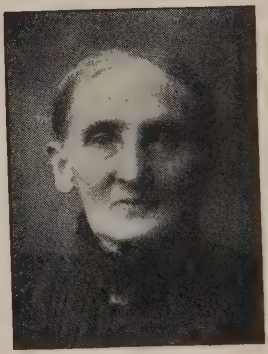

Fru Anna Truedson Hultgren.

Lifsbilder

Ett högst intressant studium vore de olika svenska provinsernas insatser i Augustanasynodens historia. Säkerligen äro alla representerade ibland oss, och i den svenska lutherska kyrkan i Amerika finns folk från snart sagdt hvarje ort i det gamla hemlandet. Om dessa landskap ha sina utmärkande karaktärsdrag, följer ock, att immigranterna fört dem med sig dit de flyttat. Värmlänningens liflighet, smålänningens ihärdighet, dalkarlens bestämdhet och skåningens säkra och bastanta hållning (andras att förtiga) ha ingått som välbehöfliga beståndsdelar af det allmänna folklifvet i Svensk-Amerika och i sammansmältningen af det kyrkliga elementet. Var det blott en tillfällighet, tro vi, att bland synodens patriarker räknades ock skåningen Tuve Nilsson Hasselquist, hvilken under lärostridernas och den ombytliga opinionens tid stod fast vid den lutherska bekännelsen samt i tal och skrift ifrigt bekämpade irrläriga uppfattningar? Redan i Sverige hade John och Ingrid Truedson med barnen Elna, Nilla, Karna, Anna, Trued och Bennett fått ett starkt förtroende till pastor Hasselquist. Det berättas, att fastän denna familj bodde i en annan

församling, dottern Anna föredrog att fara den icke obetydliga vägsträckan till pastoratet, där pastor Hasselquist tjänstgjorde, för att af honom konfirmeras. Det obekanta Amerika hägrade vid denna tid för mångas blickar i Sverige och äfven för familjen Truedson, men mor Ingrid sade bestämdt ifrån, att den resan blefve aldrig af, för så vida ej den kunde ske i svensk luthersk prästs sällskap. Då det blef bekant, att pastor Hasselquist ämnade sig i väg, följde denna familj med och slog sig ned i Knox county, Ill., först i Knoxville och sedermera i Galesburg. Strax efter hitkomsten förenade den sig med den svenska lutherska församlingen i sistnämnda stad. Efter hand afflyttade några af familjens medlemmar till andra orter, men hvar de än befunno sig, förblefvo de trogna barndomens kyrka och bekännelse.

Anna Truedson föddes i Troedstorp, Ingeberga socken, Sverige, den 23 december 1837 och afled i Jamestown, N. Y., den 11 december 1918, 81 år gammal. Någon vidlyftig lefnadssaga kan ej täljas under hennes namn, den är dock både rik och vacker. Hennes långa vandringsstig genom lifvet är icke bemärkt med många data, hvilka vittna om en i världens ögon lysande karriär. Årtalen äro ganska få: född 1837; utvandrade till Amerika 1852; sammanvigd med pastor C. O. Hultgren 1866, då hon flyttade till Jamestown, N. Y., där hon afled 1918. För tecknaren af dessa rader är det obekant, om fru Hultgren någonsin företog en resa efter sin ankomst till det nya hemmet.

Om nu någon får den föreställningen, att dessa magra uppgifter bära vittne om ett lif, som ej var

välsignelserikt och gifvande, tager man fel. Det var ett lif i det fördolda, det är sant, ty fru Hultgren var, om någon varit det, en af "de stilla i landena", men hennes var ett skönt lif. Det passade hennes skaplynne att draga sig undan de offentliga värfvens buller och obehag och lugnt ägna sig åt sitt hem, hvilket hon innerligt älskade, samt åt ett stilla, ingående begrundande. Det gammalmodiga svenska kvinno-idealet ställde hon högt, och familjen utgjorde hennes käraste sällskap, liksom ock hemmet var den boning, i hvilken hon helst vistades. Under en mer än tjugutvåårig bekantskap med fru Hultgren hade jag tillfälle att värdesätta hennes ädla karaktär. Sällan har jag sammanträffat med en person, som alltid gaf det intrycket af att vara "snäll", som hon gjorde. Hjärtegodheten och vänligheten, helgade af nåden, rent af lyste öfver hennes anlete, och stundom föreföll det, som vore hon redan ett öfverjordiskt väsen. Det blida småleendet, de med mjukhet framsagda meningarna, själfva lidandesdragen i det fina ansiktet, den barnsliga förtröstan till både Gud och människor verkade så godt på alla. Barnen säga, att då mor satte sig till att berätta om flydda tider i Sverige och Amerika, ingen i deras tycke kunde tala vackrare. Den mor, som lämnar ett sådant minne kvar hos sina barn, har lefvat ett rikt lif.

Efter en trettioettårig tjänstgöring som pastor i Första lutherska kyrkan i Jamestown resignerade dr C. O. Hultgren i september 1895, och på sommaren 1896 flyttade familjen ur prästgården till det nya hemmet å Union ave. I april 1901 insomnade den gamle och trogne herden, efterlämnande,

förutom änkan, döttrarna Agatha och Flavia, sönerna Luther och Carl O., den sistnämnde numera uppsyningsman öfver gatorna i Jamestown, samt sondottern Carlotta Zacher. En dotter, Constancia, afled flera år tillbaka.

På grund af tilltagande ålder och brutna kroppskrafter kunde ej fru Hultgren under de sista åren så ofta komma till kyrkan eller aflägga besök. Hon satt hemma, och då någon hälsade på, blef hon så glad. Särskildt högtidligt var det, då de gamla väninnorna sedan de tidigare åren i Jamestown med den "unge" pastorn i spetsen tågade upp till hennes hem och där talades vid.

Då jag nu härute vid västervåg, långt borta från det forna hemmet, sitter och ristar denna runa, kännes det så fridfullt, då jag i minnet återkallar bilden af den hädangångna prästfrun sedan nybyggaretiden i Jamestown och Chandler's Valley. Jag påminner mig, att hon hvarje år läste KORSBANERET och fröjdade sig åt den lilla boken. Ännu ljuder i mitt öra den vänliga, moderliga kvinnans välsignelse öfver mig, då jag som yngling tillträdde pastoratet, och aldrig glömmer jag den allvarliga afskedshälsningen tjugutvå år senare, då jag stod i begrepp att flytta. Allt det, som jag med många ord har velat säga, kan sammanfattas i följande: en ädel själ, en from människa, en god moder, Guds älskande och älskade barn! Hvile hon i frid!

Den Truedsonska familjen, som i midten af förra århundradet reste från Skåne till Amerika, har varit med om att göra betydande inlägg i tvenne af våra mest blomstrande svenska kolonier. *Nilla Truedson*, som afled i Galesburg 1904, var sedan

1855 gift med Swan W. Swanson, som dog den 9 mars 1920, 86 år gammal. Dessa makar efterlämnade 3 söner, 2 döttrar, 10 barnbarn och 3 barnbarns barn. Sagde Swanson var en äkta hedersman, högt ansedd af alla, lifligt intresserad i samfundet och förestod sitt hus som en luthersk kristen. Sonen Sam R. Swanson, född i Galesburg 1858, blef med tiden en af stadens mera betrodda män. Efter förberedande studier vid Martin's Business College i hemstaden samt vid Augustana College i Rock Island, ägnade han sig åt affärer och bekläddе äfven politiska förtroendeposter. Han afled den 2 maj 1919.

Karna Truedson föddes i Ingeberga socken den 28 januari 1835; blef församlingsmedlem i Galesburg 1852, och intill sin den 12 november 1919 inträffade död, 84 år gammal, var hon "aldrig borta från templet, tjänande Gud med fastor och böner natt och dag." Hon har det eftermälet, "att ha varit den trognaste medlemmen" i den stora församlingen, och i detta vittnesbörd instämmes allmänt.

Trued Truedson föddes i Sverige den 8 oktober 1846, konfirmerades af dr Hasselquist i Galesburg 1861, förblef sina löften trogen intill sin död den 24 maj 1919, 72 år gammal. Karna och Trued Truedson voro rätta syskon både efter naturen och nåden, oskiljaktiga i hemmet, och de fingo så godt som följa hvarandra in i den eviga hvilan.

Den yngsta dottern, *Bennett Truedson*, flyttade till Jamestown 1867, där hon blef gift med John D. Johnson, som år 1852 hade kommit till Amerika. Denne märkesman afled för fyra år sedan efter ett sträfsamt och nyttigt lif, hvarunder han

befästade sig i en oberoende och aktad ställning i Jamestown och bland annat var president för den svenska banken, trustee och kassör i Första lutherska kyrkan o. s. v. Tvärs öfver kontinenten räcker den som skrifver dessa rader sin hand till husmodern i 115 Prospect street i Jamestown till tack för gångna tider samt för att betyga sin glädje öfver detta hem och dess invånare. Den yngsta dottern i den skånska immigrantfamiljen från år 1852 är en sällspordt väl utrustad kvinna å hufvudets och hjärtats vägnar, en stark, sant kvinnlig personlighet, som sorgen ej kunnat krossa, ej heller medgången förvilla, med höga ideal och en kristens evighetshopp. Barn, I veten, att I hafven en god moder!

Det var tanken, då dessa rader påbörjades, att nedlägga en blomma på fru Hultgrens grift, men i stället har den blifvit en krans, sådan den är, på en familjegraf. Dock är det den nobla prästfrun i Jamestown, som gifvit uppslaget till alltsammans

Gud signe Anna Truedson Hultgrens minne. Skola barnen i andra, tredje, fjärde led, ja, allt framgent lika pietetsfullt ömma för vår kyrkas väl, som Trueds gamla ätt från Skåne?

JULIUS LINCOLN.

I hamn till sist

Hemmansägaren Edvin hade just afslutat sitt arbete för dagen. Det var en härlig vårafton. Solen hade nyss gått ned, och kvällen bredde sin hemlighetsfulla slöja öfver land och sjö. Det var så tyst, så högtidligt, som om hela jorden legat försänkt i bön.

Så tyckte åtmtinstone Edvin, där han satt på bänken i den vackra trädgården, som på tvenne sidor omslöt den gamla manbyggnaden, medan kvällens skuggor sakta smögo sig öfver nejden. Bortom ängen i öster utbredde sig skogen med de himmelshöga granarna, och väster ut skymtade hafvet fram, det stora väldiga hafvet, som sträckte sina starka armar långt inåt landet. Huru ofta hade han ej som barn gått omkring i skogen och lyssnat till granarnas allvarsamma sus eller suttit där nere vid hafvet och betraktat böljornas ystra lek bland strandens uråldriga klippor.

Edvin hade öga och sinne för det sköna i den natur, som omgaf honom. Han tyckte sig se en skymt af Guds härlighet framlysa ur trädens löf och markens blommor, ja, från hvarje vrå af den fäderneärfda torfvan. Och hvad han älskade sitt hem och sitt land! Här hade hans far och farfar

fyllt sin kallelse som redliga landtbrukare. Här ville han också verka och göra sig nyttig, så länge det behagade Gud att låta honom lefva på jorden.

Så lycklig han kände sig vid denna tanke! Hans hjärta klappade hörbart, hans själ fylldes af en enda känsla:

"Vår bygd, vårt land, vårt hundramila hem,
väf af vårt lif din storhet och din ära!"

Men hvad var det? Drog ej en mörk skugga öfver det glädjestrålande unga anletet? Jo, så var det.

Edvins tankar hade med ens fått en allvarsam prägel. Han tänkte på sin bror, Herman, som för några månader sedan rest till Amerika. Och han frågade sig själf åter och åter, huru det gick för honom därute i det stora främlingslandet.

Han hade orsak att vara orolig för sin bror. Under en följd af år hade han varit sjöman och som sådan farit ganska vida omkring i världen. På senare tiden hade han fört ett allt annat än exemplariskt lif. Och huru skulle det gå honom nu, då han ej hade någon, som kunde räcka honom en hjälpsam hand i frestelsestunderna?

Jo, det fanns en, som äfven där ute kunde och ville stå honom bi, det var Jesus Kristus. Edvin visste det. Han hörde till dem, som tidigt valt honom till sin Frälsare och Herre. Han visste, att han har gåfvor att gifva dem, som åkalla honom. Det hade han fått erfara mer än en gång. Hans broder var borta från hemmet. De kunde ej längre nå honom för att bistå honom, vare sig med hjälp eller råd. Men Gud visste hvar han fanns och hvad han behöfde. Och Gud var lika mäktig att frälsa i Amerika som i Sverige.

Så knäppte han sina händer och utgöt sitt hjärta i en brinnande bön för sin broder. En underbar förnimmelse af frid fyllde hans hjärta. Han kände, att Gud var honom nära. Det var, som om någon hviskat i hans öra: "Din bön är hörd!"

* * *

Vi förflytta oss till ett sjukhus i en af Amerikas mellersta stater. I en af sjuksalarna ligger en ung man, som nyss genomgått en allvarsam operation. Läkaren har förklarat, att intet hopp om vederfående finnes. Därom vet emellertid den sjuke ännu ingenting. Man har uppdragit åt pastorn, som besöker honom, att meddela honom den nedslående underrättelsen.

Det är Herman, som efter en helt kort vistelse i Amerika hunnit sitt jordelifs timliga mål.

Dagarna förflyta långsamt och enformigt. Den sjuke har så småningom kommit till visshet om sin verkliga ställning.

Huru mycket hade han ej velat gifva, om han nu kunnat förflytta sig hem till sina kära! Hemmet, som han under åratal brytt sig så litet om, blef honom på en gång så förunderligt kärt.

Skola vi nu tro, att sådant bara är tillfälligt känslosvall utan någon vidare betydelse? Ingalunda! Det är snarare den bättre människan hos oss, som i sådana stunder tar ut sin rätt.

"Om jag bara finge se mina föräldrar en gång till!" hviskade han. "Jag har gått mina egna vägar och tillfogat dem mycken sorg. Det kännes så bittert nu att tänka på huru många tårar de fällt för min skull, huru mycken hjärtenöd jag vållat dem. Huru gärna ville jag ej bedja äfven dem om förlåtelse!"

Herman hade fått en god kristendomskunskap med sig ut i lifvet. Minnena från hemmet, exemplet af föräldrarnas bönelif och vandel stodo beständigt på vakt vid hans läger såsom fridsbudbärare från en bättre värld. Pastorn, som dagligen besökte honom, fick snart erfara, huru det hårda hjärtat begynte mjukna och öppna sig för ordets Ande. Det dröjde ej länge, förrän han ärligt och uppriktigt bekände sin synd, sökte och fann frid i Jesus Kristus.

Efter några dagars stilla hvila i Gud slöto sig hans ögon i döden. Pastorn, som besökt honom, och några sjuksköterskor, hvilka tjänat honom under sjukdomen, voro de enda, som följde honom till hans sista hvilorum.

* * *

Det var en dag på försommaren. Solen strålade från en högblå himmel, naturen prunkade i sin skönaste skrud och fåglarna sjöngo öfver hvarandra i den klara luften. Det var en försommardag, sådan som endast Sverige vet om.

Edvin vandrade med skyndsamma steg öfver ängen upp mot gården. Bref har nyss anländt från Amerika med underrättelse om att Herman var död.

Död! — Var det möjligt?

Det var ju knappt mer än ett halfår, sedan han lämnade Sverige. Edvin mindes, som om det varit i går, den dagen, då han reste. Han tyckte sig ännu se honom, huru han vände sig om i vagnen, då denna höll på att försvinna i vägkröken därborta vid skogsbacken, och vifta ett sista farväl. Och nu var han död, borta för alltid!

Brefvet, som meddelade dem där hemma den

sorgliga nyheten, åtföljdes af en underrättelse, som likt en helande balsam göt sig öfver deras sargade hjärtan. Herman hade funnit frid och hvila i Gud. Det hade förunnats honom att tillbringa sina sista stunder på jorden bland människor, hvilka älskade Jesus och själarna och som därför vårdade honom med den kärlekens omsorg, som framgår ur en lefvande tro.

"Hvarför skulle han resa?" frågade Edvin sig själf gång på gång. "Om han bara varit hemma, så att vi fått vårda honom i hans sjukdom!" Huru skulle det ej ha förljufvat hans sista stunder! Och så godt det skulle ha känts för oss, som nu sörja honom!"

Men hvarför nu bara undra och fråga? Herman var borta, och det som skett stod icke till att ändra. Edvin kände också, att de hade stor orsak att vara glada och tacksamma. Deras böner voro hörda. Herman var borta och dock icke borta. Den vinddrifne seglaren hade ändtligen funnit ro i den evigt lugna hamnen,

"där vännen återfår sin vän,
och David, from och glad, igen
sin Jonatan omfamnar."

Han behöfde icke sörja såsom de, hvilka icke hafva något hopp.

Från denna stund omfattade Edvin den kyrkliga verksamheten i Amerika med ett helt annat intresse än förr. Så godt, att det fanns kyrkor och skolor, sjukhus och barmhärtighetsinrättningar, som äfven därute gingo Guds ärenden! Hvad skulle det blifvit af hans bror, om ingen svenskamerikansk kyrka funnits? Hvad skulle det blifvit af de många andra, som dit utvandrat, hvilka

så småningom uppgå i den stora amerikanska nationen? Gud vare lof, att vi få bekänna: Jag tror på en helig, allmännelig kyrka, de heligas samfund.

"Fördolda äro Herrens vägar,
men nåd och trohet teckna dem.
Med mänskors barn han sällskap plägar
liksom en fader i sitt hem."

A. F. ALMER.

Kristi stridsmän

I pastorshuset uti Torgau satt
den veke Melanchton, den starke Luther,
rådplägande i vänlig broderskrets
om Kristi kyrkas räddning och dess frihet.
Hvarthelst de sågo, hängde dystra moln,
och tungt bekymmer kvalde deras hjärtan.
För Luther skimrade väl hoppet än;
han såg ännu på tidens vilda böljor
en räddningsplanka för den kristna tron,
men rådlös, hopplös var hans trogne Filip;
förlorad syntes honom striden nu.
och kyrkans spillror kunde mer ej räddas.

Då kallas Melanchton från samlingsrummet,
bortdomnad, drömmande han går och kommer
uti en sal, där pastorns fromma maka
med modersömhet undervisar barn.
Hon lär dem bedja om Guds rikes seger,
och barnen knäppa sina händer samman
och bedja så förtröstansfullt och skönt.
I Filips öga darrar nu en tår;
han tänker på de gamla helga orden:

"Af unga barns och spenabarnens mun
har du en makt upprättat." Hoppet vänder
tillbaka till hans själ, med klarnadt anlet,
med blicken segersäll, på nytt han träder
i broderskretsen. Luther såg förvånad
sin Melanchtons förvandling, och han sade:
"Hur är det, Filip? Har ett under skett?"
Men Filip utbrast, lågande af mod:
"Vi skola segra, Martin! Jag har sett
de stridsmän, som för Kristi rike kämpa
och bli oöfvervinnliga." "Så nämn mig",
sad' Luther, "dessa tappra hjältar!"
"De äro barn, små fromma, oskuldsfulla,
blåögda, hurtiga evangelister.
Jag hört dem bedja för Guds rikes seger,
och segerlöftet stod på deras panna.
För deras böner kan ej Gud tillsluta
sin himmel och sin nåd. Vi måste segra."

Uti rådplägningen kom ljus och hopp,
beslut blef fattadt, och som örnar modigt
reformatorerna till handling skredo.
Och Gud var med dem vid det stora verket;
han hörde mödrarnas och barnens bön.

ASSAR LINDEBLAD.

FRÅN KYRKANS FÄLT

GIRLS'—BOYS' COTTAGE.

Iowa Lutheran Children's Home

Iowa-konferensens kanske dyrbaraste och käraste klenod — så betecknar Iowa-konferensens historiker, dr Emil Lund, barnhemmet i Stanton.

Det var Halland-settlementets grundläggare, pastor B. M. Halland, som beredde vägen till denna inrättning. År 1870 meddelade han konferensen, att han utsett ett område på 160 acres nära Stanton, Iowa, för ett blifvande barnhem. Konferensen gaf honom och pastor Håkan Olson i uppdrag att företaga förberedande åtgärder i barnhemssaken. Vid konferensens möte 1871 inberättade denna kommitté, att den till konferensens förmån inköpt ofvan nämnda jordområde för ett pris af $14 per acre.

En barnhemsbyggnad uppfördes år 1881 för en kostnad af $2,065. Den tillbyggdes år 1891 till en kostnad af $1,877.40, samt återigen år 1903, då en flygel byggdes till söder om hufvudbyggnaden, som kostade $5,556.11. År 1907 uppfördes ett skolhus för barnhemsfamiljen, som kostade $2,979.78.

Iowa-konferensen har i dessa byggnader gifvit kärleksfull omvårdnad åt en ansenlig skara af värnlösa små. Byggnaderna motsvarade sin tids kraf, men efter 36 år hade dessa tjänat ut.

Hemmets styrelse sökte väcka konferensens uppmärksamhet på barnhemmets behof af ny byggnad, men konferensen var upptagen med stiftandet och uppbyggandet af sina öfriga präktiga inrättningar. Vid konferensmötet i Des Moines år 1917 framställde barnhemmets styrelse ånyo, och med all kraft, behofvet af ny byggnad vid barnhemmet och yrkade på att konferensen skulle handla i saken utan dröjsmål. På styrelsens rekommendation fick konferensens verkställande kommitté i uppdrag att besöka hemmet och göra undersökning om behofvet af ny byggnad. Verkställande kommittéens rapport till konferensmötet i Burlington, Ia., 1918, öfverensstämde med barnhemsstyrelsens begäran.

Barnhemsstyrelsen inlämnade vid samma konferensmöte "plans and specifications" för en ny byggnad. Den framlämnade planen innefattade uppförandet af en central byggnad med värmeapparat och kolrum, "laundry" och gymnastiksal i källarvåningen; matsal, kök, skafferi, ämbetsrum och skolrum å första våningen, samt sofrum för föreståndarefamiljen och tjänstepersonalen å öfre våningen. Vidare skulle den sist uppförda flygeln af den gamla byggnaden tjäna såsom en "Girls' Cottage" och skolhuset omändras till en "Boys' Cottage".

Konferensen gaf styrelsen i uppdrag att bygga i enlighet med den framlagda s. k. "Cottage"-planen, kostnaden att ej öfverskrida $35,000. Vidare föreskref konferensen, att styrelsen fick skrida till verket med uppförandet af denna byggnad, så snart $25,000 tecknats och $12,000 inbetalts för detta ändamål.

FARM COTTAGE.

Men konferensen beslöt vidare, att skolsaken vid hemmet skulle så ordnas, att barnen framdeles komme att bevista den publika skolan i Stanton, samt att verksamheten vid hemmet så ordnades, att hemmet hädanefter skulle förestås af en diakonissa och en praktisk farmare anställas att sköta jordbruket.

På grund af dessa beslut måste genomgripande ändringar ske i byggnadsplanerna. Enligt den nya förordningen blef ett skolrum vid hemmet öfverflödigt, och då en farmare skulle engageras att sköta farmen, behöfdes hem för familjen.

En helt ny plan utarbetades. I den nya planen ingick trenne nya byggnader, två större "cottages", med rum för 35 barn hvardera, och en "central plant", med rum för värmeapparat och "laundry" i undervåningen, samt matsal, kök, bageri, skafferi och ämbetsrum i öfre våningen. Dessutom skulle den södra flygeln af den gamla byggnaden omordnas till hem för farmaren och det gamla skolhuset användas till hem för tjänstepersonalen. Enligt denna plan har arbetet utförts.

Styrelsens första problem efter byggnadsplanens antagande blef nu att samla nödiga medel. Styrelsen kände nog, "att det var ett trons vågstycke" att samla medel för och att uppföra sådana byggnader midt i krigstid. Redan innan vi voro färdiga att börja insamlingen för byggnadsfonden, var det klart för styrelsen, att de ej kunde uppföras för $35,000. Priserna på byggnadsmaterial hade stigit betydligt, sedan kostnaden beräknades i februari månad, och prisförhöjningen fortsatte alltjämt. Minst $45,000 var det styrelsen behöfde. Men behofvet förefanns, och i förtröstan till Gud

CENTRAL PLANT.

och förlitande på våra samfundstrogna församlingsmedlemmar vågade styrelsen skrida till verket med insamlingen.

Pastor O. A. Elmquist, Stanton-församlingens pastor, erbjöd sig att förestå insamlingen, med villkor att styrelsen blef ansvarig för en studerandes lön under hans bortovaro från församlingen. Anbudet antogs.

Söndagen den 9 juni påbörjades insamlingen. Tvenne större subskriptioner upptogos den dagen, den ena i Stanton- och den andra i Red Oak-församlingen. Sammanlagdt blef det en summa af mer än $5,000. Denna början ingaf oss den största frimodighet, och insamlingen fortsattes med visshet om framgång.

Insamlingen fortsattes inom Stanton-distriktet och därefter i konferensens öfriga distrikt, tills mer än den begärda summan tecknats. Redan den 11 juli, då styrelsen samlades, kunde pastor Elmquist rapportera, att $25,000 tecknats och att 75 procent af denna summa var i kassörens händer. Beslut fattades att genast börja byggnadsföretaget. Mr C. W. Johnson, en medlem af barnhemsstyrelsen och af konferensens verkställande kommitté, valdes till byggnadsföreståndare med en lön af 80 cents i timmen. Mr Johnson har haft hand om att inköpa materialier, hyra arbetare, anskaffa kostnadsförslag, leda arbetet o. s. v. Han har gjort allt hvad en kontraktör har på sin lott, och dessutom har han själf troget arbetat. Efter mångfaldiga svårigheter hade han sitt arbete fullbordadt den 28 augusti 1919, så att barnhemsfamiljen kunde börja använda de nya byggnaderna.

För en kostnad af $49,184.61 hafva vi nu tre

fullkomligt "fireproof brick and concrete" byggnader.

Insamlingen kostade två procent af den insamlade summan. Byggnadsföreståndarens lön belöpte sig till mindre än fem procent af kostnaden. Det har varit ett kärleksarbete för alla, som tagit del däri, både de som arbetat och de som gifvit penningar.

Hemmet består af flera rätt imponerande byggnader, en central byggnad och tvenne cottages af "brick and concrete" samt tvenne byggnader af timmer, nämligen jordbrukarens hem och hemmet för tjänstepersonalen.

I rätt mycket skiljer sig denna inrättning ifrån vår synods öfriga barnhemsinrättningar, men vi tro, att den bättre än andra motsvarar sitt ändamål, det nämligen: att vara ett verkligt hem för barnen.

CHAS. E. BENGTSON.

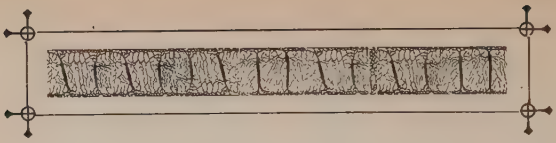

The Lutheran Bible Institute

Denna bibelskola är en kraftig försäkran om bönhörelse. Bönens ande sänkte sig ned öfver enskilda bedjare här och där i våra församlingar och frammanade "böner så varma" om just en sådan bibelskola, som nu genom Guds ledning kommit till stånd. Dessa bedjare voro vidt skilda till rummet och stodo ej i annan förbindelse än "andens gemenskap". Samtidigt hade fröken Annette Elmquist (numera pastorskan Geo. N. Anderson) bevistat en bibelskola i Nyack, N. Y. Vid sin hemkomst till St. Paul tände hennes vittnesbörd en ny låga på det ena bönealtaret efter det andra. Antalet af samtliga bedjare växte, till dess att de kommo hvarandra så nära, att de kunde meddela sig med hvarandra. Då blef det samtal om saken, man kom öfverens att bedja tillsammans, och innerliga voro de böner, som uppsändes till Gud.

Utan att veta hvad som försiggick i detta ärende, kom professor Adolf Hult en dag till undertecknad och föreslog, att jag skulle skrifva en artikel om en bibelskola. Utgången af vårt samtal blef, att han åtog sig att skrifva artikeln,

hvilken också strax blef synlig i *Minnesota Stats Tidning*. Artikeln väckte genklang i månget för andligt lif och verksamhet ömmande hjärta. Man förstod också, att en sann och sund lifsrörelse måste hafva sin källa i Guds ord och därur hämta ljus och kraft, hvadan förslaget om en bibelskola kom som "en soluppgång från höjden".

Bland andra, som den väckta tanken "förde på knä", voro pastorerna S. M. Miller och Roy F. Thelander. På deras begäran samlades en eftermiddag — den 1 augusti 1918 — fyra själsfränder, de två nyss nämnda och pastorerna Geo. N. Anderson och C. A. Wendell, i den sistnämndes arbetsrum till gemensam bön, att Herren måtte "göra sin vilja känd i detta ärende samt gifva dem nåd att villigt göra hans vilja." Stunden säges ha varit "oförgätlig". Utgången af följande rådplägning blef ett enhälligt beslut att pålysa ett allmänt möte för att bereda andra intresserade tillfälle att utbyta tankar om saken.

Detta möte hölls den 30 samma månad i Första lutherska kyrkan i St. Paul. En oväntadt stor skara hade samlats från alla håll. En gripande bönestund föregick förhandlingarna. Af samtalet som följde framgick, att en luthersk bibelskola var ett länge kändt behof, och att det förefanns en allmän önskan, att en sådan bibelskola måtte komma till stånd. En kommitté valdes att framkomma med förslag om arbetsplan. Vid följande möte rapporterade kommittéen, konstitution antogs, och föreningen inkorporerades under namnet "The Lutheran Bible Institute". Berättigade till medlemskap äro medlemmar i luthersk församling, som bidraga med en frivillig årlig afgift.

Det uppdrogs åt den valda styrelsen att kalla föreståndare för skolan. Behandlingen af denna sak uppsköts gång på gång, emedan styrelsen ville göra sig viss om Guds ledning. Dessa sammankomster blefvo därför bönemöten i stället för affärssessioner. Omsider, vid mötet som hölls den 4 februari 1919, stod herr N. P. Benson upp och gjorde följande förslag: "I think the time has arrived to take action in this matter, I move you that in the name of God we call Rev. S. M. Miller to become Dean of the Lutheran Bible Institute." Förslaget understöddes af fru Olive Peterson och antogs enhälligt. Efter mycken tvekan antog pastor Miller det maktpåliggande ansvaret i början af maj månad, och har han sedan dess med framgång och välsignelse tjänat som anstaltens föreståndare.

"Det förnämsta ämnet i skolans studiekurs är bibelstudium. Vi vilja lära känna Ordet och finna all vår kraft till sant kristligt lif och arbete där." Sedan gifvas kurser i kyrkohistoria, missionshistoria, inre mission, biblisk pedagogik, katekes, församlingssång, o. s. v. Skolåret delas i tre terminer, och hvarje termins arbete göres så fullständigt som möjligt, så att de, som icke kunna tillbringa hela året vid skolan, må med fördel bevista skolan en eller ett par terminer.

Lärarekåren har, förutom "dekanus", bestått af pastorerna Geo. N. Anderson, Roy F. Thelander, C. A. Wendell och Albert Loreen, samt fru Annette Anderson. Fru Anderson har äfven tjänat som vår Field Secretary, och har hon med sällspord framgång gjort skolan känd och vunnit vårt folks förtroende och understöd för saken.

I maj månad innevarande år (1920) antog undertecknad direktionens kallelse att ägna en del af sin tid åt anstalten som "Director of the Extension Department". Nya lärarekrafter komma att anlitas, eftersom det växande behofvet kräfver. Förlidet år voro 30 studerande inskrifna i "dagskolan" och 350 i "aftonskolan". D. v. s., de förra ägna hela sin tid åt dessa studier, medan de senare bevista de klasser, som undervisas på olika platser om kvällarna.

I år flyttar bibelskolan in i f. d. Norska Synodens lediga seminariebyggnad. Den är en särdeles vacker lägenhet, med ändamålsenliga lektionsrum, kapell, matsal och "dormitory rooms".

Så långt om skolans tillkomst och tillvaro. Det begränsade utrymmet tillåter icke mer än denna skiss. Vi tillägga blott: "Af Herren är det skedt och är ett under för våra ögon."

Hvad vill då denna bibelskola uträtta? Den vill med Guds hjälp fylla ett verkligt behof i vår kyrka. Vi vilja förebygga möjligheten att vår ungdom bevistar andra samfunds bibelskolor. Värdefulla insatser i vår verksamhet ha redan på så sätt gått förlorade för oss. Vi behöfva, mer än någonsin, arbetskrafter på våra många olika fält. "Säden är mycken" och håller på att förspillas af brist på arbetare. Dessa krafter måste helgas och fostras, om de skola blifva till största möjliga nytta.

Det är icke vår afsikt att utrusta en "stor evangelisters skara" af lekmannapredikanter, utan meningen är att gifva vår ungdom tillfälle att bättre bereda sig för just det arbete, som de redan utföra bland oss, med sådan utvidgning, som be-

hofvet kräfver. Den Inre missionen fordrar tillsyn, Hemmissionen likaså, och Hednamissionen ropar högljudt efter hjälp och räddning. Hvar skall missionssinne, män och medel komma ifrån, om ej hjärtan sättas i brand?

Vi behöfva bättre söndagsskollärare och församlingsskollärare, om våra barn ej skola svälta ihjäl. Vi behöfva kristliga hem, som omgifva dem med "helighetens ande". Vi behöfva ett nytt andligt sinne i våra ungdomsföreningar. Vi behöfva unga män och kvinnor i våra skolor och samhällen, hvilka kunna tjäna som "ljus" och "salt". Våra öfveransträngda och modfällda pastorer behöfva hjälp i form af "handtlangare", som både vilja och kunna tjäna som ögon, öron, tunga, händer och fötter. Det går icke med mindre. Vi behöfva församlingsmedlemmar, som hafva vakna samveten, äro tillgifna vår kyrka, troget bevista gudstjänsterna, uppskatta och uppbyggas af en biblisk predikan, stå färdiga att tjäna och bidraga frivilligt och frikostigt till främjandet af Herrens sak i världen.

Kraftstationen för allt detta är Guds ord. Det är vårt enda, men tillräckliga hopp. "All skrift, af Gud ingifven, är ock nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse, till tuktan i rättfärdighet, på det att Guds människa må vara fullbordad, till allt godt verk skicklig" (2 Tim. 3: 16, 17). "Till allt godt verk skicklig"! Men märk äfven det som föregår: "att Guds människa må vara fullbordad"! Det vill säga: hufvudsaken är icke verksamhet och tjänst, utan den enskilda människans andliga fostran.

Våra unga "gudsmänniskor" behöfva upplysning

i uppenbarelsens sanning. De behöfva att befästas i nåden. De behöfva att blifva grundade i läran. De behöfva ett nytt, rikt mått af Kristi kärlek i sina hjärtan. De behöfva att "uppfyllas af Anden"; att uppbyggas på sin allra heligaste tro; att stålsättas i kampen mot synden; att lösa de stora inre och yttre frågor, som möta dem vid hvarje steg; att fullborda helgelsen i Guds räddhåga. Detta är det egentliga behof, som vår bibelskola vill fylla. Ty utan hans kärlekslif i hjärta, utan "ett nytt och lefvande hopp", måste allt annat uteblifva. Hvarifrån skall detta komma? Ifrån *källan* — ifrån Guds *nådemedel.* Och det sker genom ett djupare, ingående studium af den Heliga skrift under bön till Gud om hans Andes upplysning, ledning och tillämpning.

Till detta vill vår bibelskola förhjälpa vår ungdom. Skriftens värld är det område, där en "gudsmänniska" kan blifva fostrad och "fullbordad". Och i den världen behöfver man ledning, lika mycket som i naturens värld, genom en sann och lefvande "vetenskap". Och här har bibelskolan sitt uppdrag — sin höga kallelse. Erfarenheten bevittnar redan, att den icke bedragit sig i fråga om denna sköna uppgift inför Herren.

Således, först ljus, lif och kraft för den enskilde, vare sig han nu gör bruk af detta i någon särskild tjänst eller ej. Han behöfver det för sitt eget andliga lif. Verkningarna häraf kunna dock ej uteblifva i våra hem, våra församlingar, våra skolor, våra samhällen, vårt land.

Men sedan tjänst. Detta kan nu vara i det enskilda och lilla, utan att bära någon viss uniform, men med riklig frukt och stor välsignelse. Den

som ser i löndom kan vedergälla uppenbarligen, där man minst anar det. Men denna tjänst kan också vara mera offentlig och allmän. Det är icke sagdt, att våra synoder vilja eller kunna anlita sådan tjänst med särskilda uppdrag. Det betyder dock mindre. Ty ofvannämnda sysslor i den lokala församlingen äro viktiga nog, och om de skötas efter Guds vilja, så faller med tiden allt annat till. Andra tillfällen att tjäna yppa sig ock, det ena efter det andra.

Så t. ex. har en af våra unga kvinnor tagit sig före, medan hon på vanligt sätt förtjänar sitt bröd, att i Minnesotas skogar samla de andligen vanvårdade barnen i söndagsskolor, och äfven klasser af äldre undervisas. Så kunna äfven unga män — ja, äldre män — göra. All sådan verksamhet kan inordnas och öfvervakas af hithörande styrelser. Den katolska kyrkan förstår att göra bruk af sådan tjänst. Hvarför icke den lutherska kyrkan?

Vidare så är det vår mening att söka vinna unga män för det heliga predikoämbetet och gifva dem den uppmuntran de torde tarfva. Och erfarenheten säger oss, att många af dessa både behöfva och önska en djupare kunskap i Guds ord, dels som grund för vidare studier, dels för sitt eget stadgande i tron.

Att The Lutheran Bible Institute är en luthersk inrättning, behöfva vi väl ej söka bevisa. Den *är* luthersk, medan mången annan inrättning, hvars lutherdom icke sättes i fråga, bär rätt bleka färger. Lärarepersonalen är äfven af inre och yttre erfarenhet öfvertygadt luthersk. För öfrigt hänvisa vi till vår konstitution och våra "Articles of

Incorporation." Vi segla icke under falsk flagg. Vi hafva icke heller studerande af allehanda kyrkliga färger, så att vi nödgas pruta af på vår lutherdom. Ej heller behöfva vi täfla med statens skolor och tumma på lutherska grundsatser. Sedan är ju själfva idéen "bibelskola" genomluthersk i anda och sanning. Sådana ha länge funnits i den lutherska kyrkan i Europa — bibelskolor, hvilka på samma gång äro "bönehus" och icke "marknadshus".

Bönen är ock ett viktigt nummer på vårt program, dels för att umgås med vår himmelske Fader och omgifva oss med den atmosfär, som är ett det andliga lifvets viktigaste villkor. Där bönens ande icke är den rådande, där förtvinar Sarons blomma. Där fönstren icke äro öppna mot Jerusalem, där kastar döden sina skuggor öfver hem, skola, stad och land.

Men vi hafva också mycket att *utbedja* oss af Gud, på grund af tydliga löften om bönhörelse. Vi mena inre och yttre gåfvor, som vi behöfva, och som Gud har lofvat skänka i svar på trons bön. Anstalten såsom sådan vill vara ett trosbarn, som i allt förtröstar på Herren och ser honom i händerna efter allt. Vi hafva fått upplefva mången märklig infrielse af sådana löften, icke minst i fråga om det finansiella. Äfven där har han dragit försorg om oss och uppväckt vänner, som stått honom och oss till tjänst med sina medel.

Sommarskolan, 1920, hölls vid Lake Independence, och Gud gaf oss långt utöfver hvad vi kunde bedja eller tänka. Alla deltagare jublade inför Herren öfver den välsignelse, som kom oss till del.

Det är vår afsikt att hålla sådan skola hvarje sommar och att utvidga den, så att allt flera kunna draga fördel af dessa rika tillfällen.

Välsigne Gud i fortsättningen denna Herrens plantering, att den må lända Kristi namn till ära, vår lutherska kyrka till fromma och många själar till evig glädje!

C. J. Södergren.

Sjuksköterskornas hem och ålderdomshemmet vid svenska lasarettet i Kansas City, Mo.

Kansas-konferensens sjukvårdsanstalt i Kansas City, Mo., är belägen på en af stadens vackraste höjder. Från denna, hvarifrån utsikt gifves öfver stadens olika delar, söker denna inrättning i någon ringa mån utföra den barmhärtige samaritens verk ibland de skaror, som draga fram samt bygga och bo inom vår synods sydliga område. Å västra sidan om hospitalet ligger Penn Valley Park, emellan hvars natursköna höjder slingra sig stadens förnämsta boulevarder; i norr, mot den imponerande järnvägsstationen, förlägges en af vårt lands skönaste "memorial parks", åt sydsidan är ett område, där vackra hem, kyrkor och mindre affärshus omväxla med hvarandra. Öster om hospitalsbyggnaden har nyligen uppförts ett hem för sjuksköterskorna. Byggnaden är af tegel, och dess längd är 73 fot längs Baltimoregatan, bredden är 46 fot och höjden tvenne våningar. Det stora mottagningsrummet, som förbindes med lektionsrummet, har möblerats af "The Hospital Auxiliary". Demonstrationsrummet är

SJUKSKÖTERSKORNAS HEM VID SVENSKA HOSPITALET, KANSAS CITY, MO.

ÅLDERDOMSHEMMET VID SVENSKA HOSPITALET, KANSAS CITY, MO.

försedt med nödiga apparater samt moderna bekvämligheter. De 22 boningsrummen äro väl inredda och smakfullt möblerade. Det gamla hemmet har renoverats, och har man nu utrymme för omkring 60 sjuksköterskor. Byggnadsomkostnaderna belöpte sig till omkring $25,000.

Det senaste tillägget till Kansas-konferensens barmhärtighetsinrättningar är den storartade gåfvan af herrar Axel och John Hawkinson. Gåfvan består af en vacker egendom, belägen strax söder om hospitalet, som inköptes för en summa af $6,500 och skänktes för upprättandet af ett ålderdomshem. Byggnaden är af tegel med tvenne våningar, inredda i tio rum. Jordområdet är 81x130 fot. Planerna för hemmet äro ej fullbordade ännu, men meningen är, att inrättningen skall ägas och kontrolleras af Kansas-konferensen; dock synes meningen vara, att hemmets verksamhetsfält bör vara endast Kansas City och dess närmaste omgifning. Inom detta område finnas många orkeslösa och hemlösa åldriga skandinaver. Man kan näppeligen med godt samvete fortsätta som hitintills att sända dessa till statens fattighus. I och med hemmets upprättande ikläda vi oss ansvar, men det är dock ansvar, som ogärna kan uraktlåtas. Säkerligen var det Guds ledning, att tvenne af vår kyrkas män väcktes att taga det första steget till denna barmhärtighetsinrättnings upprättande.

V. Spong.

Svenska luth. ålderdomshemmet i Worcester, Mass.

Vid New England-konferensens sist hållna möte beslutades att upprätta ett ålderdomshem i Worcester, Mass. En egendom, 28 Harvard street, har blifvit inköpt för nämnda ändamål, belägen nära stadens centrum, sex kvarter från Första lutherska kyrkan och tre kvarter från prästgården. Byggnaden innehåller 20 rum. Tomten är 60,000 kvadratfot, således nog för trädgård för hemmets behof. Priset var $35,000. Ägaren utfäste sig att samla $5,000, och fru John Jeppson donerade $5,000. Så nu återstår $25,000.

Det är ej ännu bestämdt, när hemmet kommer att öppnas. Om den uppmuntran, som uttryckts i ord för detta företag, kommer att öfvergå i handling, torde vårt hem kunna öppnas redan i år. Ganska många hafva redan begärt inträde till hemmet. Att svenska barn vårda sina föräldrar med tacksam kärlek, är ju glädjande. Det händer dock äfven, att äldre män eller äldre kvinnor efter lifvets sträfsamma arbetsdag finna sig mot lifvets afton ensamma och öfvergifna. Konferensen har nu upprättat ett hem för dessa, där de i frid och ro få bida stunden för öfvergången från tiden till evigheten.

J. A. E.

ÅLDERDOMSHEMMET, WORCESTER, MASS.

Så föd den arme, kläd den nakne,
låt upp för nödens barn din dörr;
du skall ej själf din nödtorft sakna
af Herrens händer mer än förr.
Säll den, som sist i Faderns rike
får höra detta glada bud:
Det goda, du bevist din like,
det har du ock bevist din Gud.

HERDEMINNEN

In Memoriam

Nu eder arbetsdag har slutat
och ni har funnit önskad ro:
ni den förtjänt, vi den er unna,
när ni hos Gud i himlen bo.
Se tusenden er gärning minnas
med kärlek och med känsla varm,
och hålla eder hågkomst dyrbar
i älskande och tacksam barm.

Jag vet, att om ni återvände
till lifvets plikter än en gång,
om något sådant kunde hända,
ni skulle välja utan tvång
att åter samma spår beträda
och följa JESUS på hans stig
samt vandra samma smala vägen,
som för till frid evinnerlig.

De många hjärtan, som ni tröstat
med Herrens klara, rena ord,
de skola aldrig er förgäta.
Guds lof uppstiger från vår jord,
att re'n ni nådelönen vunnit!
På höga fjället ligger snö,
som aldrig smälter, — så förblifver
ett lif i Gud, det kan ej dö!

Det är så skönt att lefva, verka,
då dagens sol än hos oss är.
Den trogne tjänaren så villigt
här lifvets tunga ansvar bär.
Af nåd för Kristi skull han lönen
visst väntar; och med säkert hopp
han vet, att himmelen är arfvet,
som skänkes efter slutadt lopp.

O, se det tåg af stjärnor glida
på himmelen min blick förbi!
Mitt hjärta fylles utaf längtan
att också få en stjärna bli;
ty bland den återlösta skaran
så mången är mitt hjärta kär.
De vänta mig, jag skall dem möta,
när sist min ande frigjord är.

PHILIP ANDREEN.

John B. Bennett

Pastor John B. Bennett föddes i Veddige, Halland, den 1 augusti 1856 af föräldrarna Lars och Anna Brita Bengtson. Familjen flyttade år 1868 till Amerika och bosatte sig på farm nära Batavia, Ill. Unge John B. började sin bana såsom springpojke för ett "boarding-house", hvarjämte han emellanåt arbetade på farm. Han konfirmerades i Geneva 1872, hvarefter han inträdde som lärling å en mekanisk verkstad, där han, alltid arbetsam och plikttrogen, snart förvärfvade sig namn för att vara en mycket skicklig maskinarbetare. Genom pastor Ternstedts verksamhet uppstod en kraftig andlig rörelse i den unga Batavia-församlingen, och John B. Bennett blef därunder vid 21 års ålder bragt till medvetet troslif. Hans omvändelse var sann. Nitälskande för andras själar, sedan han vunnit sin egen, ville han gärna blifva präst, men visade redan därvid den ödmjukhet och andliga hänsynsfullhet, som kännetecknat den redlige brodern ifrån den första dagen till den sista. Fastän 21 år gammal hade han tid att vänta, till dess *Herren* gjort honom viss i sitt sinne och öppnat väg för den obemedlade. Pastor Bennett tog sig ock tid att skaffa sig så grundlig

beredelse som möjligt för det kall, han hade i sikte. Hans studietid var åtta år, sex i "college" och två i seminariet. Han prästvigdes midsommardagen 1888 i Galesburg och blef kort därpå i

JOHN B. BENNETT.

äktenskap förenad med en ungdomsvän i Batavia, Carrie Johnson.

Pastor Bennett stannade ej länge i någon församling, men det berodde alls icke på att församlingarna tröttnade på honom och hans ärliga ar-

bete. Den som skrifver dessa rader uppehöll sig en gång händelsevis på en plats, där br B. verkat, och enstämmigt gafs vittnesbördet: "Af alla pastorer, som verkat här, har ingen så gjort intryck på oss, och ingen varit så älskad och aktad som pastor Bennett." I Chesterton, Ind., stannade han längst, nio år, fastän uppdelade i två terminer. Församlingen därstädes fick ock under hans tid upplefva en andlig vårtid.

Broder Bennett var en genomhelgad personlighet. Hans omutliga hederskänsla, som reste sig emot allt hyckleri och all uppblåsthet, hvarhelst han mötte dem, gjorde, att hans yta syntes något sträf för dem, som ej gjorde sig besvär att lära känna hans inre väsen. Alla, för hvilka han öppnade sitt rika hjärta, äro enstämmiga i sitt vittnesbörd: "Se, en rätt israelit, i hvilken intet svek är."

Pastor Bennett afsomnade i sitt tillfälliga hem i Batavia den 14 november 1919, 63 år, 3 månader och 13 dagar gammal, och begrofs den 18 i Fairview cemetery i Batavia.

Så far i frid, du fridens man!
Farväl, du trogne Jonatan!
Gack i din Herres glädje in
och lönen för din möda finn!

P. G. T.

Erik Schöld

Pastor Erik Schöld föddes i Mockfjärd, Dalarne, Sverige, den 28 augusti 1858. Föräldrarna voro gudfruktiga landtbrukare, och gossen Erik erhöll sina djupa religiösa intryck från det lugna hemmet. Sedan sattes han i den allmänna skolan och konfirmerades enligt landets sed. Härefter kom han till läroverket i Falun, där han tog studentexamen med heder. För vidare utbildning vistades han någon tid vid Uppsala universitet och inhämtade en grundlig kunskap.

Under sina studieår tjänstgjorde den hänsofne som informator på åtskilliga platser och vikarierade äfven en tid för prosten Wahlbeck i Gustafs församling, Dalarne. Han hade således tillfälle att omsätta sin kunskap i det praktiska lifvet ganska tidigt.

Dock skulle icke fosterlandet få äga den unge studentens krafter och gåfvor. Redan 1890 finna vi honom säga farväl till landet i högan nord och komma till landet i väster, där vi bygga och bo. Han ingick i Augustana-synoden och prästvigdes samma år som han anlände till Amerika, i Jamestown, N. Y. Om han fått lefva, kunde han således firat 30-årsdagen af sin prästerliga bana i år, då synoden höll sitt möte i samma stad, där han mottog prästämbetet. Men Gud handlade annorlunda; hans tankar äro icke våra tankar och hans vägar äro icke våra vägar.

Pastor Erik Schölds första verksamhetsfält var Wheaton-pastoratet, Minnesota. Här tjänstgjorde han i femton år. På samma gång som han betjänade pastoratet, reste han ut på missionsfältet

och var med om att stifta Walla-, Betania- och St. Josephs-församlingarna. Från Wheaton flyttade han till Strandburg-pastoratet, Södra Dakota, där han verkade i fem år. Sedan kom han till Trade

ERIK SCHÖLD.

Lake-pastoratet, Wisconsin, där han stannade endast ett och ett halft år. Hans sista arbetsfält blef Spring Lake, Minnesota. Här verkade han i nära nio och ett halft år, till dess Gud kallade honom till hvila och ro.

År 1895 förenades den hänsofne i det heliga äktenskapet med fröken Christina Charlotta Lundholm. De båda skulle således i år firat silfverbröllop, men fingo fira begrafning. Ännu en påminnelse om lifvets hårda lott och förunderliga skiftningar. Deras äktenskap har välsignats med fyra barn, tre gossar och en flicka. En af gossarna, Einar, fick gå hem till Gud redan vid sex års ålder. Walter Mathias, Fritiof Erik och dottern Sigrid Maria äro kvar här nere. De tillsammans med makan äro de närmast sörjande vid den älskade faderns och makens bår. En broder, Andrew Schöld, en syster, Anna Lett, och en systerdotter, mrs Wilson Yetter, här i landet, två systrar i Sverige, Christina och Karin, fälla saknadens tårar vid grafven. Svägerskorna, mrs doktor Lundholm, miss Teorinda Lundholm och mrs Fred Erikson, samt svågrarna Theodor Lundholm och K. T. Lundholm äro bland de närmast sörjande. Många andra släktingar och en stor skara vänner deltaga i deras djupa sorg. Gud tröste oss alla!

Dagen lyktades för vår hänsofne ämbetsbroder pastor Erik Schöld alltför hastigt, mänskligt taladt. Han var stark om morgonen som vanligt den förste juni och intog sin frukost samt läste sin morgonbön, tog en liten promenad utanför boningshuset, träffades af hjärtslag och inbars död. Han var vid sitt frånfälle 61 år, 9 månader och 3 dagar gammal.

Vi kände Herrens närvaro ibland oss, då vi samlades i det natursköna Spring Lake fredagen den fjärde juni för att föra maken, fadern, läraren och ämbetsbrodern pastor Erik Schöld till hvilorummet på kyrkogården.

I sorgehuset sjöngs sv. ps. 489: 1. Pastor C. W. Samuelson läste Guds ord i 2 Kor. 5: 1—10. Pastor A. Melin ledde oss i en innerlig bön, och pastor S. Udden läste Fader vår och välsignelsen. Sedan sjöngs sv. ps. 482: 5, 6, hvarefter kistan med sitt dyrbara innehåll bars till kyrkan.

I processionen till kyrkan gingo pastorerna först, församlingens diakoner kommo näst, sedan följde trustierna, som voro bärare, så de sörjande, söndagsskolan och församlingen. Under orgelns toner fortskredo vi fram till koret, där herden skulle hvila en stund bland blommor och grönt. Vi sjöngo sv. ps. 444, hvarefter pastorerna Udden och Melin förrättade altartjänst. Undertecknad höll liktal på svenska öfver orden i 5 Mos. 32: 3, 4 med ämne: En själasörjares afskedshälsning, och pastor Franzen höll liktal på landets språk. Pastor Johnson uppläste personalierna, pastor Samuelson sorgeresolutionerna och pastor Wahlund frambar en hälsning. Han valde orden i Daniels bok: Gå din väg till ändens tid. Vår hederspastor i distriktet, Pihlgren, gaf ett tänkespråk i Jobs bok: De förelagda år äro komna, att jag går den vägen bort, där ingen återvänder. Så sjöngo vi ps. 495: 1—5 och altartjänst förrättades, hvarefter tillfälle gafs att kasta en sista blick på de välkända dragen af den hänsofne pastorn. Så fortsattes processionen i samma ordning som från hemmet till den gröna grafkullen på andra sidan vägen från kyrkan. Sedan ps. 187: 7—9 sjungits, förrättades jordfästningen af distriktets ordförande, assisterad af de närvarande pastorerna. Sist sjöngs: Till det härliga land ofvan skyn, och pastor Schölds jordiska tälthus sänktes ned i grafven.

Det är godt att veta under växlingarna här i världen, att Herren Gud regerar öfver allt och styrer allt efter sin vishet. Äfven öfver lif och död äger han makten. När vi därför följa våra kära till den tysta grafkammaren, så sända vi nog en suck mot höjden och fråga: Herre, hvarför gjorde du oss detta? Och han svarar, den trofaste Frälsaren: "Det jag gör, vet du icke nu, härefter skall du få veta det." Men vi förlora icke det kristna hoppet om ett saligt återseende i lifvets land.

Ej må en kristen sörja så,
som de där hopp ej hafva.
I förväg blott till hvila gå
de kära, vi begrafva.
En stund förut blott hemma är
den vän, som du begråter.
Vår Gud har mången boning där,
dit Herren Jesus låter
de sina samlas åter.

A. G. HAMMARBERG.

Anders Paul Green

Pastor Anders Paul Green föddes i Stockholm, Sverige, den 6 april 1859. Hans fader var engelsman till börden och sändes från England till Sverige att förestå byggandet af järnvägen mellan Göteborg och Stockholm. Under sin vistelse i Stockholm blef han bekant med en Margareta Cristina Eriksson, som sedan blef hans hustru. Hon var född i Stockholm. I detta äktenskap

föddes sonen Anders Paul. Fadern dog, när sonen var blott 10 år gammal.

Det var föräldrarnas önskan, att sonen skulle

ANDERS PAUL GREEN.

blifva pastor inom statskyrkan i Sverige. Modern själf ifrade för detta, äfven efter makens och faderns död, och uppmuntrades hon äfven härtill af en af kyrkans prästmän, i hvilkens tjänst sonen varit anställd. Anders Paul fick därför börja idka studier vid lärdomshärden Uppsala, och fortsatte

han med sina studier så länge moderns medel räckte till. Den dag kom dock, då han måste afbryta sina studier. Detta var nog icke så liten missräkning för både modern och sonen. Utför strömmen syntes det ha gått för Anders Paul under en tid. Kanske missräkningen var den största orsaken härtill.

I alla fall blef han omvänd till Herren vid 19 års ålder. Såsom många andra med likadant lynne och under liknande omständigheter började han genast predika och vittna om den Frälsare, som sökt och funnit honom. Inkomsten blef naturligtvis ej stor genom denna verksamhet. Han öppnade därför bokhandel i Stockholm och fick nog för sitt dagliga uppehälle härigenom.

År 1889 reste han till Amerika. Han var nu 30 år gammal. Här fortsatte han att predika i den reformerta kyrkan, eller bland de mera fria, till dess han på synodalmötet i Chicago år 1908 prästvigdes och blef en af Augustana-synodens pastorer. Sedan dess har han verkat på följande fält: Stratford, Iowa; Marion Hill, Kansas; Saronville, Nebr.; Minot, N. D.; och sist i Carthage, S. D. Hit kom han den första söndagen i september år 1917. Före sin ordination i Chicago verkade han i Minnesota och Iowa.

Den 21 maj 1895 ingick han äktenskap med Hulda Carlson.

Pastor Green var mer eller mindre sjuk omkring ett års tid före sin bortgång, men dock ej sämre än att han kunde sköta sin kallelse och predika nästan regelbundet till förlidet nyår. Han reste då till Sioux Falls och var på hospitalet en tid. Han kom sedan hem och kände sig något bättre.

Han upptog åter sin verksamhet och fortsatte därmed, till dess han predikade för sista gången i församlingens kyrka söndagen den 11 april. Han talade då äfven till söndagsskolan. På torsdagen var han med på kvinnomöte och talade sina sista ord till församlingen.

Sjukdomen tilltog och lidandet var nästan outhärdligt under en månads tid. Dödsbudet kom dock till sist och bringade lisa. Lugnt och stilla afsomnade han på fredagsmorgonen den 14 maj 1920.

Begrafningen firades den 18de. Fyra af distriktets pastorer voro närvarande. Dessa deltogo alla i sorgegudstjänsten. Ett par sånger sjöngos först i prästgården. Pastor A. G. Ander läste Guds ord och ledde i bön. I kyrkan öppnades sorgegudstjänsten med bibelläsning och bön af pastor A. J. Laurell från Valley Springs. Pastor A. G. Ander predikade på svenska om den yttersta dagen. Pastor E. A. Martell predikade på engelska öfver ämnet: "A Christian's gain through death." Pastor M. W. Gustafson gaf sedan en kort lefnads- och karaktärsteckning öfver den afsomnade. Han sjöng äfven begrafningsmässan och en sång. Sång presterades ock af miss Emma Carlson och af en fyrstämmig kör från församlingen. Medlemmar utaf kyrkostyrelsen buro stofthyddan till dess sista hvilorum i församlingens kyrkogård. Skön var dagen och högtidlig stunden. Man sörjde icke såsom de där intet hopp hafva. Förvissad var man, att den hänsofne brodern, maken, fadern och församlingsläraren gått hem till den Frälsare, han så länge vittnat om och sökt att förhärliga.

Församlingen i Carthage förtjänar ett hjärtligt

erkännande och tack för det kärleksfulla sätt, på hvilket den bemötte den svårt pröfvade pastorsfamiljen under lidandets dagar. Samma vänliga omtanke visades vid begrafningen och sedan mot den sörjande makan och sonen. Det finns sorg, som ej mänsklig hjälp kan lindra, men det kännes dock godt att vara föremål för goda och trogna vänners kärlek och omtanke. Sådana gärningar äro Gud behagliga. Därom läsa vi i Jakobs bref 1: 27.

Pastor Green sörjes af maka och son, en syster och svåger samt systerson i Sverige, och många andra vänner i de församlingar han betjänat. Må Gud rikligen välsigna det utsäde, denne tjänare utsått under sin lefnadsdag! "Saliga äro de döda, som i Herren dö. Deras gärningar skola följa dem efter." ERNEST A. MARTELL.

Anders Johan Östlin

Anders Johan Östlin föddes den 20 september 1848 i Hedesunda, Gestrikland, där fadern, en allvarlig kristen, var sergeant och dog, då Anders Johan var blott fyra år gammal. Efter en kraftig väckelse kom han till pastor P. A. Ahlbergs kolportörskola i Hvetlanda, Småland, där han tillbragte tre år. Sedan begaf han sig till Paxton, Ill., och ingick där på höstterminen 1873 i Augustana College. Efter afslutade studier i dess teologiska seminarium, då förflyttadt till Rock Island, prästvigdes han midsommardagen 1877 i Burlington, Iowa.

A. J. östlins första pastorat var Immanuel-församlingen i Titusville, Pa., och där höll han icke blott sin första predikan såsom pastor, utan äfven sin sista predikan kort före hans första slaganfall

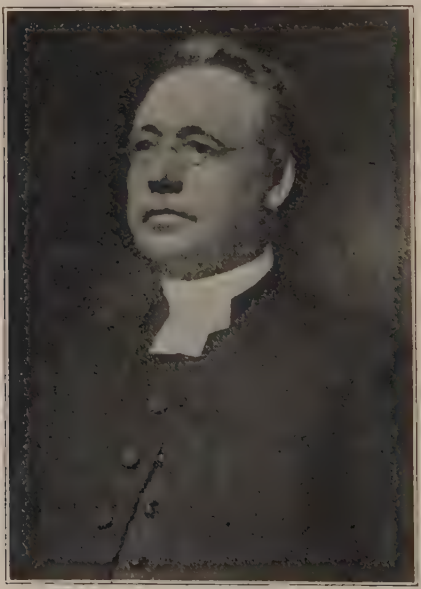

A. J. ÖSTLIN.

år 1914. Efter sin tjänstetid i Titusville betjänade han under längre eller kortare tid efter hvarandra församlingarna i Mayville, N. Y., samt Chariton och Stanton, Iowa. Såsom pastor i Stanton 1883—94 tog han kraftigt intresse i uppförandet af för-

samlingens stora och vördiga tempel, som uppfördes år 1884. Äfvenså var han verksam såsom medlem i direktionen för Iowa-konferensens barnhem därstädes, och likaledes var han lifligt intresserad för den några år existerande Mamrelunds Normal School, som hölls i kyrkans undervåning och meddelade undervisning i allmänna läroämnen samt i kristendom och svenska språket till stor nytta för ungdomen.

Efter sin flyttning från Stanton betjänade pastor Östlin följande församlingar: Första lutherska och sedan den af honom stiftade Immanuels-församlingen i Kansas City, Mo., samt Tabor-församlingen nära Stanton. Därifrån flyttade han till Connecticut, först till Deep River och sedan till Stamford, därifrån kom han, 1909, till Philadelphia och slutligen, 1913, till Bayonne, N. J. Efter ett års fåfäng väntan på förbättring flyttade pastor Östlin med familj till Bridgeport och sedan till New York City, där han dog den 21 februari 1920 på svenska hospitalet i Brooklyn i en ålder af 71 år och 5 månader.

Sorgegudstjänst hölls i Gustaf Adolfs-kyrkan i New York under ledning af dess pastor, dr M. Stolpe, assisterad af flera ämbetsbröder. Därefter fördes broder Östlins stofthydda till Stanton och jordfästades där den 27 februari under tillslutning af en stor åhörareskara, under det att sju af distriktets pastorer voro närvarande och deltogo uti begrafningsgudstjänsten.

A. J. Östlin var gift tre gånger, först med miss Anna Ahlquist från Sycamore, som dog och begrofs i Stanton 1887, och sedan samma år med hennes syster Hilda, som dog 1903 af lungsot i

Deep River och begrofs i Stanton. Han ingick år 1904 äktenskap med mrs Ida Sophia Norén, som under hans nära sex års svåra lidanden troget vårdade honom förutom de sista veckorna, då han var nästan medvetslös och intogs på hospitalet i Brooklyn. Förutom af henne och deras dotter Cecilia sörjes den hädangångne af sonen Arvid från första giftet och sonen Eldor från andra giftet.

Pastor A. J. Östlin hade goda predikogåfvor samt predikade ett rent och klart Guds ord, både lag och evangelium, både bättring och tro på Kristi försoningsoffer. De många bestyren med församlingarnas timliga angelägenheter jämte ett väl mycket förlitande på stundens ingifvelse förorsakade dock, att han ej nog fördjupade sig i den Heliga skrifts rika och lifgifvande innehåll. Men det blef annorlunda under hans svåra, långvariga sjukdom. Pastor J. Johnson skref härom i ett bref till mig: "Broder Östlin gladde sig mycket, när han under sina tre sjukdomsår fick besök af bröder, och ville alltid, att de skulle läsa och bedja med honom. Han tycktes blifva allt innerligare med sin Gud mot slutet." Detsamma erfor äfven jag, då jag på hösten 1917 besökte min af förlamning lidande och ödmjukt troende medbroder i Jesu Kristi nåd.

Om den "stora hvita skaran", som står lofsjungande inför Guds och Lammets tron, heter det i Skriften: "Dessa äro de, som komma ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod." Upp. 7: 14.

NILS FORSANDER.

M. C. Ranseen

En märkesman i vår kyrkas historia, en af vår kyrkas veteraner, som under en nära femtioårig prästerlig verksamhet gjort en mycket viktig insats i vår kära synods uppbyggande, har af lifvets och dödens Herre fått hembud. Den hänsofnes namn var det tredje i ordningen i vår prästmatrikel. Oväntadt, som vanligen är fallet, kom budskapet om hans timade död. I vida kretsar var det ju bekant, att han var patient på Augustana Hospital, där han måst underkasta sig en allvarlig kirurgisk behandling, men allmänt troddes det, att han skulle tillfriskna och fortsätta sin för vår kyrka välsignelserika verksamhet. Men så var icke Guds behagliga vilja, och inför hans vilja måste vi ödmjukt böja oss.

Pastorn och teol. doktorn M. C. Ranseen föddes i Jämshög, Blekinge, den 6 april 1845; ankom till Amerika 1867; sedan han idkat studier vid elementarläroverk i fosterlandet, inmatrikulerades han vid vårt då i Paxton, Illinois, förlagda läroverk; prästvigdes vid synodalmötet i Chisago Lake, Minn., 1871 och har sedan dess betjänat följande församlingar: Församlingarna i Dayton, Iowa, Elgin, Ill., Ottumwa, Iowa, Getsemane, Chicago, och var vid sin timade död sv. luth Neboförsamlingens i Chicago pastor. Hans längsta tjänstetid som präst insatte han i Getsemane-församlingens tjänst, i hvilken han utförde ett grundläggande arbete och bar det drygaste ansvaret för kyrkans uppförande. Liknande grundläggande arbete har han på sin ålders dag utfört i Nebo-

församlingen, där han äfven haft på sin lott att bära den tyngsta bördan för det nya templets uppförande. Dr Ranseen afsomnade lugnt i tron på

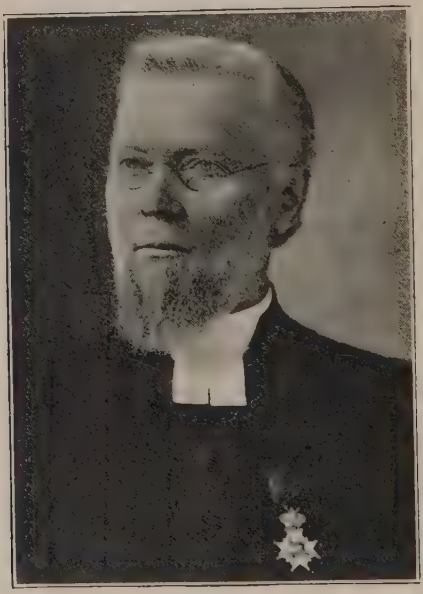

M. C. RANSEEN.

sin Frälsare å Augustana Hospital den 24 augusti 1920.

Dr Ranseen bar de för den ev. luth. pastorn mest utmärkande dragen, och i synnerhet var han den typiske Augustana-pastorn. Det positivt andliga gaf riktning åt hela hans verksamhet, och i

det afseendet innehade han ett framstående rum bland de män, som inlagt den största förtjänsten i vår kyrkas uppbyggande, för hvilket detta, det positivt andliga, varit den betydelsefullaste faktorn. Vår kyrkas teologi, i hvilkens hufvudläror han var väl hemmastadd, voro lif för hans hjärta, och dem förkunnade han till församlingens uppbyggelse. Det spekulativa och de moderna riktningarna funno inga anknytningspunkter hos honom. Kan man tala om en ensidighet hos honom, så måste det vara däruti, att han höll sig till det centrala i vår kristna trosåskådning och icke befattade sig mycket med perifierien och hvad man betraktar såsom öppna frågor. Guds uppenbarelse i Jesus Kristus till syndares frälsning var det stora hufvudtema, kring hvilket han företrädesvis rörde sig. Men han gjorde det icke på bekostnad af de våra kristna trosläror, som härleda sig från denna stora hufvudlära. Så veta åtskilliga af oss, huru han under den senare tiden gärna talade om det moment i vår kristna tro, som handlar om denna tidsålders slut och Kristi återkomst.

De församlingar, som dr Ranseen betjänade, utgöra vittnesbörd om hans gåfvor såsom predikant, hans själavårdande verksamhet och hans eminenta gåfvor såsom ledare. Och vi tro oss uttala den särskildt af våra pastorer hyllade åsikten, att dr Ranseen ständigt tillväxte såsom predikant. Ju äldre han blef, ju mera tyckte man om att höra honom. Hans alltid på Guds ord grundade vittnesbörd frambars med en ständigt förökad kraft, ja, med en liflighet, som icke var i så hög grad utmärkande för honom under hans tidigare ämbetsår. Han utgör ett vittnesbörd om att en pas-

tor kan intill sin sena ålders dag ständigt tillväxa, och äfven därom, att en församling kan erhålla en trogen vård och ledas skickligt af en äldre pastor. Församlingsmedlemmarna, och icke minst de unga, visste och uppskattade, att de i honom hade en trogen andlig fader, och därför saknas han nu såsom blott en sådan pastor kan saknas. Och många af hans ämbetsbröder sakna honom, den trogne vännen och pålitlige rådgifvaren, mera än hvad de med ord kunna uttala.

Dr Ranseens verksamhet begränsade sig icke till de församlingar, som han betjänade. Få äro de af våra pastorer, som tagit en mera verksam del än han i kyrkans gemensamma arbete. Den som skall skrifva vår synods historia kan icke göra detta utan att ägna hans lifsgärning stor uppmärksamhet. Och det var i detta arbete, som hans sunda omdöme och hans eminenta ledareegenskaper blefvo så välsignelsebringande för vår kyrka. Redan såsom en ung prästman blef han president för Iowa-konferensen. Under många år tjänade han synoden såsom dess vice president. Kort tid efter det han flyttat till Illinois-konferensen. korades han till president för denna konferens, ett ämbete, som han innehade 14 år. Han tjänade såsom medlem i direktionen för synodens gemensamma läroverk under många år och såsom ledamot i många viktiga utskott. Hans intresse för vår kyrka famnade vidare än till det, som gällde hans egen synod. Han åtnjöt ock det viktiga förtroendet att under fyra års tid innehafva presidentämbetet för General Council, i hvars hednamissionsstyrelse han ock tjänade såsom medlem under åtskilliga år. I hög grad betydelsefullt var

hans arbete för Augustana Hospitals uppbyggande och utveckling. Han var med om att grundlägga inrättningen och var medlem af dess direktion under hela dess historia med undantag af fem år. Han efterträdde dr Erl. Carlsson såsom direktionens ordförande, ett ämbete, som han innehade under den större delen af inrättningens historia. Det var ett arbete, som kräfde mycken tid och många omsorger, men som blifvit mycket välsignelsebringande för denna för vår kyrka och vårt folk viktiga barmhärtighetsverksamhet. Han var en af vår kyrkas vise byggmästare, och därför kommer hans lifsgärning att förblifva, då han själf fått hvila från sitt arbete. Hans utnämnande till teologie hedersdoktor af Bethany College och Muhlenberg College utgjorde ock ett välförtjänt erkännande af hans verksamhet för vår kyrkas uppbyggande. Ett sådant erkännande erhöll han ock af fosterlandets konung, som under vår kyrkas jubelår, 1910, utnämnde honom till riddare af Kungl. Nordstjärneorden.

"Tänken på edra ledare, som hafva talat Guds ord till eder; sen huru de afslutade sin lefnad, och efterföljen deras tro." Denna uppmaning ställer Hebréerbrefvets författare till oss. De ledare, som här omnämnas, stadfästade sin predikan genom att åskådliggöra, att den frälsning, som de förkunnat, var deras tröst och frälsning i döden. Då Luther låg på sitt dödsläger, blef han tillfrågad, om han kunde och ville dö på den lära, han förkunnat, och den frågan besvarade han med ett tydligt "ja". Detta hans svar har varit trösterikt för många, och med sin saliga död afgifva trogna pastorer ett tröstingifvande vittnesbörd för

dem, hvilkas herdar de varit. Ett sådant vittnesbörd afgaf ock vår på Augustana Hospital afsomnade vän. Vi meddela följande efter pastor P. Martinson, som var vid den hänsofnes sida under hans sista sjukdom och då han slutade sitt välsignelserika lif:

"Allt sedan han på midsommardagen genomgick sin operation, tycktes han hafva tagit afsked af denna världen. Han tycktes ej alls befatta sig med dagens händelser, det enda han brydde sig om var Guds ord, sin familj, församling och våra kyrkliga verksamhetsgrenar. Då man sade honom, att han snart blefve frisk igen, svarade han alltid: "Ja, om Gud så vill." Han talade ock om sin sjukdom som en viktig skola, då han lärt att se mycket i en annan dager än förr, och då han funnit som aldrig förr hur sällt det är att tro ordet om frälsning af idel nåd.

"Måndagsaftonen den 23 augusti, sedan dr Ranseen genomgått sin sedvanliga uppassning för natten, kände han sig ovanligt frimodig och glad. Till en besökande pastor talade han ock om Guds stora kärlek i Kristus Jesus och huru godt det är att hvila i hans armar. Senare på förnatten fick han frossbrytningar, som snart öfvergingo till stark feber, andedräkten blef tung och ostadig och snart förlorades medvetandet, han ingick i så kallad "coma". Vid två-tiden på morgonen, tisdagen, sändes bud till familjemedlemmarna om sjukdomens vändning, och hospitalets tillfällige föreståndare bekantgjordes om förhållandet och skyndade till den lidande vännens sida. Jag böjde mig genast ned till dr Ranseen och tillropade honom: Broder Ranseen, klippan Kristus håller att bygga

på i lif och död. Den döende böjde då märkbart tvenne gånger på hufvudet liksom bejakande detta tilltal. Frampå morgonen syntes medvetandet återvända. Fastän oförmögen att något säga, syntes hans blick följa enhvar som inträdde i hans rum. Vid nio-tiden syntes andedräkten och hjärtats rörelser återigen blifva ostadiga. Inkallad till sjukläger böjde jag mig ned och frågade: Känner du igen dessa, som äro här kring din säng? Det är din hustru och dina barn. Han svarade då ett hörbart ja och lät sedan blicken liksom till afsked glida från den ene till den andre. Om en stund böjde jag mig åter öfver honom och sade: Broder Ranseen, Herren Jesus kommer nog snart för att hämta dig hem. Han har ju lofvat: "Jag skall komma åter och taga eder till mig, att där jag är, där skolen I ock vara." På dessa ord svarade dr Ranseen ett tydligt *ja* och riktade sedan ögonen uppåt, liksom skådade han in i ett aflägset fjärran, och dock var blicken ej frånvarande, utan närvarande, själfull och innerlig. I denna ställning, med ögonen fulla af salig förnöjelse, utan minsta muskelryckning, vare sig i anletsdrag eller kropp, gick hans ande rent af oförmärkt ur tiden, ej ens ögonen brusto eller förlorade sitt längtansfulla uttryck. Det enda hvarpå vi, som voro där, kunde förstå att lifvet flytt, var att andedräkten hade slutat och hjärtat enligt sköterskornas utsago hade upphört att slå. Jag har varit med vid många dödsläger, men vid intet som varit lugnare och fridfullare. Fru Ranseen, barnen, sköterskorna, vi alla som voro där, kunde endast säga: Hvilken skön och salig hä-

danfärd. Klockan var 9:40 tisdagsmorgonen den 24 augusti." Så långt pastor Martinson.

Den lika gripande som fridfulla sorgegudstjänsten hölls i Nebo-församlingens i Chicago kyrka den 28 augusti. Ett 40-tal pastorer voro närvarande, och "kyrkan, ett skönt monument af dr Ranseens energi, ledareförmåga och kyrkliga smak äfven in i ålderns dar" och som var prydd med de skönaste blomstergärder, kunde icke rymma hälften af de skaror, som med sin närvaro ville afgifva ett vittnesbörd om sin kärlek till och aktning för den hänsofne pastorn. Sedan förrättades jordfästningen i den närbelägna vackra Mt. Olive grafgården, där vår broder skall hvila till de rättfärdigas uppståndelse.

Den trogne pastorn, samfundsmannen och brodern har vid mogen ålder fått hvila och af den Herre, som han så troget tjänade, fått mottaga trogna tjänares lön. Han saknas, som blott de trogna och goda kunna saknas.

De förståndiga skola lysa sksom himmelens sken, och de som hafva undervisat många till rättfärdighet, såsom stjärnor i evigheters evighet. Dan. 12: 3.

L. G. ABRAHAMSON.

Carl Johan Emil Haterius

Söndagsmorgonen den 12 september 1920 kom dödsbudet till dr C. J. E. Haterius. Stilla och fridfullt inslumrade han uti den ljufva sömn, ur hvilken man uppvaknar till en evig, salig hvilodag. Den så mången gång i jordegruset längtan-

de, trängtande och törstande anden hade fått ro. Det frågande hjärtat hade fått svar på de många och djupa spörsmålen, på månget ängsligt frampressadt "hvarför?", på mången här i tiden olöst

C. J. E. HATERIUS.

gåta. Den spanande blicken hade fått sin djupaste åstundan tillfredsställd. Nu åtnjuter han den hvila, efter hvilken alla, som allvarligt kämpa trons kamp, innerligt längta.

Carl Johan Emil Haterius föddes den 10 juni

1852 i Drängsered, Halland, Sverige. Föräldrarna voro Jöns Carlson och hans hustru Anna Gunnardson. Båda voro stränga och allvarligt sinnade, i synnerhet modern. Att hennes djupa kristendomslif och grundliga bibelkännedom utöfvade ett starkt inflytande på det känsliga barnahjärtat, är klart, och den hänsofne talade ofta om minnena och inflytandet från det schartauanska fädernehemmet. Hemmets intryck följde honom under hela lefnadsdagen och voro grundläggande i hans kristendomslif. Föräldrarna ville att sonon skulle studera till präst, men fadern hyste en viss farhåga, huruvida han kunde fylla detta viktiga kall. Han gaf honom därför tillfälle att studera musik, för hvilket han visade stora anlag, ty, sade fadern: "Blir han en dålig präst, kan han åtminstone blifva orgelnist." Han musikaliska studier bedrefvos med sällspord framgång, och redan vid tolf års ålder skötte han den stora orgeln i hemförsamlingens imponerande tempel. Efter sin konfirmation var det meningen, att han skulle sändas till elementarläroverket i Lund, men underligt nog ändrades denna plan trots en innerlig åstundan att få upptaga studier. Då pastor B. M. Halland besökte Sverige år 1867, sammanträffade han med den begåfvade femtonåringen, och bland annat frågade han honom: "Vill du inte gå med mig till Amerika?" Gossen svarade: "Om jag får för far." Fadern gaf sitt bifall, och inom kort styrdes färden till landet i väster. Första året tillbringade han i ett amerikanskt nybygge i Illinois och arbetade för jordbrukare. Det var ett bekymmersamt år för den känslige ynglingen, obekant som han var med förhållanden och språk i den nya världen.

kade och sjöngo i Smoky Hill- och Blue Valley-dalens församlingar för 43 år sedan. På färderna var vanligtvis vår kyrkas patriark, dr Hasselquist, följeslagare och ciceron.

Dr Haterius har betjänat följande församlingar: Saronville, Nebr., 1880—1884; Första lutherska församlingen i Kansas City, Mo., 1884—1889; Första lutherska församlingen i Galesburg, Ill., 1889—1899; Ebenezer-församlingen i San Francisco, Cal., 1899—1905. Till Mariadahl, som blef hans sista pastorat, anlände han långfredagen den 21 april 1905. Hans vid inträdet gjorda önskan att få sluta sina dagar i det fridfulla och på minnen så rika Mariadahl gick i fullbordan. Han har äfven betjänat församlingen i Randolph, Kans., och under några månader Immanuels-församlingen i Kansas City, Mo.

Vår hänsofne broder har icke betjänat många församlingar, då man betänker den rätt långa tjänstetid honom förunnats. Å alla fält där han verkat, har han påkallats att utföra ett genomgripande arbete. Det har i vissa fall varit grundläggande. De försakelser och umbäranden, som den unga prästfamiljen fick genomgå i Nebraska, förtjäna ett eget kapitel. Trots nybyggaretidens stora armod uppfördes en kyrka under tjänstetiden i Saronville. Han bar äfven det drygaste ansvaret för kyrkans och prästhusets uppförande i Kansas City. Icke minst i Galesburg togos hans krafter i anspråk. Äfven i San Francisco kom det på hans lott att bära den tyngsta bördan för det nya templets uppförande. Här i Mariadahl har han tillbringat sina mest fridfulla år, äfven om de haft sin del af oro, möda och arbete.

och gick in i den lilla förstugan. Någon lär då hafva anmärkt: "Det är en förhärdad syndare, som ej kan stanna under predikan", men det var ej den förhärdade syndaren, utan den botfärdige syndaren, som gick ut för att gråta. Han hade gripits af Herrens ord; törsten efter den lefvande Guden hade uppstått. Han kom äfven till frid med sin Gud, och den varmhjärtade själasörjaren Håkan Olson fick vara medlet i Herrens hand till att föra honom till nådens tron. Ett nytt lif hade tändts i hans själ, en ny visa lades i hans mun och andra framtidsplaner gjordes.

Omedelbart efter jul eller i början af 1874 återvände Haterius till Swedesburg, där han organiserade en klass i sång och musik samt höll svensk skola. På hösten samma år inmatrikulerades han vid Augustana College och fullbordade sin kurs 1878. Vid höstterminens början inträdde han i seminariet, och efter fullbordade studier blef han vid synodalmötet i Des Moines, Iowa, den 10 juni 1880, prästvigd.

Sina studier skötte Haterius med trohet, och han blef snart känd såsom en ytterst begåfvad personlighet. Hans musikaliska utbildning tjänade ock till att han erhöll en framskjuten ställning både bland elever och lärare. I detta sammanhang kan ock nämnas, att han var den förste musikläraren vid vårt gemensamma läroverk. Det var förnämligast genom hans arbete och musikaliska erfarenhet som Augustana Silver Cornet Band kom till stånd. Denna musikkår, den första ibland vårt folk i detta land, for omkring i trakten och gaf konserter, och deras färder sträckte sig ända till Kansas, hvarest de konserterade, predi-

kade och sjöngo i Smoky Hill- och Blue Valley-dalens församlingar för 43 år sedan. På färderna var vanligtvis vår kyrkas patriark, dr Hasselquist, följeslagare och ciceron.

Dr Haterius har betjänat följande församlingar: Saronville, Nebr., 1880—1884; Första lutherska församlingen i Kansas City, Mo., 1884—1889; Första lutherska församlingen i Galesburg, Ill., 1889—1899; Ebenezer-församlingen i San Francisco, Cal., 1899—1905. Till Mariadahl, som blef hans sista pastorat, anlände han långfredagen den 21 april 1905. Hans vid inträdet gjorda önskan att få sluta sina dagar i det fridfulla och på minnen så rika Mariadahl gick i fullbordan. Han har äfven betjänat församlingen i Randolph, Kans., och under några månader Immanuels-församlingen i Kansas City, Mo.

Vår hänsofne broder har icke betjänat många församlingar, då man betänker den rätt långa tjänstetid honom förunnats. Å alla fält där han verkat, har han påkallats att utföra ett genomgripande arbete. Det har i vissa fall varit grundläggande. De försakelser och umbäranden, som den unga prästfamiljen fick genomgå i Nebraska, förtjäna ett eget kapitel. Trots nybyggaretidens stora armod uppfördes en kyrka under tjänstetiden i Saronville. Han bar äfven det drygaste ansvaret för kyrkans och prästhusets uppförande i Kansas City. Icke minst i Galesburg togos hans krafter i anspråk. Äfven i San Francisco kom det på hans lott att bära den tyngsta bördan för det nya templets uppförande. Här i Mariadahl har han tillbringat sina mest fridfulla år, äfven om de haft sin del af oro, möda och arbete.

Men dr Haterius' verksamhet begränsade sig icke till de församlingar, han betjänat. Han har alltid tagit en verksam del i kyrkans gemensamma arbete, och härvidlag kom hans klara omdömesförmåga och eminenta begåfning till gagn och välsignelse. Han har varit medlem af synodalrådet, Kansas-konferensens sekreterare år 1885, ordförande i synodens sångbokskommitté 1889—1892, ordförande i synodens konstitutionsutskott 1889, medlem af styrelsen för Augustana College 1889—1895, samt denna direktions ordförande 1891—1893, medlem af styrelsen för Bethany College 1888—1889, president för California-konferensen under flera terminer, medlem af styrelsen för Kansas-konferensens barnhem under alla de år han verkat i Mariadahl, med undantag af ett, och han har under lika många år varit ordförande i direktionen och medlem af dess exekutiva kommitté. Han har dessutom varit medlem af många smärre utskott och företagit många resor i kyrkans intresse. Så t. ex. ägnade han sina sista veckor på jorden åt en insamlingsresa i Colorado i och för barnhemmets räkning.

Dr Haterius efterlämnar sörjande maka, med hvilken han delat sorg och glädje i ett 41-årigt äktenskap, sönerna Carl, Chauncey, Haunce och dottern Ruth, en sonhustru, en syster samt andra släktingar och en stor vänkrets i skilda delar af vårt land.

— — — — —

"Saliga äro de döda, som i Herren dö härefter. Ja, säger Anden, de skola hvila sig från sitt arbete, ty deras gärningar följa dem efter." Upp. 14: 13. A. W. L.

Theodore E. Schmauk

Den som i tiden bar ofvanstående namn var en af den lutherska kyrkans i Amerika mera bemärkta män. Bland sina jämnåriga stod han ovedersägligen högst.

Dr Schmauk föddes i Lebanon, Penn., den 30 maj 1860. Hans fader, pastor Benj. W. Schmauk, var pastor för därvarande Salems lutherska församling. Såsom prästson ägde han stora företräden i afseende på tillfälle att förskaffa sig kunskaper. Hans begåfning lades redan tidigt i dagen. Den var betydligt öfver medelmåttan, och så väl använde han den, att studentmössan var hans redan vid tjugu års ålder. Omedelbart därefter ingick han vid det lutherska teologiska seminariet i Philadelphia och blef vid 23 års ålder prästvigd. Sin prästerliga bana började han såsom biträdande pastor i sin faders församling, samma församling där han ock var född, och vid faderns död blef han vald till hans efterträdare och fortsatte sedermera såsom pastor för ifrågavarande församling allt intill sin död, hvilken inträffade därstädes den 23 mars 1920. I vårt land är det sällsynt, att en ung pastor efterträder sin fader såsom pastor i samma församling, där han

själf är född, och tillika fortsätter i denna egenskap så länge lifvet varar. En obeskrifligt härlig gärning är det förvisso för en pastor att tjäna

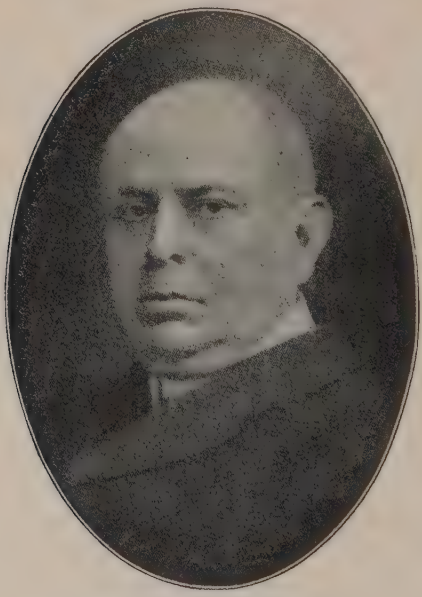

THEODORE E. SCHMAUK.

en församling och ett folk, som han varit väl bekant med i mer än en mansålder.

Redan i unga år tändes en kärlekens eld i hans barm till Frälsaren och till hans rike på jorden. Mest älskade han den lutherska kyrkan, men hans hjärta klappade varmt för kristendomen, oafsedt

inom hvilket samfund den framträdde. Denna hans själsriktning grundlades naturligtvis först i hemmet, men i stor tacksamhetsskuld stod han ock till i synnerhet tvenne af lärarna vid seminariet i Philadelphia, nämligen doktorerna C. P. Krauth och W. J. Mann, män med hvilka han stod i intim förbindelse och hvilka, hvar och en för sig, voro tongifvande inom The General Council i fråga om både det teoretiska och det praktiska beträffande den lutherska läran. Dessa män förstodo med ens, att de i den unge studenten hade ett det förträffligaste ämne till en blifvande ledare af, och en af de kraftigaste försvarare för den sanna lutherdomen under stundande dagar.

Med ynglingens brinnande ifver kastade han sig med ens in i det kyrkliga arbetet icke blott på det lokala, utan äfven på det allmänna området. Med sin skarpa blick upptäckte han strax, att söndagsskolverksamheten låg i lägervall. Han fattade såsom sin uppgift att göra hvad han kunde för att anskaffa arbetsmaterial åt, och för att på allt sätt förbättra undervisningen i samfundets söndagsskolor. Han var upphofvet till och grundläggaren af "The Lutheran Graded Series" för söndagsskolan. Systemet var ju, såsom allt mänskligt, mer eller mindre bristfälligt, men det har dock varit och är ännu i dag, enligt mångas mening, det bästa system i sitt slag, som finnes till. Under en lång följd af år och ända till sin död var han hufvudredaktör för den teologiska kvartalsskriften *The Lutheran Church Review*. Litet om sänder drogs han alltmera in i författarskapsarbete, hvilket understundom antog sådana dimensioner, att han höll flere snabbskrif-

vare med ständigt arbete. År 1903 invaldes han till president för The General Council och tjänade i denna egenskap längre än någon annan af sina företrädare, ända till dess att denna samling af synoder, med undantag af Augustana-synoden, uppgick, 1918, i The United Lutheran Church. År 1911 invaldes han till professor vid Mt. Airy Lutheran Theological Seminary, Philadelphia. Han antog kallelsen, fullgjorde sin tjänst både där och i sin församling, men nekade att anlägga professorstitel eller att uppbära lön för sin professorsgärning. Sådan var han, ytterst anspråkslös och uppoffrande.

Vår hädangångne vän var stor till kroppen. Stort och varmt var ock hans hjärta. Vänlig och tillmötesgående var han som få. Högdragenhet och stelhet var helt främmande för honom. I sin församling säges han ha varit allas kamrat. Med hans bortgång gjorde den enskilda församlingen en stor förlust. Större är dock den lutherska kyrkans i vårt land förlust. Mänskligt taladt, finnes för närvarande ingen, som kan taga hans plats. Vi stodo just nu i ett läge, där vi så väl behöft honom. Utan gensägelse var han bland de medelåldrige de konservatives ledare. Han stod för hel och ren lutherdom. Någon urvattnad lutherdom tålde han ej. Hade han fått lefva en tio eller femton år till, hade hans inflytande på våra närvarande förhållanden blifvit enormt stort, och allt till förmån för sanningen. När han höjde sin tordönsstämma och vittnade för sann tro och ren bekännelse, tillika med heligt lif, vågade ingen sig gärna på att gå honom emot. Hvile denne den lutherska kyrkans store son i ro! G. A. B.

Biskop Knut Henning Gezelius von Schéele

Lika tillbörligt som det var, att vår vördade synodalpresident anordnade om att ett minnestal skulle hållas under förlidet synodalmöte öfver den hänsofne vördade biskopen, är det, att en minnesruna skall förekomma öfver honom i KORSBANERET. Von Schéele var den förste lutherske biskop, som besökt vårt land, och tre gånger gästade han vår kyrka såsom den Svenska kyrkans och fosterlandets konungs representant. Högt uppskattade vi det värdiga och eminenta sätt, på hvilket han representerade och utförde sina officiella uppdrag, men det var genom sin älskliga och sympatiska personlighet och genom sin stora villighet att rätt förstå och bedöma vår kyrka och vårt folk, som han kom oss närmast och vann våra hjärtan. Genom hans död förlorade vår kyrka en högt uppskattad vän och en inflytelserik och kraftig förespråkare och försvarare.

Biskopen öfver Visby stift, Knut Henning Gezelius von Schéele, som den 7 sistlidne april fick hembud, föddes i Stockholm den 31 maj 1838; han var son till pastorn och läraren därstädes, seder-

BISKOP KNUT HENNING GEZELIUS VON SCHÉELE.

mera kyrkoherden och prosten i Bringetofta, Småland, Knut George von Schéele och hans hustru Matilda Charlotta Gezelius af den gamla biskopssläkten; han blef student i Uppsala 1856; aflade teoretisk-teologisk och praktisk-teol. examen 1860; blef filosofie kandidat 1863 och filosofie doktor

samma år samt teologie kandidat 1867, då han äfven förordnades till docent i teol. prenotioner och encyklopedi. År 1877 blef han teologie doktor och 1913 filosofie jubeldoktor.

Jag påminner mig, huru han berättade att hans fader dog, då han var 11 år gammal, och att hans släktingar, som befunno sig i knappa ekonomiska omständigheter, hade enat sig om att sända honom till Amerika för att uppfostras af sin onkel Schéele de Vere, den bekante linguisten, som under vårt inbördeskrig var Jefferson Davis' ombud i Paris, och som sedan blef först professor och sedan "Dean" för staten Virginias universitet i Charlottesville. Under sitt första besök hos oss tillbringade biskopen en veckas tid hos sin onkel i Charlottesville.

Rätt säger redaktör Meurling i sitt vackra minnesord öfver den hänsofne i den af honom redigerade *Svensk Kyrkotidning*, att hans akademiska bana "var nästan sägenomhöljd". Jag hörde honom ofta berätta därom under djup rörelse. Han var under den tid, han beredde sig på sina akademiska examina, nästan blind och måste hjälpa sig fram med föreläsare. På så sätt fick han äfven fullborda sina studier i de klassiska språken, i hvilka han vann en så stor färdighet, att han kunde med ledighet skrifva och tala dem. Svårigheterna voro stora, men med sina snillegåfvor, som voro parade med en okuflig järnvilja, öfvervann han alla svårigheter. Då han på grund af sin ögonsjukdom icke kunde aflägga skriftligt prof i grekiskan, erbjöd han sig att på stående fot hålla en oration på Platos språk. Hans fenomenella minne, som jag vid flera tillfällen hade anledning

att beundra, kom honom till pass vid hans studier under så svåra omständigheter.

År 1873 blef han första teol. adjunkt vid universitetet och kyrkoherde i Hagby samt var kontraktsprost i Hagunda kontrakt 1877—79. Efter det han tjänstgjort såsom extraordinarie professor, blef han ordinarie professor år 1879 och tjänstgjorde såsom sådan, tills han år 1885 blef utnämnd till biskop öfver Visby stift.

Såsom akademisk lärare gjorde han sig berömd och älskad. Med sin vidtfamnande lärdom, med sin sällsynta vältalighet och sin magnetiska personlighet blef det naturligt, att han räknades bland det berömda universitetets mest fängslande föreläsare. Därtill kom hans vida blick och hans glänsande intelligens, som voro förenade med den innerliga gudsfruktan, som kännetecknade honom under hela hans lif, hans människokärlek, som var och förblef nästan obegränsad, och såsom en följd däraf hans ingående kännedom af människohjärtat. Allt detta samverkade till att han kunde utöfva det stora och hälsosamma inflytande bland den studerande ungdomen, för hvilket han vann så högt erkännande. Ingen biskop af hans samtida torde hafva utvecklat så stor författareverksamhet som han, och med rätta säger nog *Svensk Kyrkotidning*, att "han var i sin vetenskap en banbrytare i vårt land." De flesta af våra pastorer känna till hans Kateketik. Hans Symbolik var ett epokgörande arbete. Den har utkommit i flera tyska upplagor, begagnas såsom textbok vid tyska universitet och äfven, så fatta vi det, vid Missouri-synodens teol. seminarium i St. Louis.

Vår älskade moderkyrka har haft och har ut-

märkta biskopar, och bland dem intager den nu hänsofne biskopen ett framstående rum. Hans lärdom, hans magnetiska och värdiga personlighet, hans innerliga barnaförtröstan till Gud, hans orubbliga fasthållande vid vår kyrkas lära och hans eminenta representativa förmåga gjorde honom till en värdig innehafvare af det höga kyrkliga ämbetet. Han var älskad och vördad i sitt stift. Prästerna visste, att de i honom hade en pålitlig ledare och tillgifven vän. Jag hade tillfälle att vid två prästmöten se riktigt gripande yttringar däraf. Hans eminenta begåfning tillförsäkrade honom ock en ledande ställning bland hela fosterlandets prästerskap . Sedan år 1885 var han ordförande för den allmänna prästkonferensen; på kyrkomöten har han varit en af de ledande krafterna; för den religionsvetenskapliga konferensen i Stockholm 1897 var han ordförande, och han var stiftaren af Sv. Jerusalemsföreningen, o. s. v.

Men vid sidan af den viktiga insats, han gjorde i det svenska kyrkolifvet, hade han ock förmågan att *utåt*, i hela den protestantiska världen, representera fosterlandets kyrka på det mest ridderliga och värdiga sätt. Han var under flera tiotal af år självskrifven, när det gällde att sända officiell representant till internationella, religiösa, vetenskapliga och filantropiska möten. På ett glänsande sätt har han i utlandet representerat den Svenska kyrkan. Det var hans verk, att Sverige kommit med i den "Allg. Luth. Konferenz", hvars vice ordförande han var. År 1898 åtföljde han kejsar Wilhelm till Palestina vid invigningen af den evangeliska kyrkan i Jerusalem. *Stockholms*

Dagblad säger: "Utan öfverdrift kan man säga, att han varit banbrytare för återväckandet af Sveriges medvetande om en betydelsefull plats inom den evangeliska kristenheten — ett medvetande, som den senare tidens händelser i världen så väsentligt bidragit till att skärpa, och hvilket inom Svenska kyrkan för ögonblicket förkroppsligas i dess ärkebiskop, den bortgångnes andra efterträdare på den lärostol vid Uppsala universitet, hvartill framför allt är knutet studiet af världens religioner samt religionsfilosofi och religionspsykologi."

Det kännes godt att se, huru sakkunniga i fosterlandet förklara såsom en af den älsklige biskopens viktigaste uppgifter hvad han gjorde för att knyta förbindelsen mellan Sverige och dess kyrka samt Augustana-synoden och Svensk-Amerika. Ingen har gjort så mycket som han för att göra vår kyrka känd och uppskattad i fosterlandet. Det var på hans ord, som vår prästexamen erkändes af konungen och Svenska kyrkan. Det var han, som i riksdagen genomdref, att af våra präster skrifna betyg erkännas i Sverige. Han älskade vår synod. Aldrig försummade han att på kyrkomötet, i riksdagen och i hvilka kretsar han var säga ett godt ord om vår kyrka. Han älskade vårt svensk-amerikanska folk. Vid sin återkomst till Stockholm från sitt sista besök bland oss intervjuades han af tidningsrapportörerna, och en af dem skref: "Vid talet om landsmännen därute kom den vördade biskopen i extas. Han reste sig upp och nästan ropade: "O, de präktiga svenskamerikanerna och deras ledare och präster! De visa hvad svenskar ännu kunna göra, om det gäl-

ler." Liknande vittnesbörd om oss gaf han ock vid flera tillfällen i riksdagen. I sitt tal i försvarsfrågan sade han: "Sen, mina herrar, på svensk-amerikanerna! Aktgifven på den nationella anda, som besjälar dem!" Och icke kunna vi glömma hans tre besök hos oss. Han var närvarande vid två af våra stora synodalmöten: då vi 1893 firade minnet af Uppsala möte och då vi år 1910 firade vår kyrkas femtioårsjubileum. Huru både värdigt och älskligt representerade han icke sin kyrka och sin konung. Han föreläste vid våra läroverk. Och huru villig var han icke att anstränga sig för att predika i så många af våra kyrkor som möjligt! Då han anträdde sin första resa hit, sade han mig, att han var beredd att hålla 12 tal och föreläsningar, men då han var färdig att lämna oss, hade han hållit 86 tal och predikningar. På samma sätt gick det under hans två senare besök. Då jag sökte att bereda honom under hans sist gjorda besök några dagars välbehöflig hvila vid Michigan-sjöns strand, fick han höra, att vi hade två församlingar icke långt därifrån, och sade: "Käre bror, om det är trossyskon, som vilja höra mig, icke är det då någon hvila för mig att vara overksam." Och så predikade han i det 30 mil aflägsna Grand Rapids på förmiddagen och i det 30 mil därifrån belägna Muskegon på kvällen och anlände tillbaka till det tillfälliga hemmet kl. 2 på natten. Sedan försökte jag icke att dölja för honom platser, där han kunde få predika. Han förtjänar att hållas i kär hågkomst i vår synod i de många församlingar, där han predikade, och i de många herdetjäll, han gästade. Och vid vårt gemensamma läroverk, åt hvilket han

testamenterade sitt stora och värdefulla bibliotek, får man särskild anledning att tacksamt påminna sig honom.

Många roade sig med att tala om von Schéele såsom aristokrat. Vi påminna oss de humoristiska orden af en aktad besökare från fosterlandet vid jubelmötet i Rock Island. "Amerika", sade han, "är ett märkligt land; här blir rektor Schück religiös och von Schéele demokrat." Ja, von Schéele var adelsman; han tillhörde en af fosterlandets mest aktade adelsfamiljer, men kommen ihåg, att då han såsom representant för sin adliga ätt deltog i den viktiga riksdagen 1865—66, argumenterade han vältaligt för att adelns själfskrifna rättigheter skulle upphöra, och i favör af den sedan gällande representationsrätten. På grund af börd, lärdom och det höga ämbete, han innehade, hörde han hemma på samhällets höjder, men han var en ödmjuk Kristi lärjunge, som sökte och fann sin största tillfredsställelse uti att tjäna andra. Aldrig har jag kommit i beröring med någon ödmjukare Jesu lärjunge än hvad han var, och jag hade många tillfällen att bevittna, huru han älskades af sitt stifts fattigaste män och kvinnor. Han blygdes icke att i kärlek fatta den ringaste arbetares skrofliga hand.

Han var vältalig, ja, så mycket så, att många sade, att de för den vackra formen stodo i fara att glömma ordens innehåll. Han kunde, när det behöfdes, hålla lärda föredrag, men från predikstolen förkunnade han lika enkelt som kraftigt frälsningens evangelium.

Med hänsyn till den hänsofnes kyrkliga ståndpunkt återgifver jag följande, som jag skref i

Augustana, då jag erhöll det telegrafiska meddelandet om hans timade död:

Det var en tid, då man i vissa kyrkliga kretsar i fosterlandet ifrågasatte sundheten af biskop von Schéeles kyrklighet, men dessa misstankar hafva, såsom varande helt ogrundade, försvunnit. Vi kunde angifva vittnesbörd därom från den vördade chefen i fosterlandets mest schartauanska stift. Han var aldrig i favör af kyrkans skiljande från staten, men i likhet med den ärevördige lundabiskopen försvarade han kyrkan mot statens öfvergrepp. Och om han i likhet med andra fosterlandets biskopar gjorde hvad han kunde för att förbereda kyrkan för den dag, som många befara, att den skall komma, då hon skiljes från staten, må man hålla honom räkning därför. Vi påminna våra läsare om huru han besvarade den beskyllning, som en af besökarna från fosterlandet vid jubelmötet 1910 framställde mot honom, att han, under det han försvarade statskyrkan, "bar frikyrkan i bakfickan". Han sade: "Jag bär den icke blott i bakfickan, utan på riksdagen tager jag äfven fram den och visar den, då riksdagsmännen äro oresonliga." Och ingen kan med något i biskop von Schéeles många utgifna skrifter bevisa, att han någon gång eller i något inlät sig på kompromisser i fråga om vår kyrkas lära.

Af de många älskvärda dragen i den hänsofnes karaktär vill jag blott nämna hans nästan obegränsade människovänlighet. För den i så många former framträdande mänskliga nöden ömmade han så mycket. Aldrig hörde jag honom uttala ett ofördelaktigt omdöme om kolleger eller präster. Småsinne, misstänksamhet och afundsjuka

kunde ju icke finna anknytningspunkter i en så stort tillskuren karaktär som hans.

Jag får icke taga tid att karakterisera von Schéeles riksdagsmannaverksamhet; vill blott säga, att han var den fullödige patrioten, som ock värdigt representerade sitt fosterland i alla officiella uppgifter.

Genom von Schéeles död har Sveriges kyrka och hela den protestantiska kyrkan förlorat en värdefull kraft, och vår synod har förlorat en tillgifven och inflytelserik vän. Hans minne kommer att tacksamt fortlefva bland oss. I den historiska kyrkogården i Uppsala hvilar nu den trogne arbetaren, omgifven af så många af de stora män, som gjort sina viktiga insatser uti att förvärfva vårt fosterland oförgänglig ära. Och jag är viss på att det var med tillfredsställelse vi läste om att vår synod vid begrafningen visade sitt uppskattande af den hädangångne med en jättekrans, som ärkebiskopen å vår synods vägnar lade på båren. Här var ett dödsfall, som griper dotterkyrkan lika djupt som moderkyrkan. Välsignadt vare den hänsofne biskopens minne ibland oss!

L. G. Abrahamson.

Hädangångna samfundsmedlemmar

Fru Vendla Adail Henry

Fru Vendla Adail Henry (f. Hanson) föddes i närheten af Malmo, Saunders county, Nebraska, den 22 december 1891. I ett kristligt föräldrahem och i den svenska Edensburg-församlingen därstädes erhöll hon sin kristliga och kyrkliga fostran. Hemmet och kyrkan voro för henne de käraste platserna på jorden. I söndagsskolan var hon alltid med och blef af pastor F. W. Wyman konfirmerad den 3 juni 1906.

Den 10 oktober 1917 förenades fru Henry i äktenskap med pastor G. W. Henry, som då var stationerad i Everett, Wash. Hon följde sin make till Everett, där hon hoppades få tjäna i hem och församling, men ådrog sig strax efter ankomsten dit en obotlig sjukdom. Fru Henrys vistelse i Washington blef kort, endast tre månader, och två utaf dessa

tillbringades på ett sjukhus. För fru Henrys hälsas vårdande flyttade de, på läkares råd, tillbaka till föräldrahemmet i Saunders county, Nebraska. Hennes hälsa förbättrades betydligt, och den 5 juni 1918 flyttade hon med sin make till Fridhemsförsamlingen i Funk, Phelps co., Nebraska.

Den 26 mars 1919 insjuknade fru Henry i den härjande farsoten influensan, och inom två dygn hade hon redan gjort sin sista flyttning, från jämmerdalen in i fröjdesalen.

Under fru Henrys långa sjukdomstid fann hon lisa och tröst i Guds ord, i den kära bibeln, och särskildt i den 23 och 121 psalmen. Samme Frälsare, som hade varit hennes allt under hela hennes lif och särskildt under den långa sjukdomstiden, blef också den klippa, på hvilken hon hvilade, när döden kom. Fridfullt, i tron på honom, insomnade hon den 28 mars 1919 i en ålder af endast 27 år, 3 månader och 6 dagar.

Den 1 april hölls sorgegudstjänst i Fridhemsförsamlingen, och dagen därpå fördes stofthyddan till Malmo att jordas. Härliga och rika blomstertributer vid båda dessa gudstjänster gjorde sitt till att tala om uppståndelse och lif. Jordfästningen ägde rum å Edensburgs grafgård och förrättades af pastor W. X. Magnuson, assisterad af de närvarande pastorerna.

Fru Henry sörjes och saknas närmast af sin efterlämnade make, pastor G. W. Henry, sina föräldrar, mr och mrs John Hanson, Malmo, Nebr., bröderna: pastor Olof Hanson, Bernt, Axel, Hjalmar och Elvin, samt systrarna mrs Simon Thompson och mrs Arthur Bruce.

Frid öfver den hänsofnas minne! G. W. H.

Fru Anna M. F. Håkanson

Den 20 januari 1920 afsomnade änkefru pastorskan Anna M. F. Håkanson fridfullt i tron på sin Frälsare i sin styfdotters och mågs, Minnie och Luther Swensons, hem i Blakesburg, Ia. Begrafningsgudstjänsten hölls i hemmet den 22 januari, ledd af pastor P. O. Bersell från Ottumwa, Ia. Äfven ett par sånger sjöngos af en kvartett från den sv. luth. församlingen i Ottumwa, Ia. Därefter ledsagades stofthyddan till den sv. luth. kyrkan i Munterville, Ia. Begrafningsgudstjänst hölls, hvarvid pastorerna E. T. Lindeen och P. O. Bersell talade Guds och tröstens ord till de sörjande och de församlade. Psalmer sjöngos af församlingen och ett par sånger af kvartetten från Ottumwa, Ia. Därefter ledsagades stofthyddan till sin sista hviloplats i Muntervilles grafgård. Båda pastorerna tjänstgjorde vid grafven, och församlingens kör sjöng en sång.

[1]Med fru Håkansons bortgång har en af de sista banbrytarna lämnat oss. Mrs Håkanson var född i Horn församling, Östergötland, Sverige, den 31 december 1829 och hade således vid sitt frånfälle nått den höga åldern af 90 år och 20 dagar. Hon

kom till Amerika 1846 till ett nybygge i Jefferson county, Iowa, kalladt New Sweden. Här började svensk ev. luthersk kyrklig verksamhet 1848. Församlingen räknar sin stiftelse från det året. Pastor M. F. Håkanson förestod församlingen från dess början. Fru Håkanson var en af dess första medlemmar. 1856 flyttade hon tillsammans med sin man till det svenska nybygget i Wapello co., Iowa. Det fick namnet Bergholm. Här stiftades en sv. ev. luth. församling på hösten samma år. Hon tillhörde denna församling, och hennes man var församlingens pastor till 1859. Sistnämnda år flyttade familjen till ett svenskt nybygge i Swede Point, Boone county, Iowa, det nuvarande Madrid. Här stiftades samma år en svensk luthersk församling såväl som längre i norr i Swede Bend, det nuvarande Stratford. Hon tillhörde den förstnämnda församlingen till 1868, då familjen återflyttade till Bergholm (Munterville). Under tiden hade pastor Håkanson varit dessa församlingars pastor. I Munterville kvarstannade familjen till 1890, då hennes man uppsade sig församlingens vård. Från 1868 till sin död tillhörde hon församlingen i Munterville, Ia. Familjen flyttade till Red Oak, Ia., 1890, och där afled pastor Håkanson den 2 januari 1893. Därefter flyttade hon tillbaka till Munterville och kvarstannade i sitt lilla hem därstädes, till dess hälsa och krafter ej tillstadde det längre. Då flyttade hon till sin styfdotters och mågs, Minnie och Luther Swensons, hem. Dessa hafva på de senare åren varit bosatta i Blakesburg, Ia.

1848 ingick den hädangångna i äktenskap med pastor M. F. Håkanson. Detta äktenskap förblef

barnlöst. Fru Håkansons systerdotter, Minnie, adopterades såsom barn. Hon sörjes nu närmast af nämnda dotter, hennes man, deras son, Lawrence och hustrun, samt systerdottern mrs Sven Pearson, hennes man och barn.

Den hädangångna var en allvarlig, stilla, kristlig karaktär. Hon var ett kraftigt stöd för sin man i hans församlingsverksamhet. Under banbrytaretiden utstod hon tåligt alla de vedermödor och försakelser, som den medför. Hennes sätt var värdigt, dock anspråkslöst. Hon var en ödmjuk kristen, dock fast i bekännelsen och troget tillgifven den lutherska läran hela sitt lif.

I den sv. luth. kyrkans i Munterville, Ia., grafgård hvilar hennes och hennes mans stofthyddor, sida vid sida, till uppståndelsens morgon. Frid öfver hennes minne! E. T. LINDEEN.

Fru Minnie Joanna Benander

Fru Minnie Joanna Benander, pastor J. A. Benanders, i Salem-församlingen, Rockford, Illinois, maka, föddes i Harcourt, Iowa, den 19 jan. 1878. Hennes föräldrar voro mr och mrs Olof Engström. Modern öfverlefver henne, men fadern hade redan förut gått öfver gränsen. Hon erhöll en efter omständigheter-

na god uppfostran och var en på flera områden rikt begåfvad kvinna. Redan innan hon var konfirmerad, var hon organist i sin församling, där hon uppväxte. Under konfirmationstiden och vid konfirmationen mottog hon djupa intryck af Guds ord, så att Herrens Ande fick i hennes hjärta uträtta sitt nådeverk och göra henne till den ödmjuka Kristi tjänarinna, hon alltjämt sedan förblef.

Sedan mrs Benander genomgått "folkskolan" i Harcourt, genomgick hon ock en kurs i en skola i Ft. Dodge, Iowa, hvarigenom hon bereddes för lärarinnekallet. Redan vid 16 års ålder undervisade hon i "Publik-skolan" i hemtrakten.

Därefter bevistade hon Augustana College's musikkonservatorium, där hon ytterligare utbildade sina musikaliska talanger, hvilket kom henne väl till gagn, sedan hon blifvit prästfru.

Den 22 juni 1904 förenades hon i det heliga äktenskapet med pastor J. A. Benander, som då var pastor i Bethel-församlingen, Kiron, Iowa, samt ock betjänade sv. luth. församlingen i Odebolt, Ia. Hennes vänliga och uppriktiga väsende gjorde, att hon snart vann församlingsmedlemmarnas förtroende, kärlek och tillgifvenhet. Framför allt älskade hon hemmet. Flärd och skvaller var henne det mest förhatliga.

Såsom bevis på hennes självuppoffrande sinne må anföras, att då pastor Benanders syster afled och efterlämnade små moder- och värnlösa barn, en liten gosse och en liten flicka, öppnade hon för dessa sin moderliga famn och åtog sig en moders plikter. Vid besök i pastor Benanders hem kunde man icke märka annat, än att fru Benander var dessa barns verkliga moder.

Att fru Benander vunnit församlingsmedlemmarnas, där de tjänstgjort, kärlek och tillgifvenhet, det märktes af de telegram och skrifvelser, som ankommo efter hennes frånfälle från enskilda och församlingar.

Under den farsot, som härjade på hösten, och det icke minst i Rockford, insjuknade hon den 10 december 1918. Sjukdomen utvecklades till lunginflammation. Hon erhöll den bästa och ömmaste sjukvård, som skulle kunna gifvas någon. Hennes egen syster, utbildad sjuksköterska, skyndade till hennes bistånd, men allt var förgäfves. Kallelsen från den himmelske Brudgummen kom lördagsaftonen den 28 december, då hennes ande, förlossad från den lidande kroppshyddan, fördes till de saligas eviga ro.

Begrafningen förrättades torsdagen den 2 januari. Närvarande voro då äfven, utom den nämnda systern, modern jämte tvenne systrar och en broder samt pastor Benanders broder, pastor C. A. Benander.

Så hvile hon nu i frid, tills Jesus på uppståndelsens dag skall uppväcka de sina till evigt lif, då "de rättfärdiga skola skina såsom solen i Faderns rike." M. P. O.

Fru Brita Södergren

Jag blef bekant med henne som farbror Södergrens maka. Blid och vänlig, fick hon äfven för sin egen skull ett stort rum i mitt hjärta. Sist lärde jag känna henne som Bethphage-vän. Trofast och uppoffrande, steg hon allt högre i min

aktning. Sista gången jag såg henne — det var sista kvällen vid ett missionsmöte i Holdrege — lade hon en hel hög af pengar i min hand för Bethphage med samma innerligt vänliga leende och oskrymtade hjärtlighet. Jag skall aldrig glömma henne. Det är genom sådana som hon var, som Guds välsignelse kan dugga ner öfver den syndfulla jorden.

Hennes blida leende skulle kunnat komma en att tro, att lifvet varit mest en lek för henne. Det var hennes gudsfruktan, som verkade det, och hennes barnatro och ödmjuka undergifvenhet under Guds mäktiga hand. Hon fick annars tidigt lära sig försaka. Sin första make förlorade hon genom en olyckshändelse, samtidigt som hon förlorade det enda barn hon med honom ägde. Redan ifrån början lärde hon sig att akta den osynlige och det osynliga för mer än hvad jorden kan ge af lycka.

Förenad i äktenskap med pastor Södergren och till sist moder till 10 barn, som alla fingo lefva och alltmer öka hennes vakor och arbete, fick hon dela den fattige prästens knappa villkor. Det är rentaf underligt, att icke sinnet blef bittert och dragen hårdnade. Jag känner ju icke till, om i församlingarna man hade den rätta försyntheten

med henne eller visade henne den rätta förståelsen, men när hon nu är borta och jag tänker på allt arbete, hennes magra knotiga händer utfört, och alla försakelser, hennes hjärtas ömtåligaste fibrer utsatts för, då kommer det för mig, som om våra församlingars ofta ytligt bedömande medlemmar måste råkat i stor skuld till en sådan prästfru, som hon var. Det vet jag dock, och det vittnesbördet kan jag bära, att jag aldrig hört någon församlingsmedlem säga annat än godt om henne.

Hon fick fira julen för första gången i år omkring honom själf, som är vårt julämne. Hon begrofs annandag jul i Holdrege, Nebr. Nio utaf hennes tio barn voro närvarande. De sex sönerna buro henne till grafven. Sin äldste och sin yngste hade hon fått glädjen att se såsom präster i vår af henne högt älskade synod. Mätt af ålder var hon — öfver 72 år —, bidande efter hembud var hon, och med ett ömt förmaningens ord somnade hon från denna världen. Hennes minne bäre sin frukt!

C. A. LÖNNQUIST.

Fru Jennie Olson

"Se, jag kommer snart; behåll det du har, att ingen må taga din krona."

Den 6 februari 1920 fick pastorskan Jennie Olson hembud. Fru Olson var född i Bayfield, Wisconsin, den 11 augusti 1893. Hon genomgick den publika skolan samt högskolan därstädes, hvarefter hon i tvenne år studerade vid Gustavus Adolphus College. Därpå bevistade hon sjukvårdssko-

lan vid Bethesda Hospital i närmare två års tid. Den 24 juni 1916 förenades hon i äktenskap med pastor Carl H. Olson. Deras första verksamhetsfält blef Wilton, North Dakota, hvarest fru Olson i något öfver tre års tid troget bistod sin man i verksamheten. I december tillträddes Elim-församlingen, West Duluth, Minnesota. Hennes ljusa, lyckliga och hoppfulla lif blef synbarligen i Elim alltför kort. Efter trenne dagars sjukdom i influensa, som efterföljdes af lunginflammation, fick hon i tron på Jesus fridfullt sluta sitt lopp i en ålder af 26 år, 5 månader och 25 dagar.

Fru Olson var en ädel och känslig själ. Hennes uppträdande var sant kristligt och visade tydligt, att Jesus i med- och motgång förblef hennes ideal, väg och mål. Sista gången hon för mig öppnade hemmets dörr skall sent glömmas. Hon var så hoppfull, glad och tacksam till Gud, därför att hennes make nu betydligt tillfrisknat. Hon sade: "Min man är nu bättre. Jag är glad och tillfredsställd. Denna gång får pastor Olson besöka och samtala med min make." Icke anade jag då, att hon var så nära dödens port. Endast några timmar därefter brottades hon med den sjukdom, som efter några dagars svårt lidande ändade hennes af Gud så rikt välsignade lif.

Brännhet var hennes sista strid och kamp för kronan. Kort innan hon afsomnade, sade hon till sin djupt förkrossade make: "Bed för mig! Det synes som jag förlorat allt."

De sista orden pastor Olson hörde henne säga var: "*Det ljusnar!*" Mörk och smärtsam synes skilsmässans natt — ljus och ljuf blir återseendets morgon. Frid öfver hennes minne!

"Mörkret försvunnit,
dagen du hunnit,
solen för dig ej mer skall gå ner.
Lyktad är striden,
vunnen är friden. —
Jesus, din brudgum, evigt du ser."

F. Edward Olson.

Fru Mathilda Fletwood

Fru Anna Mathilda Fletwood var född i Östergötland, Sverige, den 3 oktober 1863. Hon kom till Amerika och Chicago i sällskap med sina föräldrar, Alexander och Charlotta Anderson, år 1867. Hon var deras enda barn. Till karaktär och sinnelag var hon en exemplarisk person. Under ungdomstiden besökte hon aldrig sådana möten och nöjen, som en vaken kristens samvete ogillar. Denna strängt pietistiska och sedligt rena karaktär var för henne utmärkande under hela lefnadstiden.

Den hemska Chicago-branden år 1871 kunde hon ju aldrig glömma. Hon mindes huru hon, en åttaårig flicka, hopsamlade sina leksaker, böcker och

sin kära docka och lastade det hela på en liten barnvagn och drog den från Townsend street till norra sidan af Division street-bron i Chicago.

Hon erhöll en vårdad uppfostran i föräldrahemmet och i Bethlehems-församlingen i Chicago, af hvilken föräldrarna voro "charter members". Hon var medlem af den första klass, som pastor C. O. Lindell konfirmerade i nämnda församling. Hon erhöll därefter en god skolbildning i Chicagos högskolor och i dess Normal Training School for Teachers, hvarefter hon tjänstgjorde såsom skollärarinna under en tid af åtta år inom Chicago. Hennes begåfning, lärdom och karaktär gjorde henne till en af de mera afhållna och framgångsfulla lärarinnorna i Chicago.

År 1891 ingick hon i äktenskap med dr Gustav Fletwood. Hon var en ädelsinnad, öm och trogen maka och stod honom städse till hjälp i hans verksamhet. Hennes ödmjuka, gudfruktiga och tillbakadragna sinnelag gjorde, att hon vardt känd och värderad mera i trängre kretsar än på de höjder, där utåtvända, mera jordiskt sinnade personer tilldraga sig allmänhetens uppmärksamhet.

Hon afled i Pecatonica, Ill., den 22 maj 1920 i en ålder af 57 år, 7 månader och 19 dagar. Hon var sjuk endast åtta dagar, då hjärtförlamning

ändade hennes lif. Hennes stoft invigdes till griftero i Rockford, Ill. Hon sörjes af maken, dr G. Fletwood, samt tvenne mostrar: fru Nels P. Nelson, välkänd inom Bethlehems-församlingen i Chicago, och af fru pastorskan B. S. Nyström vid Brush Prairie, Wash. Desslikes sörjes och saknas hon af flera innerligt afhållna och kärvordna kusiner i Chicago och ute vid Brush Prairie, Wash.

Frid öfver den hemförlofvade och trogna kvinnans minne!

B. S. Nyström.

Fru Alfred Nelson

"Du skall leda mig efter ditt råd och sedan upptaga mig med ära." Ps. 73: 24.

Detta om innerlig förtröstan till Herren vittnande ord af psalmisten har gått i riklig uppfyllelse på dens lif, som utgör föremålet för denna skildring.

Fru Nelson älskade Guds ord och lefde utaf det, hvilket är det bästa, som kan sägas om någon människa. Det är genom förblifvandet i Guds ord, som lifvet får sitt rätta värde och mål. Ett sådant lif är också en källa till oberäknelig välsignelse för omgifningen — ett ljus och ett salt.

Ida Sofia Lindstrom, ty så hette hon som ogift, föddes i St. Charles, Ill., den 5 januari 1861 och döptes i kyrkan därstädes af pastor Erl. Carlsson. Hon växte upp i sitt hem, där enkla seder, arbetsamhet och gudsfruktan rådde. Hvilken förmån och hvilket ansvar att uppfostras i ett sådant hem! Föräldrarna voro John och Anna Lindstrom. De hade genomlefvat de första immigranternas myck-

na nöd och besvärligheter. Dock, under allt detta fördjupades deras erfarenheter af Guds underbara ledning och vård. Dessa dyrbara erfarenheter ledde dem att allt innerligare tillägna sig Guds löften och stärka dem i tron och hoppet. Huru högt Guds ord hölls i det hemmet, har tecknaren af dessa rader i lifligt minne. Då gamle Lindstrom låg på hospitalet i Rock Island med bruten höft, fann jag honom ofta sysselsatt med att ur minnet upprepa Johannes evangelium. Detta hade han lärt sig vid 40 års ålder, på det att om han råkade i sådana förhållanden, att han på grund af bristande synförmåga eller annan åkomma ej längre kunde läsa, han då hade samlat sig en skatt af Guds ord i minnet. Det var i en sådan atmosfär unga Ida växte upp. Konfirmationen blef, såsom för alla mottagliga unga hjärtan, hennes andliga vår. Det var under den trogne och nitiske pastor N. T. Winquist i Paxton, som hon mottog undervisning och konfirmerades. Hon lefde sin tid som jungfru blygsamt och stilla i lydnad och kärlek till sina föräldrar och i trogen uppfyllelse af de dagliga plikterna. Hon blef härigenom väl skickad att ikläda sig det kräfvande uppdraget att blifva prästfru, hvilket skedde i Moline, dit familjen flyttat från Paxton, den 9 juli 1885, då hon sammanvigdes med pastor Alfred Nelson. Det blef

ett synnerligt lyckligt äktenskap. som välsignades med sju barn, af hvilka tre lefva, nämligen mrs Eva Reinemund, bosatt i Muscatine, Ia., mrs Esther Olson i Ogema, Wis., och sonen Victor i Muscatine. Äfven fyra systrar öfverlefde henne: mrs C. J. Hedstrom i Boulder, Colo., mrs A. G. Anderson i Rock Island, Ill., mrs C. J. Ortquist i Muskegon, Mich., och miss Lydia Lindstrom i Prophetstown, Ill., där familjen bott de senare åren. Likaledes sörjes hon af en broder, Josef Lindstrom, Atlanta, Ga.

Fru Nelson dog i hemmet söndagsmorgonen den 11 april 1920 i en ålder af 59 år, 3 månader och 6 dagar. Begrafningsgudstjänster höllos först i kyrkan i Prophetstown och sedan i Zions-kyrkan i Rock Island. Många och sköna voro de blomsterstycken, som kommo från olika platser, där familjen bott och verkat. Ebenezer-församlingen i Chicago, hvilken familjen tillhörde under åren pastor Nelson förestod Book Concern i Chicago, skickade till begrafningen ett vackert blomsterstycke och en kommitté af tre medlemmar från kyrkostyrelsen såsom ett bevis på huru högt hon var afhållen i den församlingen.

En god kvinna, en trogen och kristligt sinnad maka är väl den högsta gåfva Gud kan ge åt en man. Denna gåfva och denna lycka hade pastor Nelson i sin älskade hustru. Hon har ock lämnat i hvarje krets, där hon umgåtts, idel goda minnen. De oförgängliga spår hon efterlämnat peka alltid mot det saliga mål hon för Kristi skull har uppnått.

Frid öfver hennes minne! E. K. J.

Carl Nikolaus Dolk

Carl Nikolaus Dolk föddes i Slätthög församling, Småland, den 23 maj 1833. Vid sin död var han 86 år, 11 månader samt 13 dagar gammal.

Han ankom till Amerika 1853, bosatte sig i La Porte, Ind., och fick vara med att stifta Bethaniaförsamlingen där för 63 år sedan. I denna församling var han en trogen och aktad medlem, tjänande församlingen på sitt trogna och nitiska sätt. 1885 flyttade han med familj till South Bend och blef här för denna församling, hvad han varit i La Porte, ett stöd och en hjälp. Här har han varit med i 35 år. Troget har han uppfyllt alla förtroendeuppdrag, som församlingen pålagt honom. Då han två år sedan måste undanbedja sig diakonsysslan, korade församlingen honom till hedersledamot i kyrkorådet, detta som erkännande för hans trogna och nitiska arbete i församlingen.

Fader Dolk var en af de stilla i landet. Han var dock en af de kännbara krafterna inom församlingen. Man kände, då man kom i hans närhet, att det var en helgad själ. Glad och frimodig bekände han sin tro på Jesus, sin Frälsare. Han fick vara mången bedröfvad och sorgsen själ till tröst och hjälp och var städse

trogen sin Gud och trogen sin kyrka. Hvilken kraft i denna värld äro ej sådana församlingsmedlemmar. Ända till den sista timmen på jorden fick han vittna om honom, som gjort allt och betalt allt i vårt ställe.

Trots sin höga ålder fick han behålla sina själskrafter. Hans minne var ovanligt klart. Gärna talade han om de Andens män som verkat och vittnat för Herren inom Augustana-synoden. Det första numret af *Augustana*, då *Det Rätta Hemlandet*, hade han. Han har alltsedan varit en trogen läsare af *Augustana*. Genom henne kände han ej blott de gamla prästerna, utan äfven de yngre. Han följde noga med sin tid.

Vid hans bår stå hans hulda och trogna maka, tre döttrar, fyra söner, två systrar samt två bröder och en stor skara släktingar och vänner, som gråta saknadens tår, därför att den trogne vännen är borta. Gärna unnas honom den glädje som är hans. Med den fasta öfvertygelsen "att det står en sabbatsro åter för Guds folk", skola vi möta honom på himlens kust. C. G. A.

Johan Magnus Swanson

Bland de många lekmän, som troget tjänat i församlingen och nitälskat för dess väl, står nog Johan Magnus Swanson bl nd de främste. Från nybyggaretiden tillhörde han sv. ev. luth. Black River-församlingen i Pennington county, Minnesota. Här var han en mycket verksam medlem, tills han år 1915 flyttade till Troy, Idaho, där han hos sin son tillbringade sina ålderdomsdagar. Tro-

ligen var mr Swanson diakon i Black River-församlingen från dess början. I många år ledde han söndagsskolan. Outtröttligt vittnade han där om sin Frälsare, såväl som vid bönemötena och andra sammankomster. Djupa voro hans andliga erfarenheter, och väl grundad var han i den Heliga skrift. Församlingen var honom mycket kär. Strängt höll han sig till läran, och ifrigt försvarade han sin barndomstro vid mot densamma förekommande anfall. Högt aktade han predikoämbetet. I honom hade hvarje trogen lärare en varm och tillgifven vän. Troget besökte han gudstjänsterna, bönemötena samt andra sammankomster. Aldrig var han borta från dessa, då icke sjukdomsfall lade sig i hans väg. Den 19 oktober 1919 fick han efter en kort och lindrig sjukdom, med ett lefvande vittnesbörd på sina läppar om sin fasta tro på Jesus, göra flyttningen till det himmelska hemmet. Han hade då uppnått en ålder af 77 år, 3 månader och 6 dagar.

Pietistiska lekmän liknande den här omskrifne behöfver kyrkan i ännu större antal. De utgöra en kraft i församlingen. Uti sitt allvar och sitt nit för själars frälsning äro de andliga ledare, hvilkas inflytande och vittnesbörd blir till långvarig välsignelse. Länge skola sådana bland trossyskon dröja kvar i tacksamt minne. H. P. J.

Diakonissorna Carin Carlson och Emelia Mathilda Carlson

Att få räknas ibland dem, som af nåd "lefva det fördolda lifvet med Kristus i Gud" och få framlefva detta lif i en verksamhet, som direkt går ut på att tjäna sin Herre och Frälsare, detta är det högsta och största, som kan eftersträfvas här på jorden. Ett sådant lif, med en sådan tjänst, förunnas det diakonissan att lefva. Henne gifvas de allra rikaste tillfällen att pryda sin Herres och Frälsares lära. Fastän vi icke få pruta af i minsta mån på Skriftens materialprincip, att en syndare rättfärdiggöres af tron allena, få vi dock icke förbise, att Gud glömmer icke att löna sina trogna arbetare. Härom vittna bland andra följande bibelställen på det mest tydliga sätt: Dan. 12: 3; Luk. 19: 17; 1 Tim. 3: 13.

Ibland dem utaf vårt samfund, som under sistlidna synodalår och sedan KORSBANERET sist utkom hafva skattat åt förgängelsen, befinna sig tvenne af kyrkans tjänarinnor, diakonissorna Carin Carlson och Emelia Carlson. Fastän de djupt saknas i systerkåren och i vida kretsar inom synoden, äga vi dock den vissa förhoppningen, att de fått utbyta arbetet i den stridande församlingen på jorden mot den ljufva hvilan Herranom i den triumferande församlingen i himmelen.

De yttre konturerna af deras jämförelsevis korta lifshistoria te sig som följer:

Syster Carin Carlson föddes i Qville församling, Bohuslän, Sverige, den 23 augusti 1880. Fadern dog redan den 12 april 1880, och hon uppfostrades

i hemmet af sin kristliga moder, bevistade skola från 6 till 14 års ålder och konfirmerades i Qville 1895. I februari 1896 dog hennes moder, och sedan försörjde hon sig själf, först i Sverige och sedan 1903 här i Amerika. Den 2 oktober 1904 ingick hon i sv. ev. luth. Immanuels-församlingen i Chicago och rekommenderades hjärtligt af dess pastor, dr C. A. Evald, till diakonissanstalten. Hon in-

SYSTER CARIN CARLSON.

SYSTER EMELIA CARLSON.

skrefs som diakonisselev den 5 september 1908. I sin ansökan om inträde säger hon bland annat: "Det är ej därför att jag är trött på mitt närvarande arbete, som jag söker inträde på diakonissanstalten, utan jag har känt en inre maning i mitt hjärta att gå ut bland sjuka och nödlidande. Det har varit min dagliga bön till Gud under fyra månaders tid att låta mig förstå hans vilja. Och jag har fått till svar: 'Gif dig helt, ty det begär han själf; han gaf sig helt åt dig'." Den 12 december

1909 upptogs hon till profsyster, och den 14 juli 1914 invigdes hon till diakonissa. I flera år var hon anställd vid Emanuel hospital i Portland, Oregon, där hon vann det allra högsta erkännande för sin begåfning, sitt nit och sin trohet. Hon afled därstädes den 25 januari 1920 i en ålder af 39 år, 5 mån. och 2 dagar. Jordfästningen ägde rum den 3 februari i Akely, Minn., där hon ägde flera syskon, då pastor J. V. Carlson representerade moderhuset.

Syster Emelia Mathilda Carlson föddes i Mortorp, Kalmar län, Sverige, den 14 mars 1885 och uppföddes i ett välbärgadt hem. År 1909 reste hon till Amerika och stannade i New York, där hon förenade sig med Gustaf Adolfs-församlingen. Med de bästa vitsord från sin pastor, dr M. Stolpe, kom hon till anstalten och inskrefs såsom diakonisselev den 27 april 1917. Efter ett års tid blef hon upptagen till profsyster. Hon väntade att få blifva invigd till diakonissa vid årsfesten i år, men Herren skänkte henne i stället den eviga sabbatsron. Hon afled den 3 mars 1920 i en ålder af 34 år, 11 månader och 19 dagar.

Syster Emelia var högt begåfvad, allvarligt sinnad och djupt intresserad i sitt arbete. Med sitt stilla, glada naturanlag saknas hon mycket.

Genom dessa minnesrunor vilja vi vira en tacksamhetens oförgängliga blomsterkrans till dessa systrars åminnelse. Alltför tidigt, synes det oss, togos de ifrån arbetet, men Herren vet hvad han gör, och hvilan vilja vi icke missunna dem. Gud vare lof för dessa hans tjänarinnors trogna tjänst. Uppväcke han många flera utaf vår synods kristligt sinnade kvinnor med villighet att ingå i samma sköna arbete.

E. G. C.

Swan Lethin

Den 30 juli 1920 firades en synnerligen högtidlig begrafning uti Elgin, Ill., då stoftet efter en af de äldsta och mest aktade svensk-amerikaner i detta samhälle lades till hvila, nämligen Swan Lethin. Han föddes uti Jämshög, Blekinge, den 27 februari 1848. Vid 21 års ålder anlände han tillsammans med sin äldre broder Matts Lethin, år 1869, till Elgin, där de ingingo kompanjonskap, upprättande skräddarfirman Lethin Bros., hvilken firma existerat till Swan Lethins frånfälle, eller i 50 års tid. De tvenne bröderna äktade systrar, döttrarna till en af de första settlarna i Elgin, Johannes Samuelson. Genom det samvetsgranna och artistiska arbete, som utfördes af firman, vann den icke endast lokalt rykte, kunder, som flyttat bort från Elgin, kommo tillbaka endast för att där beställa sina kläder. Såsom tillskärare vann han ett stort anseende. Då sv. luth. Bethlehem-församlingen stiftades, blef Swan Lethin en af oktrojmedlemmarna. Det var den 30 januari 1871. Han deltog ifrigt uti församlingsarbetet, lärde sig spela orgel, och i mer än 35 års tid har han varit organist och körledare uti denna församling. Han var i besittning af musikaliska

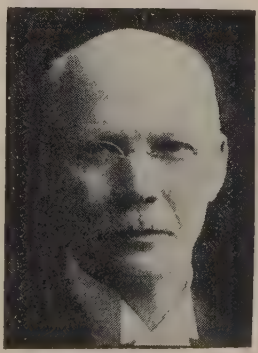

anlag, och då han, mer än 50 år gammal, beslöt sig för att studera Harmoni under den kände ledaren för Elgin Cornet Band, prof. Heckert, var han klassens styfvaste elev. Ehuru "selfmade" musiker blef han en ytterst skicklig organist och mätte sig uti piporgel-musik med dem som graduerat ur musik-konservatorium. På fristunder hängaf han sig med helt hjärta åt musiken, och år efter år valdes han till körledare och organist, tills han slutligen öfverlämnade sysslan till sonen Albin, som utbildat sig till skicklig organist. Han ägde alltid sina sångares förtroende och kärlek. Han sörjes närmast af sin trogna maka Mathilda, född Samuelson; af döttrarna fru doktorinnan S. G. Öhman och Rose Lethin, samt af sönerna Paul och Dell Lethin, af lifskompanjonen, brodern Matts Lethin, fyra barnbarn och en stor skara släktingar och vänner.

Hans pastor, Frank R. Carlson, — sedan först en kort andaktsstund hållits uti hemmet, 202 Wellington ave., — talade i kyrkan, som var fylld af varmt deltagande vänner, öfver orden i Hebréerbrefvets 4: 11—16. Han frambar ett skönt vittnesbörd om den åldrige mannens barnalika tro och förtröstan till "sin öfverstepräst" Jesus, Frälsaren. Kören, kvartett och solist sjöngo tilltalande och passande sånger. Blomstergärderna voro rikliga. Det svenska minnestalet hölls af dr Ph. Andreen från Chicago öfver orden ur Jobs bok, tillämpade på den bortgångne: "Herren har pröfvat mig; och jag har befunnits lik guld" (Job 23: 10). Hans rika, harmoniska, musikaliska själ hade vunnit sitt mål, där han nu med kören af hvitklädda segrare, den återlösta skaran, som kommit ut ur

den stora bedröfvelsen, blandar sin röst med dem i de himmelska symfonierna till hans lof, som dog på det att vi skola lefva, — Jesus.

Vid jordfästningen tjänstgjorde äfven den aflidnes förre pastor och hans trogne vän, Philip Thelander, Batavia. Vid sin död den 28 juli var Swan Lethin 72 år, 5 månader och 1 dag gammal.

PHILIP ANDREEN.

Fru Wilhelmina Lundquist

"Så ären I icke numera främlingar och gäster, utan medborgare med de heliga och Guds husfolk." Ef. 2: 19.

Fru Wilhelmina Lundquist, född Johnson, föddes i Fryeled församling, Jönköpings län, Sverige, den 14 februari 1857 och ankom till Amerika och Beaver, Illinois, år 1870. Hon konfirmerades i den svenska ev. lutherska kyrkan i Beaver 1871 och förenades i äktenskap med pastor L. J. Lundquist den 26 juni 1878. Hon fick i tron på sin dyre Frälsare sluta sin jordevandring och ingå i den boning, som Kristus beredt åt de sina, den 5 januari 1919 i en ålder af 61 år, 11 månader och 21 dagar. Den hädangångna sörjes och saknas af mig, 11 barn, 22 barnbarn samt en

broder och en syster jämte öfriga släktingar och en stor vänkrets.

För tecknaren af dessa rader var hon till mycken och stor hjälp, en öm och nitälskande tjänarinna, som troget förvaltade de henne gifna punden. Hon sparade icke sina krafter, då det gällde att tjäna i hemmet och i de församlingar, vi betjänat under hänsvunna fyrtio år.

Nu är hon fri från all oro och allt lidande. Måtte jag, och vi alla, få möta henne i den roligheten, som står Guds folk tillbaka.

Frid öfver hennes minne! L. J. L.

Adolph Peter Anderson

afsomnade stilla och lugnt torsdagsaftonen den 5 februari 1920 i en ålder af 71 år, 4 månader och 19 dagar. Den hädangångne var vida känd inom vår konferens och synod. Under åren 1883—1884 betjänade han Augustana College som dess affärsföretståndare och deltog ock i bildandet af assuransbolaget "Galesburg Association". Han föddes i Sverige den 16 september 1848 och anlände till Amerika 1881 samt var medlem af Bethlehem-församlingen i Chicago sedan år 1897. Hans senare år äro fulla af erfarenheter i lidandets skola. Julaftonen råkade han falla på en slipprig trottoar och afbröt högra benet. Hopp syntes för hans snara tillfrisknande, då lunginflammation inträffade, hvilket tillsammans med föregående komplikationer förorsakade hans död. Likbegängelsen hölls från sorgehuset, 5439 Wells st., söndagseftermiddagen den 8 februari, hvarefter begraf-

ning skedde i Oakhill. Han sörjes närmast af ömt älskade makan samt sonen Fred och dottern fru pastorskan J. A. Benton samt tvenne barnbarn. Frid öfver den hädangångnes minne i hem, församling och affärsvärld! Hvile han så i frid!

G. S. OHSLUND.

ADOLPH PETER ANDERSON.

FRU C. R. ABRAHAMSON.

Fru Chas. R. Abrahamson

Minnet af den, hvars namn står härofvanför, går icke ut inom vida kretsar. Men i den krets, där det förvaras, är det bekransadt af evighetsblomster.

Uppväxt i ett kristligt hem, från början införd i gemenskapen med en kristen församling, af naturen af ett allvarligt, religiöst temperament, utbildades hon till en sann kristinna, som för sin Herres skull först bjöd församlingen sin gåfva och

sedan gaf sig helt åt sin familj med tjänsten af helgade krafter.

Kort var hennes lefnad — blott något öfver 50 år kallades hon bort från sina anhöriga. Mycket fick hon lida under flera månader. Hon var en drufva, som pressades till ädelt vin.

Bethania-församlingen i Kearney county, Nebr., står i stor tacksamhetsskuld till henne. Hennes minne är också där i kär hågkomst. C. A. L.

John Jeppson

föddes i Höganäs den 1 juli 1844 och afsomnade lugnt och fridfullt den 26 mars 1920. Han kom till Worcester 1869. Ingen har varit till så stor betydelse för svenskarna i Worcester som han. Som superintendent för det stora Norton-bolaget, som han var med om att grundlägga, behandlade han väl sina arbetare. Ehuru rikt begåfvad med det jordiska goda, lefde alltid den Jeppsonska familjen ett ordentligt och flärdlöst lif och delade frikostigt med sig till behöfvande landsmän.

Mr Jeppson har varit medlem af Första luth. församlingen från dess början. När den gamla kyrkan byggdes, såväl som när den nya uppfördes, tog han verksam del. Våra dyrbara fönster i den nya kyrkan och vår ringklocka äro gifna af mr och mrs Jeppson. Greendale-kyrkans fönster och piporgeln äro också skänkta af dem. Hans sörjande maka och son äro likt mr Jeppson varmt intresserade i församlingens välfärd. Sonen, Geo. N. Jeppson, har intagit faderns plats vid Nortonbolaget. Mr Jeppson var en trogen vän till sin

pastor, som aldrig behöfde vända sig till honom förgäfves i nödens stund. Frid öfver griften!

J. A. E.

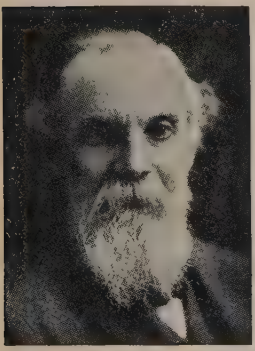

JOHN JEPPSON.

JOHN A. JOHNSON.

John A. Johnson

föddes i Undenäs, Skaraborgs län, Sverige, den 17 december 1846 och afsomnade lugnt och stilla här i Worcester samtidigt med gudstjänstens afslutande i Första lutherska kyrkan den 7 december 1919, af hvilken församling han var "charter member" och vaktmästare i 29 år. Kyrkobesökare från när och fjärran skola säkerligen erinra sig honom, som alltid hade ett vänligt "välkommen" för dem. Genom *Augustana* följde han med uti samfundets arbete och utveckling och var alltid bland de första att uppoffra för Guds rikes bestånd och för-

kofran. Han efterlämnar maka och fyra barn, två söner och två döttrar. Saliga äro de som hafva hemlängtan, de skola komma hem! J. A. E.

Amalia Carolina Peterson

föddes i Rock Island, Ill., den 10 maj 1881. Hon bevistade den allmänna skolan samt den lutherska församlingens hvardagsskola i Moline, som då hölls *nio månader* på året. Hon konfirmerades år 1897 af dr C. A. Hemborg och har alltsedan dess varit en verksam medlem i församlingen och deltagit i nästan alla dess verksamhetsgrenar. I söndagsskolan, ungdomsföreningen, kyrkokören o. s. v. arbetade hon rastlöst, ända till dess hon nedlades på sjukbädden.

Jag anser det såsom ett kärt uppdrag att skrifva denna enkla lefnadsteckning af min älskade syster och kan intyga, att hela hennes lif och alla hennes krafter uppoffrades i Herrens och församlingens tjänst. Hon deltog också i allt som befrämjade samhällets väl. I många år var hon finanssekreterare och sollicitör för "Humane Society" i Rock Island. Här nedlade hon ett betydande arbete i skötandet af föreningens vidlyftiga korrespondens. Hon omvaldes år efter år, fastän det var hennes önskan att draga sig tillbaka, när hon märkte att krafterna började svikta. Såsom medlem af "W. C. T. U." (kvinnornas kristliga nykterhetsförening) arbetade hon ifrigt att få bort krogarna och likörtrafiken från vårt land, och ingen fröjdades mer än hon, när detta till sist blef en verklighet.

I söndagsskolan nedlade Amalia mycket arbete,

i det att hon tjänade som lärarinna i 20 år, ända tills hon blef tvungen att sluta förliden höst, när sjukdomen började. Hon var icke allenast angelägen att vara närvarande vid gudstjänsterna på söndagarna, utan jämväl bönemötena på onsdagskvällarna var hon, om möjligt, ännu mera rädd att gå miste om. Varande i besittning af en god sånggåfva, påkallades hon ganska ofta att sjunga vid fester eller föreningsmöten, men i synnerhet, på de senare åren, vid begrafningar. Att besöka sjuka och orkeslösa, fattiga och gamla var hennes käraste sysselsättning, och flera gånger uttryckte hon sin önskan att få tillfriskna, så att hon kunde återupptaga dessa besök på söndagseftermiddagarna. Det grämde henne att nödgas anlita vår hjälp, när hon blef allt mer och mer svag, och hon ansåg sig "en bild af skröplighet".

Lugnt och fridfullt insomnade hon torsdagsmorgonen den 27 maj 1920. Begrafningen hölls lördagseftermiddagen från vårt hem i Rock Island, då pastor C. O. Morland höll det egentliga liktalet på engelska öfver Matt. 10: 39 samt en kort betraktelse på svenska språket öfver Upp. 3: 4. Enkel och anspråkslös i allt sitt förhållande, hade hon begärt, att begrafningen skulle vara enkel, hvilket också åtlyddes. Frid öfver hennes minne!

J. P. Peterson.

Evigt lif!

O Dag, så lugn, så sval, så ljus,
du skyns och jordens fagra mö;
du sänkas skall i jordens grus:
du måste dö.

Du röda Ros, som solen gaf
din färg, du hvitna skall som snö,
din rot står ständigt i din graf:
du måste dö.

O Vår, så full med sötma ljuf,
du kastar kring på jord ditt frö;
din kraft stjäl hösten som en tjuf:
du måste dö.

O Själ, för dig i Jesu sår
blott finnes skydd, trygg kvar där blif;
du lefver än, när allt förgår,
i Evigt Lif!

PHILIP ANDREEN.

KYRKOALBUM

PRÄSTER

ordinerade vid synodalmötet i Första sv. ev. luth. kyrkan i Jamestown, New York, den 13 juni 1920, deras födelsedag och -ort samt närvarande arbetsfält.

1. *Oscar Wilhelm Berquist*, född i Moorhead, Minn., den 1 dec. 1893; Hermon och Elmdale förs., Niobe, N. D.

2. *Bernt Gunnar Holmes*, född i Mo, Bohuslän, den 15 april 1887; Carmel, Marcus, och St. Jacobs, Meriden, Iowa.

3. *John Anderson Martin*, född i Froid, Nebr., den 13 aug. 1887; Fridhem, Funk, Nebr.

4. *Petrus Herbert Nordlander*, född i Nordingrå, Ångermanland, den 28 jan. 1883; Första förs., Vancouver, B. C.

5. *George R. Olson*, född i Fryksände, Värmland, den 5 aug. 1882; Kirkland, Ill.

6. *Nels Emanuel Olson*, född i Elbow Lake, Minn., den 28 maj 1891; Stronghurst, Ill.

7. *Nils Holger Pearson*, född i Learum, Skåne, den 2 jan. 1887; Immanuel, Port Arthur, och Sion, Fort William, Ont.

8. *John Nilson Steimer*, född i Sjöbo, Skåne, den 23 febr. 1887; missionsfältet i Sudan, Afrika.

9. *Walter Lindberg*, född i Vasa, Finland, den 16 juni 1876; Immanuel, Rhinelander, och Gustaf Adolf, Conover, Wis.

10. *Andrew William Nordin*, född i Bitelsäter, Värmland, den 23 maj 1878; International Falls, Minn.

11. *Charles A. Strandberg*, född i Bitterna, Östergötland, den 28 maj 1877; Berea, Nebr.

1. O. W. Berquist.

2. B. G. Holmes.

3. J. A. Martin.

4. P. H. Nordlander.

5. George Olson.

6. Nels Eman. Olson.

7. N. H. Pearson.

8. John N. Steimer.

9. Walter Lindberg.

10. A. W. Nordin.

11. Charles A. Strandberg.

Tempelinvigningen

Nu står Salems sköna tempel smyckadt för invigningen,
glada högtidsskaran samlas led vid led och vän vid vän.
Ljusets Fader lofvat möta Salems barn vid helig fest.
Mötet sker vid nådastolen, där Guds kärlek flödar mest.

Träder så för Herrens altar himlafaderns sändebud,
talar gudingifna orden: Lyften hjärtan upp till Gud.
Fäder, bröder, tacken Herren. Han är evigt god och from.
Unga, gamla, lofven Herren i hans nya helgedom!

Hör, då brusar tempelsången, ledd af orgelns kända gång,
tärnors silfverstämmor klinga skönt med männens djupa sång:
Din, o Fader, vare äran, nu och i all evighet.
Du har lofvat bo i Salem med din kärleks ljuflighet.

Bönens offerlåga tändes. Skarans varma böneljud
stiger upp till himlars himmel, till all nåds och kärleks Gud:
Låt din miskund, dyre Fader, oss omfamna denna stund.
Låt din nåd, ditt ljus, din sanning sänka frid i hjärtats grund.

Hör, nu svarar han, som tronar på kerubers ljusa höjd:
Jag har hört ditt hjärtas lofsång, till din suckan är jag böjd.
Om du vandrar mina vägar, om du lyder nådens tolk,
Gud, din Gud, jag då skall vara, och du vara skall mitt folk.

Frid i detta hus jag gifver, säger Herren Sebaot,
åt hvar sorgsen själ, som faller ödmjukt ned vid korsets fot.
Ber en själ om nåd, som sjunkit djupast ned i satans garn,
skall på ångerns bön så svaras: O, du lefvande Guds barn.

Tack för gudomslöftet, Fader, grundadt på ditt fridsförbund.
På ditt ord ditt folk sig böjer ner kring helgad altarrund.
Se, förbundets blod än flödar — till försoning flödar det.
Här bjuds lifvets ljufva manna, här känns Herrens ljuflighet.

Söken själens fulla hälsa uti Herrens tempelgård.
Här vill Kristus själf er möta med sin kärleks ömma vård.
Sjungen trosfullt Sions psalmer, så får hjärtat himmelsk tröst,
och en fläkt från Edens palmer svalkar hvarje sorgset bröst.
Lofven Gud med tempelsången, tills, på Sions berg en gång,
Salems skara — löst af banden — sjunga får sin segersång.

G. FLETWOOD.

KYRKOR

Illinois-Konferensen

Ev. luth. Immanuels-församlingens i Detroit, Mich., kapell. Den ev. luth. Immanuels-församlingen i Detroit, Mich., organiserades den 19 november 1919 med 40 kommunikanter och 20 barn. Bethlehems-församlingen, som länge bedrifvit söndagsskolverksamhet å detta fält, skänkte till den nybildade församlingen kapellet, som är beläget å 529 Beniteau-gatan. Kapellet är 26 fot bredt och 50 fot långt. Ett altare och en altarrund hafva byggts, och har kapellet målats både in- och utvändigt. Pastor E. W. Magnusson kallades till församlingens förste pastor, hvilken kallelse han antog, och har han verkat på fältet sedan den första veckan i april 1920. Församlingen består af 123 äldre och 57 barn. I söndagsskolan äro 83 barn inskrifna.

Olavus Petri-församlingen, Chicago, är vår yngsta församling i denna storstad. Den stiftades "Olaus Petri-dagen", den 19 april, 1917; och strax köpte församlingen tomt, vid Ainslie street och

North Sawyer avenue. Redan i maj påbörjades uppbyggandet af församlingens "parish house", hvars bild här visas. Adolph Ekstrand var den skicklige byggmästaren, som fullbordade arbetet till den 1 augusti 1917. Teol. dr Philip Andreen är församlingens stiftare.

Byggnaden innehåller "basement" med ungdomssal, rymmande 150 personer, samt kök. Första våningen har sittplatser för 220 personer, inredd med altare och sakristia. I trenne år ha gudstjänsterna hållits här, och här hålla föreningarna sina möten. Vid senaste julfesten voro mer än 260 perosner inträngda uti kyrkorummet. Den andra våningen är inredd till ett bekvämt och modernt "flat" med sju rum och "sleeping porch". Byggnaden är 58 fot lång, 27 fot bred och 35 fot hög, kostande med inredningen $9,000. Tomterna kostade $6,000. Egendomen har stigit i värde och är nu värderad till $29,000 allra minst. På den ännu tomma hörnlotten, 98x67 fot, ämnar församlingen uppföra sin kyrka, då tiden kommer. Det var visligt af församlingen, ung och svag som den jämförelsevis är, att bygga så att pastorsboställe finnes i "the parish house", ty hyrorna för "flat" med sju rum i denna stadsdel uppgå till $100 i månaden. Nu besparar församlingen denna oerhörda utgift. Kommunikanternas antal är nu 141, och med söndagsskolan räknar församlingen öfver 300 själar.

OTTO W. WALLIN,
församlingens sekreterare.

Första evang. lutherska församlingens i Moline, Ill., nya prästgård. Församlingen sålde den gamla prästgården, 1014—5 ave., i maj 1919 för $7,900.

Några månader senare köptes ny tomt på hörnet af 13 ave. och 13 st. för $5,000. Arkitekt Henry Eckland uppgjorde ritningar för det nya huset. Arbetet med dess uppförande påbörjades på hösten 1919 och fullbordades i maj 1920, så att pastorsfamiljen kunde flytta in. Huset är väl byggdt och praktiskt inredt. Utsidan är tegel-täckt. Det uppvärmes medelst "vacuum vapor" och har elektrisk belysning. Källarvåningen har fem rum. Första våningen har vestibul, ämbetsrum, förmak, matsal, kök och "breakfast porch". Andra våningen har tre sofrum, "sleeping porch", syrum samt badrum. En präktig tegel-täckt "garage" är också uppförd.

Kostnaden för det hela, tomten inberäknad samt planering af gårdsplanen och trottoarer, var $23,450. C. O. MORLAND.

Minnesota-Konferensen

Engelsk-lutherska församlingen i Oberon, N. D. I december 1917 stiftades Calvary engelsk-luth. församlingen i Oberon, N. D., med ett kommunikantantal af 25 af pastor P. N. Sjögren, English Field Secretary. Gudstjänster höllos i ett skolhus och en "hall". Vid årsstämman 1918 beslutade församlingen att under pastór L. B. Bensons ledning, dåvarande English Field Secretary, upptaga subskription och bygga kyrka. $20,000 subskriberades. Mr A. E. Norman i Chicago, Ill., valdes till arkitekt. På grund af de ogynnsamma arbetsförhållandena under 1919 kom man ej längre än med gräfning af undervåningen och inköp af material. I april detta år började arbetet. Den 16 maj lades

hörnstenen af pastor Benson, assisterad af pastor N. P. Tuleen och teol. stud. J. Luther Benson. Den 26 september invigdes den vackra helgedomen af Minnesota-konferensens ordförande, dr P. A. Mattson, assisterad af Sheyenne-distriktets pastorer. Kyrkan är byggd i gotisk stil. Byggnadsmaterialet är tegel och cement. Dess längd är 60 fot, bredden 34 fot. Den har sittplatser för 250 personer, läktaren inberäknad. Belysningen blir medelst elektricitet. Fönstren äro af "opalescent glass". Utom pastorns ämbetsrum finnes ett "mother's room". — I undervåningen finnas ungdomssal, kök, kommittérum, toalettrum och furnace-rum. Kostnaden är $20,000.

L. B. Benson.

Sv. ev. luth. Elmdale-församlingens i Niobe, N. D., kyrka. Arbetet påbörjades år 1907, men kyrkan blef ej färdig förrän år 1915. Pastor J. B. Sorenson stod då i spetsen för arbetet. Inberäknande tornet och ett tillbygge baktill är kyrkan 32 fot bred och 66 fot lång. Sittplatser finnas för 128 personer. Kyrkan är byggd i kyrklig stil med kor, altare och altarring. En vacker tafla, "Kristus i Getsemane", pryder altaret. Kyrkan kostade omkring $3,000. Mycket af arbetet gjordes frivilligt. Församlingsegendomen är skuldfri.

O. W. B.

Iowa-Konferensen

Sv. luth. Mamrelund-församlingen, Stanton, Ia. Församlingen stiftades af pastor B. M. Halland den 25 juni 1870. Femtioårs-jubileum firades den 25—27 juni 1920. Följande pastorer hafva betjä-

nat församlingen: B. M. Halland, J. A. Östlin, J. E. Rydbäck, C. A. Randolph, Peter Peterson, O. A. Elmquist. Under förberedelserna för firandet af femtioårs-jubileum undergick kyrkan utvändigt och invändigt en grundlig renovering. Kyrkan freskomålades, nya elektriska ljuskronor insattes, 19 "cathedral glass memorial" fönster insattes, kyrkans undervåning fördubblades i storlek och innehåller nu ett auditorium med sittplatser för 600 personer med "rolling partitions" i midten, nytt kök och serveringsrum, ladies' rest room, modernt toalettrum för kvinnor, men's cloak room, och ett modernt toalettrum för män. Kostnaden för sagda förbättringar gick till något öfver $10,000. O. A. Elmquist.

Sv. ev. luth. Carmel-församlingens i Marcus, Ia., prästgård. Prästgården är belägen bredvid kyrkan och är en ombyggnad af församlingens gamla prästgård. Reparationen var dock så grundlig, att knappast någon jämförelse kan komma i fråga mellan den gamla och den nya. Den är 39x35 fot i storlek samt försedd med alla moderna bekvämligheter. Den nedre våningen har mottagningsrum, matsal, ämbetsrum och kök. Den öfre våningen har trenne bekväma sofkammare jämte badrum. I källarvåningen äro trenne rum, det ena för värmeapparaten, det andra användes för tvättning och det tredje för frukt och andra matvaror. Byggnaden, som den nu ter sig, är värderad till ungefär $10,000. Bernt G. Holmes.

Nebraska-Konferensen

Sv. ev. luth. Saron-församlingen i Saronville, Nebr., stiftades 1872. Dess första kyrka byggdes 1881—1882. Kyrkan renoverades och undervåning byggdes 1908. Tillbygge uppfördes 1917. Blixten träffade denna kyrka den 7 augusti 1918 och nedbrände den helt. Den 28 augusti samma år beslutade församlingen att bygga ny kyrka. Kontrakt utlämnades den 11 februari 1919. Kyrkan är 60x40. Hörnstenen lades den 15 juni 1919. Första gudstjänsten hölls i undervåningen söndagen den 12 oktober 1919. Den första högmässan hölls uppe i kyrkan påskdagen den 4 april 1920. Kyrkan invigdes under stora högtidligheter och med stor tillslutning söndagen den 2 maj 1920. Fullt färdig kostar den något öfver $20,000, men är värd, då detta skrifves, dubbelt så mycket. Den är en prydnad för samhället och en heder för församlingen.

S. N. E.

Columbia-Konferensen

Den ev. luth. Bethlehem-församlingen i Sedro-Woolley, Washington, organiserades af teol. dr G. A. Anderson i oktober 1910. Samma år inköptes dess trefliga kyrka från den romersk-katolska församlingen här. Kyrkan renoverades invändigt år 1918, och fick den då en sann luthersk stil. Den skuld, som hvilade på egendomen, betalades äfven detta år.

I januari 1920 köpte församlingen sig en i allt modern prästgård. Den ligger vid stadens skönaste gata och endast några minuters väg från

kyrkan. Pastorsbostället har, sedan det blef församlingens, renoverats, trottoarer nedlagts och en passande garage byggts. På hela kyrkoegendomen, kyrka och prästgård, värda omkring $7,000, är en skuld af $1,500.

Församlingen, som stiftades af 14 själar, räknar nu omkring 150 kommunikanter och 100 barn. Den har betjänats af följande pastorer och studenter: stud. D. A. Knock 1910—11, kateket Z. Norgren 1912—13, f. d. pastor Rudolf Wallquist 1914, dr C. A. Blomgren sommaren 1915, pastor Theo. Hjerpe 1916—. THEO. HJERPE.

California-Konferensen

The Fernholm Concordia Home for the Aged i Kingsburg, Cal., möjliggjordes genom mr Fernholms gåfva af sitt hem, värdt $5,000, och $6,000 i kontanter. Hemmet kommer att innehålla 20 rum och är modernt inrättadt. Anstalten äges och kontrolleras af församlingen.

New England-Konferensen

Ev. lutherska Zions-församlingens i Worcester, Mass., kyrka. Denna församling, belägen i det s. k. Greendale-distriktet af staden Worcester, räknar sina dagar från 21 oktober 1914. Ingen vidare framgång röntes, förrän man började bygga kyrka. Den 1 juni 1916 bröts mark för det blifvande templet. Arbetet fortgick, till dess kapellvåningen fullbordats, och höllos gudstjänster och andra sammankomster där, tills invigningsdagen för den

egentliga helgedomen, söndagen den 11 juli 1920. På våren 1919 fattades beslut att förstora de ursprungliga ritningarna och fortsätta med kyrkobygget. Trots oerhörda priser och andra svårigheter bedrefs arbetet utan afbrott från den 29 juli till dess helgedomen invigdes. Kyrkan är byggd i tudor-götisk stil och är belägen i samhällets centrum på en vacker hörntomt, 140x120 fot. Kapellvåningens murar äro of "field-stone" och de öfre murarna af eldfast tegel, betäckta med stucco. Kapellvåningen består af ett större samlingsrum för söndagsskola, ett rymligt kommittérum, biblioteksal, kök, rum för varmapparat, kolbod och tvenne toalettrum. Den öfre våningen är kyrkligt inredd med kor, pastorns ämbetsrum på ena sidan och körläktare och plats för orgel å andra sidan. En rymlig läktare och ett stort kommittérum under läktaren tillsamman med den öfriga helgedomen gifva sittplatser för nära 500 personer. Fönstren, skänkta af familjen John Jeppsons, äro särskildt tilltalande och anses vara bland stadens vackraste kyrkofönster. De tvenne större sidofönstren representera Plockhorsts "Jesus välsignar barnen" och "Den gode Herden". Fönstren i koret afbilda apostlarna Johannes och Paulus. Kyrkans längd är 86 fot och bredd 45½. Tornet mäter 77 fot. Kostnadssumman är nära $45,000. Skulden på $23,000 förskräcker ej den unga församlingen, som förlidet år nästan fördubblade sitt medlemsantal. Undertecknad har betjänat fältet sedan den 4 juli 1914 och är dess stiftare.

C. Wm. Carlson.

Inter-Mountain missionsdistriktet

Bethel-församlingens i Firth, Idaho, pastorsboställe byggdes på senhösten 1919 och blef färdigt i april månad 1920. Det är af trävirke, 36 fot långt och 28 fot bredt, en våning med 6 rum samt badrum och en inbyggd "porch" på baksidan. Källarvåning under hela huset med "furnace", kolrum o. s. v. Det är beläget nära intill kyrkan. Kostnaden belöpte sig till $3,500, men mycket af arbetet utfördes af medlemmarna gratis.

A. L. Peterson.

Illinois-Konferensen

EV. LUTH. IMMANUEL FÖRSAMLINGENS, DETROIT, MICH., KAPELL.

PARISH HOUSE, OLAVUS PETRI CHURCH, CHICAGO, ILL.

FÖRSTA LUTH. FÖRSAMLINGENS, MOLINE, ILL., PRÄSTHUS.

Minnesota-Konferensen

ENGLISH LUTHERAN CHURCH, OBERON, N. D.

SV. LUTH. KYRKAN, NIOBE, N. D.

Iowa-Konferensen

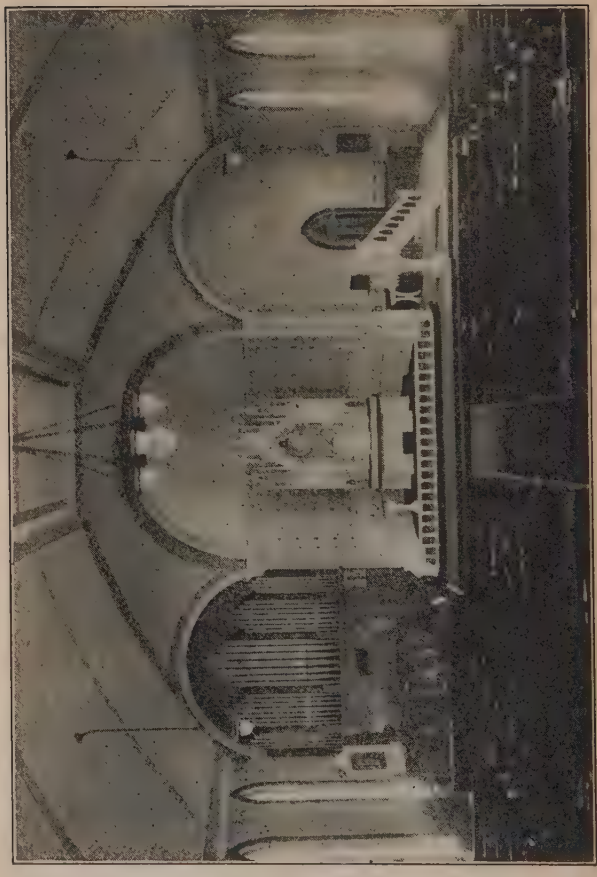

LUTHER LEAGUE AUDITORIUM, STANTON, IOWA.

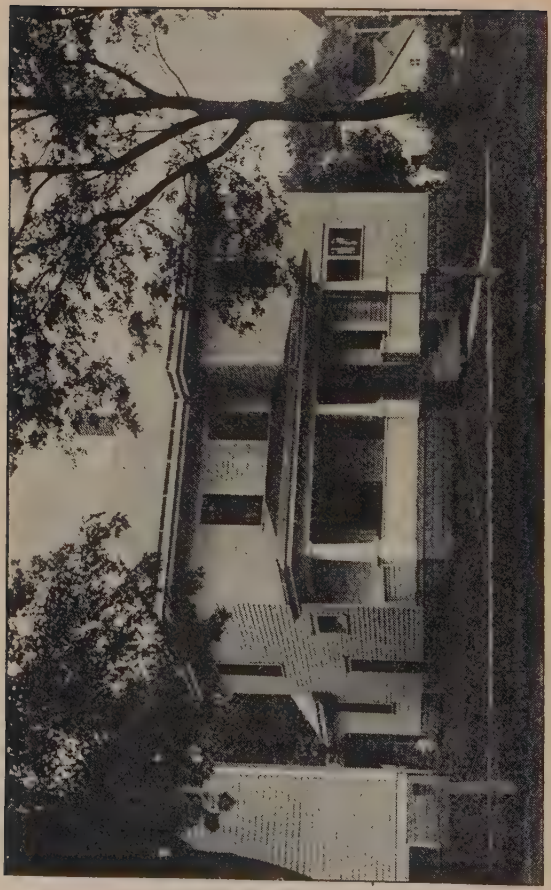

SV. LUTH. PRÆSTGÅRDEN, MARCUS, IOWA.

Nebraska-Konferensen

NYA SV. EV. LUTH. SARON-KYRKAN, SARONVILLE, NEBR.

Columbia-Konferensen

BETHLEHEMS-KYRKAN, SEDRO-WOOLLEY, WASH.

PRÄSTHUSET, SEDRO-WOOLLEY, WASH.

California-Konferensen

FERNHOLM CONCORDIA HOME FOR THE AGED, KINGSBURG, CALIF.

New England-Konferensen

GREENDALE ZION LUTH. CHURCH, WORCESTER, MASS.

Inter-Mountain missionsdistrikt

BETHEL FÖRSAMLINGENS PRÄSTHUS I SALT LAKE CITY

GTU Library
3 2400 00482 5398
20431
APR 2 6 1965
PACIFIC LUTHERAN
THEOLOGICAL SEMINARY
LIBRARY
GTU Library
2400 Ridge Road
Berkeley, CA 94709
For renewals call (510) 649-2500
All items are subject to recall.